

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

GELİBOLU MERKEZİ

YARATICI TURİZM
KONSEPT PLAN
RAPORU

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
KALKINMA
HAMLESİ

GELİBOLU MERKEZİ

TURİZM VİZYON RAPORU

2025

Hazırlayan

Bu raporun tüm hakları Güney Marmara Kalkınma Ajansına aittir. İçeriğinden yalnızca Yada Global Pazarlama İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi sorumludur ve herhangi bir şekilde T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ya da Güney Marmara Kalkınma Ajansının görüş veya tutumunu yansıtmamaktadır. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya taksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

İÇİNDEKİLER

TABLolar	5
GRAFİKLER	6
ŞEKİLLER	7
HARİTALAR	8
FOTOĞRAFLAR	9
Yönetici Özeti	11
1. Raporun Amacı, Kapsamı ve Yöntemi	12
1.1. Raporun Amacı ve Önemi	12
1.2. Raporun Kapsamı ve Metodolojisi	13
1.3. Raporun Gerekçesi	14
1.4. Beklenen Sonuçlar	14
2. Gelibolu Genel Özellikleri	16
2.1. Coğrafi Konum	16
2.2. İdari Yapı	16
2.3. Ulaşım	17
2.4. Tarihsel Arka Plan	18
2.4.1. Tarihsel Gelişim	18
2.4.2. Mübadele Dönemi	20
2.5. Sosyal Yapı	21
2.6. Doğal Yapı	24
2.6.1. İklim ve Meteorolojik Özellikler	24
2.7. Afet Durumu	25
2.7.1. Depremsellik	25
2.8. Yerleşimin Karakteri	27
2.9. Miras Değerleri	30
2.9.1. Tarihi, Kültürel ve Mimari Miras	30
2.9.2. Somut Olmayan Kültürel Miras	42
3. Mevcut Durum ve Analiz	45
3.1. Mevcut Turizm Faaliyetleri	45
3.1.1. Bölgesel Turizm Hareketliliği	45
3.1.2. Yerel Turizm Hareketliliği	56
3.2. Politika Belgeleri ve Planlama	69
3.2.1. Politika Belgeleri	69
3.2.2. Planlama Faaliyetleri	72
3.3. GZFT Analizi	77

3.3.1.	Güçlü Yönler	77
3.3.2.	Zayıf Yönler.....	78
3.3.3.	Fırsatlar	79
3.3.4.	Tehditler	80
4.	Stratejik Oryantasyon.....	82
4.1.	USP Eşsiz Satış Önerisi.....	83
4.1.1.	Miras	85
4.1.2.	Kültür	86
4.1.3.	Turizm	88
4.2.	Profilleme ve Tema Belirleme.....	89
4.3.	Stratejik Odaklar	90
4.4.	Turistik Hedef Kitleleri.....	92
5.	Bağlamsal (Bütünleşik) Tasarım.....	95
5.1.	Seyahat Modeli.....	95
6.	Aktivite Alanları ve Cazibe Noktaları	97
6.1.	Miras.....	101
6.2.	İnanç	106
6.3.	Deneyim	108
6.4.	Gastronomi.....	114
6.5.	Müzecilik	117
6.6.	Rotalar	120
6.7.	Turizm Altyapısı	128
7.	Vizyon ve Stratejik Uyum	132
	KAYNAKÇA	135

TABLÖLAR

Tablo 1: Çanakkale Havalimanı Yolcu İstatistikleri (2019; 2024)	17
Tablo 2: Marmara Denizi'ne Kıyısı Olan İllerin Konaklama Sayıları (2024)	45
Tablo 3: Çanakkale İlçeleri Tesis İstatistikleri (2024)	46
Tablo 4: Çanakkale İlçeleri Konaklama İstatistikleri (2024)	47
Tablo 5: Gelibolu İlçesi Konaklama Tesislerinin Sınıflandırılması (2024)	56
Tablo 6: Gelibolu İlçesinde Konaklama Yapan Turist Sayıları (2000; 2024)	57
Tablo 7: Gelibolu'da Konaklama Yapan Yabancı Turist Verileri (2000; 2024)	59
Tablo 8: Gelibolu'da Konaklama Yapan Yabancı Turist Verileri (2000; 2024)	60
Tablo 9: Gelibolu'da Konaklama Yapan Yabancı Turist Verileri (2024)	60
Tablo 10: Tesislere Göre Konaklama İstatistikleri (2024)	61
Tablo 11: Orta Vadeli Program Sektörü Hedefleri ve Politikaları	70
Tablo 12: Cazibe Noktaları – 1	98
Tablo 13: Cazibe Noktaları – 2	99
Tablo 14: Cazibe Noktaları – 3	100
Tablo 15: Rotalar	120
Tablo 16: Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası Kapsamı	121
Tablo 17: Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası Kapsamı	122
Tablo 18: Gelibolu Belleği Rotası Kapsamı	124
Tablo 19: Gelibolu Gastronomi Rotası Kapsamı	125
Tablo 20: Hamzakoy - Marina Promenadı Kapsamı	127

GRAFİKLER

Grafik 1: Çanakkale Havalimanı Aylık Yolcu İstatistikleri Oransal Dağılımı (2024).....	18
Grafik 2: Çanakkale İli ve İlçeleri Nüfusu (2024).....	21
Grafik 3: Gelibolu İlçesi Toplam Nüfusu (1965; 2024).....	22
Grafik 4: Gelibolu İlçesi Yaş Piramidi (2024).....	22
Grafik 5: Gelibolu İlçesi Bitirilen Eğitim Düzeyi Oransal Dağılımı (+15 Yaş, 2024)	23
Grafik 6: Gelibolu İlçesi Uzun Dönemli Sıcaklık Verileri	24
Grafik 7: Gelibolu İlçesi Uzun Dönemli Yağış Verileri	24
Grafik 8: Gelibolu İlçesi Uzun Dönemli Rüzgâr Verileri	24
Grafik 9: Gelibolu İlçesi Hâkim Rüzgâr Yönü (Yıllık).....	25
Grafik 10: Marmara Denizi'ne Kıyısı Olan İllerde Konaklama Yapan Yerli ve Yabancı Turistlerin Oransal Dağılımı (2024).....	46
Grafik 11: İlçelere Göre Tesise Geliş Toplam Sayısı (2024)	48
Grafik 12: Çanakkale İlinde Konaklama Yapan Turistlerin İlçelere Göre Oransal Dağılımı (Tesise Geliş Sayısı, 2024)	48
Grafik 13: İlçelere Göre Geceleme Toplam Sayısı (2024).....	49
Grafik 14: Çanakkale İlinde Konaklama Yapan Turistlerin İlçelere Göre Oransal Dağılımı (Geceleme Sayısı, 2024).....	49
Grafik 15: Çanakkale İli ve İlçelerinde Konaklama Yapan Yerli ve Yabancı Turistlerin Oransal Dağılımı (Tesise Geliş Sayısı, 2024)	50
Grafik 16: Çanakkale İli ve İlçelerinde Konaklama Yapan Turistlerin Oransal Dağılımı (Geceleme Sayısı, 2024).....	50
Grafik 17: Çanakkale İli ve İlçelerinde Toplam Ortalama Kalış Süresi (Gün) (2024).....	51
Grafik 18: Çanakkale İli ve İlçelerinde Toplam Doluluk Oranı (2024)	51
Grafik 19: Çanakkale İli ve İlçelerinde Yatak Başına Konaklama Sayısı (2024)	52
Grafik 20: Çanakkale'de Konaklama Yapan Yabancı Turistlerin Oransal Dağılımı (2024)	52
Grafik 21: Gelibolu'da Konaklama Yapan Turist Sayılarının Değişim İndeksi (Tesise Geliş Sayısı, 2000 - 2024).....	57
Grafik 22: Gelibolu'da Konaklama Yapan Turist Sayılarının Değişim İndeksi (Geceleme Sayısı, 2000 - 2024)	58
Grafik 23: Gelibolu'da Konaklama Yapan Yerli ve Yabancı Turist Sayıları Oranları (Tesise Geliş Sayısı, 2000 - 2024).....	58
Grafik 24: Gelibolu'da Konaklama Yapan Turist Ortalama Kalış Süreleri (2000 - 2024)	59
Grafik 25: Tesise Geliş Sayılarının Aylara Göre Oransal Dağılımı (2024)	61

ŞEKİLLER

Şekil 1. Sorun Ağacı.....	15
Şekil 2: Christoforo Boundelmonte'nin 1420-1422 Tarihli Gelibolu Haritası - 16. Yüzyıl Camozzi Gionfranco'nun Gelibolu Gravürü	31
Şekil 3: GZFT Analizi.....	77
Şekil 4: Turizm Sektörü Eğilimleri	82
Şekil 5: Yaratıcı Turizm Faaliyetleri.....	83
Şekil 6: USP Eşsiz Satış Önerisi.....	84
Şekil 7: USP Eşsiz Satış Önerisi - Miras.....	85
Şekil 8: USP Eşsiz Satış Önerisi – Kültür	86
Şekil 9: USP Eşsiz Satış Önerisi - Turizm	88
Şekil 10: Turizm Profillemesi	90
Şekil 11: Turizm Stratejik Odaları.....	91
Şekil 12: Turist Profili	93
Şekil 13: Turizm Seyahat Modeli	96
Şekil 14: Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası	122
Şekil 15: Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası	123
Şekil 16: Gelibolu Belleği Rotası.....	125
Şekil 17: Gelibolu Gastronomi Rotası	126
Şekil 18: Hamzakoy - Marina Promenadı Rotası	127

HARİTALAR

Harita 1: Gelibolu'nun Coğrafi Konumu.....	16
Harita 2: Türkiye Deprem Tehlike Haritası	26
Harita 3: Gelibolu İlçesi Deprem Tehlike Durumu (Yatay Yer İvmesi Değeri)	26
Harita 4: Yerleşim Karakteri	29
Harita 5: Miras Değerleri	40
Harita 6: Geleneksel Yapılar	41
Harita 7: Bölgesel Turizm Çekicilikleri	55
Harita 8: Ziyaret Noktaları	68
Harita 9: Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planı	71
Harita 10: Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı	73
Harita 11: Balıkesir-Çanakkale İlleri 1/50.000 ölçekli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı	74
Harita 12: TR22 2024-2028 Stratejik Mekânsal Gelişim Şeması	75
Harita 13: Gelibolu İlçe Merkezi Onaylı İmar Planı (1/1000)	76
Harita 14: Bağlamsal Tasarım	95
Harita 15: Cazibe Noktaları – Miras.....	101
Harita 16: Cazibe Noktaları – İnanç	106
Harita 17: Cazibe Noktaları - Deneyim.....	108
Harita 18: Cazibe Noktaları – Gastronomi.....	115
Harita 19: Cazibe Noktaları – Müzecilik	117
Harita 20: Cazibe Noktaları – Rotalar	120
Harita 21: Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası.....	121
Harita 22: Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası.....	123
Harita 23: Gelibolu Belleği Rotası.....	124
Harita 24: Gelibolu Gastronomi Rotası	126
Harita 25: Hamzakoy - Marina Promenadı.....	127
Harita 26: Cazibe Noktaları - Turizm Altyapısı	128

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Gelibolu Kalesi ve İç Limanı.....	31
Fotoğraf 2: Gelibolu Şehitliği	32
Fotoğraf 3: Gelibolu Rus Anıtı	32
Fotoğraf 4: Gelibolu Fransız Askeri Mezarlığı	33
Fotoğraf 5: Gelibolu Yahudi Mezarlığı.....	33
Fotoğraf 6: Azebler Namazgahı.....	34
Fotoğraf 7: Çilehane	34
Fotoğraf 8: Gazi Süleyman Paşa Cami	35
Fotoğraf 9: Gelibolu Mevlevihanesi	35
Fotoğraf 10: Sinan Paşa Türbesi - Saruca Paşa Türbesi	36
Fotoğraf 11: Yazıcızade Ahmed-i Bican Türbesi - Bayraklı Baba Türbesi	37
Fotoğraf 12: Sivil Mimarlık Örnekleri.....	37
Fotoğraf 13: Sivil Mimarlık Örnekleri.....	38
Fotoğraf 14: Gelibolu Hamamları.....	38
Fotoğraf 15: Gelibolu Deniz Feneri.....	39
Fotoğraf 16: Fener Parkı'ndaki Yel Değirmenleri.....	39
Fotoğraf 17: Gelibolu Altın Sardalya Kültür ve Sanat Festivali	44
Fotoğraf 18: Antika Traktör Müzesi.....	63
Fotoğraf 19: Gelibolu Savaş Hatıraları Koleksiyon Evi	63
Fotoğraf 20: Piri Reis Müzesi	64
Fotoğraf 21: Şehit Denizaltıcılar Anıtı	64
Fotoğraf 22: İç Liman.....	65
Fotoğraf 23: Atatürk Caddesi	65
Fotoğraf 24: Piri Reis Kordonu.....	65
Fotoğraf 25: Fener Parkı.....	66
Fotoğraf 26: Hamzakoy Plajı.....	66
Fotoğraf 27: Eğritaş Plajı	67
Fotoğraf 28: Çamlık Piknik Alanı.....	67
Fotoğraf 29: Azebler Namazgahı.....	102
Fotoğraf 30: Gelibolu Hamamları (Örnek Restorasyon Çalışması).....	102
Fotoğraf 31: Gelibolu Deniz Feneri ve Müzesi (Önerilen).....	103
Fotoğraf 32: İç Liman.....	103
Fotoğraf 33: Gelibolu Fransız Mezarlığı.....	104
Fotoğraf 34: Gelibolu Rus Anıtı	104
Fotoğraf 35: Gelibolu Yahudi Mezarlığı (Önerilen)	105
Fotoğraf 36: Yel Değirmenleri (Önerilen).....	105
Fotoğraf 37: Çilehane (Önerilen)	107
Fotoğraf 38: Gelibolu Mevlevihanesi Önerisi	107
Fotoğraf 39: Çamlık Kamp ve Rekreasyon Alanı (Önerilen).....	109
Fotoğraf 40: Hostel Olarak İşlevlendirilmesi Önerilen Geleneksel Yapılar - 1	110
Fotoğraf 41: Hostel Olarak İşlevlendirilmesi Önerilen Geleneksel Yapılar - 2	111
Fotoğraf 42: Hostel Olarak İşlevlendirilmesi Önerilen Geleneksel Yapılar - 3	111
Fotoğraf 43: Feribot İskelesi (Önerilen).....	112
Fotoğraf 44: Hamzakoy İskelesi (Önerilen)	112
Fotoğraf 45: Mimarlık ve Tasarım Akademisi (Önerilen)	113
Fotoğraf 46: Gelibolu Sanat Sokağı (Önerilen).....	113
Fotoğraf 47: Eğritaş Su Sporları Merkezi.....	114
Fotoğraf 48: Gelibolu Gastronomi Akademisi (Önerilen).....	115
Fotoğraf 49: Gelibolu Gastronomi Müzesi (Önerilen).....	116
Fotoğraf 50: Gelibolu Lezzetler Sokağı (Önerilen).....	116
Fotoğraf 51: Denizcilik Müzesi (Önerilen).....	118
Fotoğraf 52: Gelibolu Kent Müzesi (Önerilen)	118

Fotoğraf 53: Gelibolu Yahudileri Anıt Evi (Önerilen).....	119
Fotoğraf 54: Sardalya Müzesi (Önerilen).....	119
Fotoğraf 55: Hamzakoy Plajı (Önerilen).....	127
Fotoğraf 56: Gelibolu Marina (Önerilen).....	129
Fotoğraf 57: Ziyaretçi Karşılama Merkezi (Önerilen)	129
Fotoğraf 58: Karavan Park (Önerilen)	130
Fotoğraf 59: Tur Otobüsleri ve Ziyaretçi Otopark Alanı (Önerilen).....	131

Yönetici Özeti

Bu rapor, Çanakkale ili Gelibolu ilçe merkezinin turistik potansiyelini dört mevsim değerlendirecek bir destinasyon olarak geliştirilmesini hedefleyen “Gelibolu Merkezi Yaratıcı Turizm Konsept Planı”nın kapsamını açıklamak amacıyla hazırlanmıştır. Turizm konsept planı, bölgenin mevcut doğal, tarihi ve kültürel değerlerine uygun temalar etrafında bir gelişim planı oluşturmayı, alanın sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda yapılandırılmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Turizm konsept planı kapsamında ilk olarak, Gelibolu yerleşiminin mevcut yapısının detaylı analizi yapılmıştır. Bu analiz sürecinde ziyaretçi beklentileri, alanın tarihî gelişimi, mevcut imar durumu ve kentsel mekânsal doku ve turizm altyapı olanakları incelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, Gelibolu'nun kendine özgü kimliğini turizm ile uyumunu sağlayacak ve yerleşimde turizme katkı sağlayacak temalar belirlenmiştir. Bu temalar; Gelibolu'nun miras ve kültür ekosistemi ve turizm potansiyeli ile uyumlu olacak şekilde geliştirilmiş; alanda tematik turizm faaliyetlerinin düzenlenebileceği alanlar belirlenmiştir.

Bağlamsal tasarım aşamasında, yerleşimin mekânsal ve çevresel özellikleri dikkate alınarak bütünlük bir planlama süreci izlenmiştir. Gelibolu'nun kentsel yerleşiminin tarihsel süreç içerisindeki somut ve somut olmayan kültürel miras birikimi ve yerleşimin mevcut altyapısı göz önüne alınarak, tematik alanların bölgenin özgün karakterine uygun bir şekilde yapılandırılması sağlanmıştır. Yerleşimin geleneksel dokusunu oluşturan mekânsal yapısı ile uyumlu bir bütünlük oluşturan bu bağlamsal tasarım yaklaşımı hem yerleşimin tarihi ve mimari estetik değerini koruyarak ön plana çıkartmakta hem de yerel topluma ve ziyaretçilere hitap eden bir turizm altyapısı oluşturmaktadır.

Gelibolu'nun eşsiz satış önerisi (USP)¹ ile uyumlu, yerleşimin miras değerlerini ve zenginliklerini sürdürülebilir bir yaklaşımla koruyarak dört mevsim cazip bir turistik cazibe merkezi haline gelmesini hedefleyen uzun vadeli bir turizm vizyonu geliştirilmiştir.

Sonuç olarak, “Gelibolu Merkezi Yaratıcı Turizm Konsept Planı Projesi” Gelibolu'yu cazip bir destinasyon haline getirerek kültürel miras koruma ve yaşatma odaklı sürdürülebilir turizm hareketliliğinin sağlanarak yereldeki sosyo-ekonomik faaliyetleri çeşitlendirerek yerel kalkınmaya katkı sunulması hedeflenmektedir.

¹ Unique Selling Proposition (USP), Türkçe'de “Eşsiz Satış Önerisi” veya “Benzersiz Satış Teklifi” olarak adlandırılan, bir işletmenin, ürününün veya hizmetinin rakiplerinden nasıl farklılaştığını ve tüketicilere neden tercih edilmeleri gerektiğini açıkça ortaya koyan bir pazarlama kavramı olarak tanımlanmaktadır.

1. Raporun Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

1.1. Raporun Amacı ve Önemi

Gelibolu ilçe merkezi, çok katmanlı tarihi ve kültürel birikimi, stratejik konumu ve denizcilik mirası ile kuzey–güney turizm koridorunun (Balkanlar – Ege Bölgesi) kritik bir ara destinasyonu olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, Gelibolu Tarihi Alanı ve Troya Ören Yeri'ni ziyaret eden turistlerin akışının Gelibolu'ya da taşınabilmesi ve ayrıca İstanbul'a yakınlığı sayesinde günübirlik turizm potansiyelinin artırılması için kent merkezinin sürdürülebilir, yaratıcı ve deneyim odaklı bir turizm uğrak yeri hâline getirilmesi hususu Gelibolu'nun öncelikleri arasında değerlendirilmektedir. Bu rapor, Gelibolu'nun tarihi katmanlarının Antik, Osmanlı, Yahudi, Rus ve göçmen mirası dâhil olmak üzere günümüz turizm talepleriyle bütünleştirilebilmesi, Gelibolu gastronomisinin öne çıkarılması, miras ve inanç turizmini etkinleştirerek yaratıcı turizm ile ziyaretçilere sunulabilecek önerilerin geliştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Tematik müzeler, aktif katılım ve dijital rehberlik uygulamalarıyla şehir turizmini çeşitlendirerek, Gelibolu'da dört mevsim süren bir çekim merkezi yaratmaya odaklanan bu raporda; şehir merkezindeki miras alanlarının turizm amaçlı işlevlendirilmesi; yerel toplumun ve turizm paydaşlarının aktif katılımıyla oluşturulacak altyapı, tanıtım ve kültür-sanat faaliyetlerinin geliştirilmesi raporun ana eksenini oluşturmaktadır. Bu kapsamda geliştirilen turizme yönelik öneriler, Gelibolu turizminin sürdürülebilir bir hareketliliğe dönüştürülerek yerelin sosyo-ekonomik gelişimine katkı sunmaya odaklanmaktadır.

Raporda, Gelibolu merkezinin barındırdığı doğal, tarihi ve kültürel değerleri koruma ve kullanma temelli bir yaklaşımla turizm değerine dönüştürerek ekonomik, sosyal ve çevresel faydalar üretmeye yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Yaratıcı turizm ilkeleri doğrultusunda geliştirilen tematik alanlar ve aktiviteler, Gelibolu ilçe merkezinde kapsamlı bir turizm planının temelini oluşturmaktadır. Turizm konsept planıyla birlikte Gelibolu'nun yalnızca bir geçiş noktası değil, özgün bir şehir turizmi destinasyonu kimliği kazanması öngörülmektedir.

1.2. Raporun Kapsamı ve Metodolojisi

Gelibolu ilçe merkezinin “şehir turizmi” potansiyelini bütüncül bir yaklaşımla ortaya koymak ve sürdürülebilir, yaratıcı turizm ekseninde öneriler geliştirmek amacıyla hazırlanan bu rapor, Gelibolu’nun mevcut yapısını değerlendiren kapsamlı bir analiz çalışmasını içermektedir.

Çalışmanın temelini, Gelibolu’nun doğal, kültürel ve tarihî kaynaklarını koruyarak turizmle bütünleştirebilecek tematik alanlar ve etkinlik odaklı yaklaşımlar oluşturmaya yönelik ikincil veri incelemeleri oluşturmaktadır.

İlk aşamada, Gelibolu’nun mevcut yapısını ve turizm dinamiklerini değerlendirmek üzere Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD) başta olmak üzere ulusal ve uluslararası düzeylerdeki kurumların yayınları ve ilgili akademik yayınlar sistematik biçimde taranmıştır. Sonrasında, Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Gelibolu Belediyesi, Piri Reis Meslek Yüksekokulu akademisyenleri ve diğer turizm aktörleriyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakatlar yoluyla ve saha çalışmasıyla birincil veriler elde edilmiştir. Bu süreçte, turizm hareketliliği, ziyaretçi profilleri, konaklama ve yeme-içme altyapısı, kültürel etkinlik kapasitesi, çevresel riskler ile ulaşım eksiklikleri detaylı şekilde ele alınmıştır. Veri toplama ve analiz sürecinde Quantum GIS (QGIS) başta olmak üzere coğrafi bilgi sistemleri ve istatistiksel paket programlar kullanılarak nicel analizler gerçekleştirilmiştir; sonuçlar grafikler, haritalar ve tablolarla görselleştirilmiştir.

Başarılı destinasyon planlama örnekleri ve benzer karakterdeki yerleşimlerde turizm kapsamında yürütülen tematik planlama çalışmaları, uluslararası ölçekte olmak üzere karşılaştırmalı bir yöntemle incelenmiştir. Bu analiz çalışmaları, Gelibolu’ya özgü tematik önerilerin geliştirilmesinde temel alınmıştır.

Turizm konsept planı kapsamında paydaş görüşmelerinden elde edilen geri bildirimler, tematik planlama ve bağlamsal tasarım sürecine doğrudan dâhil edilerek sürdürülebilirlik ve kültürel kimlik ekseninde Gelibolu ilçe merkezi için dört mevsime yayılan yaratıcı bir şehir turizmi vizyonu ortaya konmuştur.

Aktivite alanları ve cazibe noktalarının turizm amaçlı işlevlendirilmesine ilişkin alan, yapı ve iç mekân tasarım önerileri, ücretli ve ücretsiz yapay zekâ destekli tasarım araçlarından (ChatGPT, Google Gemini, DeepSeek) yararlanılarak iki ve üç boyutlu şematik tasarımlar olarak oluşturulmuştur.

1.3. Raporun Gerekçesi

Gelibolu, tarih boyunca birçok medeniyete ve kültüre ev sahipliği yapmış, çok katmanlı kültürel yapısıyla Çanakkale Boğazı'nın en özgün yerleşimlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Osmanlı döneminde önemli bir idari ve kültürel merkez olan Gelibolu, Mevlevihane, türbeler, camiler, kiliseler ve sinagoglar gibi çok inançlı geçmişin izlerini taşımakta; aynı zamanda Bolşevik Devrimi sonrasında bir dönem Rus mültecilerin yaşam alanı olarak da tarihsel bir çeşitlilik sunmaktadır. Bununla birlikte, Gelibolu adının savaş tarihiyle özdeşleşmiş olması özellikle Gelibolu Tarihi Alanı bağlamında, yerli ve yabancı turistlerin zihninde güçlü bir bellek oluşturmuş ve marka değeri yaratmıştır.

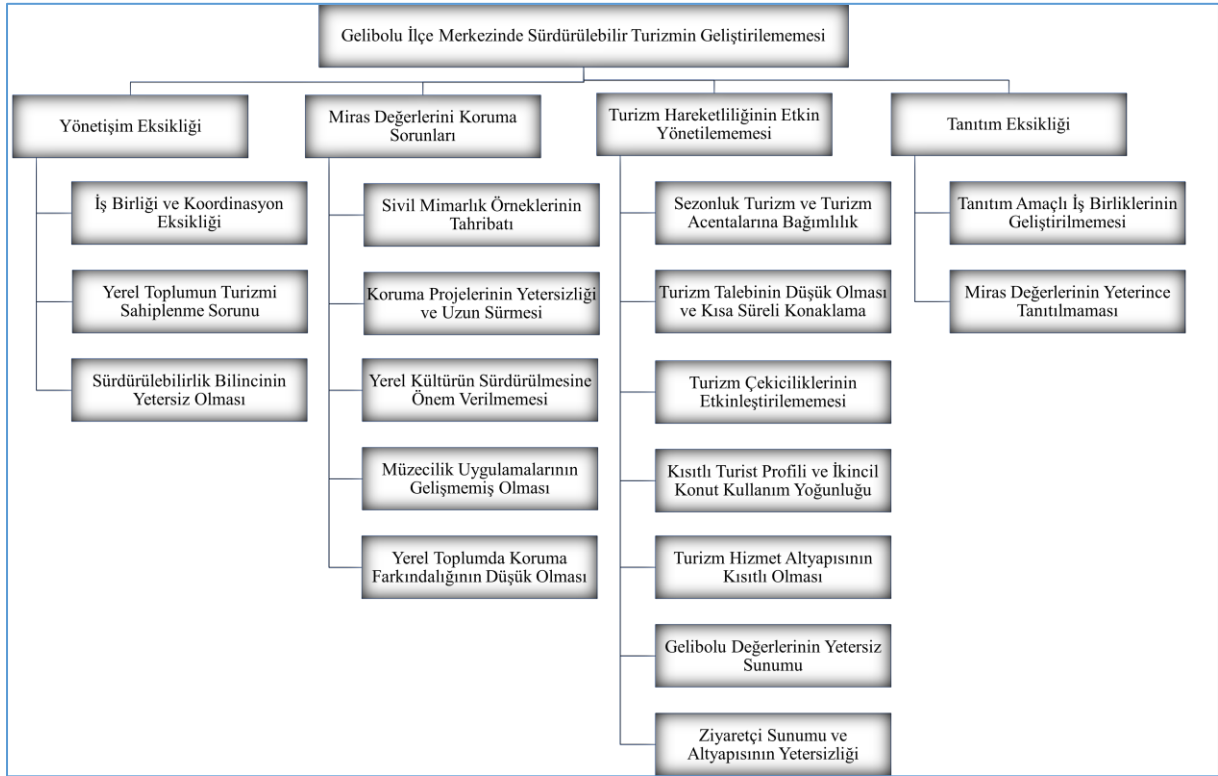
Güçlü tarihsel kimliğine rağmen Gelibolu ilçe merkezi, günümüzde büyük ölçüde transit geçiş noktası olarak değerlendirilmekte; ziyaretçilerin kısa süreli konaklama yaptığı, turizm altyapısının ve deneyim çeşitliliğinin sınırlı olduğu bir yer haline gelmiştir. Turizm faaliyetleri yaz sezonuna yoğunlaşmakta, ikincil konutlar ve feribot geçişi odaklı hareketlilikler, sürdürülebilir ve tematik turizm gelişimi açısından yeterli katkıyı sağlayamamaktadır. Yerel gastronomi değerlerinin yeterince öne çıkarılamaması, somut olmayan kültürel mirasın sınırlı sunumu ve tematik müzecilik gibi yaratıcı yaklaşımların eksikliği, ilçe merkezinin turizm potansiyelini gerçekleştirememesinin temel nedenleri arasındadır.

Bu rapor, Gelibolu'yu hem kuzey-güney turizm koridorunun stratejik bir ara durağı olarak hem de Gelibolu Tarihi Alanı ve Troya Ören Yeri gibi yakın destinasyonların tamamlayıcısı ve deneyim zenginleştiricisi olarak yeniden konumlandırılması esaslarına göre şekillendirilmiştir. Aynı zamanda, İstanbul gibi büyük turizm merkezlerine yakınlığı sayesinde gününbirlik ziyaretçilere de hitap edebilecek yaratıcı turizm faaliyetleri kurgulanmıştır. Yerel kültürün tematik aktivitelerle öne çıkarılması, genç turist profiline hitap eden okçuluk ve su sporları gibi etkinliklerin desteklenmesi, mimari mirasın yeniden işlevlendirilmesi ve yürüyerek keşif gibi şehir turizmi dinamiklerinin canlandırılması "Gelibolu Merkezi Yaratıcı Turizm Konsept Planı"nın temel hedeflerini oluşturmaktadır.

1.4. Beklenen Sonuçlar

Turizm konsept planının hazırlanma gerekçeleri ve planın temel hedefleri esas alınarak Gelibolu ilçe merkezindeki turizm hareketliliğinin genel sorunları sürdürülebilirlik ilkesi ekseninde değerlendirilmiş ve "sorun ağacı" oluşturulmuştur (Şekil 1).

Şekil 1. Sorun Ağacı

Sorun ağacına konu tespitler, işbu projenin kapsamı ve içeriği ile uyumlu sorunlu alanların iyileştirilmesi çerçevesiyle sınırlı olup turizm konsept planının uygulanmasına bağlı olarak beklenen sonuçlar olarak aşağıdaki verilmiştir.

- Gelibolu'nun çok katmanlı tarihi kimliği, yaratıcı turizm ilkeleriyle uyumlu olarak yeniden yorumlanacak ve sürdürülebilir turizm yaklaşımıyla kent kimliğine entegre edilmiş olacaktır.
- Miras, gastronomi, inanç, kültür ve aktivite temelli tematik alanlar oluşturularak yıl boyu turizm hareketliliği teşvik edilmiş olacaktır.
- Tematik müzecilik, deneyim rotaları, gençlere yönelik kültürel etkinlikler ve yürünebilir şehir tasarımı gibi yenilikçi yaklaşımlarla ziyaretçi deneyimi çeşitlendirilecek; ziyaret süreleri ve harcama potansiyeli artırılacaktır.
- Turizm planlamasına dayalı altyapı iyileştirmeleri, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal kapsayıcılık ilkeleriyle desteklenecek, yerel halkın turizmden ekonomik ve kültürel olarak faydalanması sağlanacaktır.
- Yaratıcı turizm temelli gelişme yaklaşımıyla Gelibolu önce bölgesel ardından ulusal düzeylerde olmak üzere rekabetçi ve özgün bir şehir turizmi destinasyonu haline getirilecektir.

Gelibolu ilçe idari bakımdan ikisi belde olmak üzere üç belediye ve 26 köy ayrılmıştır. Gelibolu Belediyesi; Alaeddin, Camikebir, Gazi Süleyman Paşa, Hoca Hamza ve Yazıcızade olmak üzere beş mahalleden oluşmaktadır.

2.3. Ulaşım

Gelibolu ilçesine ulaşım bakımından kara, hava ve deniz yolu olanakları bulunmaktadır.

İlçe, karayolu mesafeleri bakımından Çanakkale il merkezinden 50, Tekirdağ'dan 110, İstanbul'dan 260 kilometre; en yakın komşu ilçelerinden Eceabat'a 40, Şarköy'e ise 55 kilometre uzaklıktadır. İlçeye, O-6 ve E-87 no.lu karayolları üzerinden ulaşılabilir. İlçeye, O-6 ve E-87 no.lu karayolları üzerinden ulaşılabilir.

Gelibolu, "Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Ağ Haritası"nın dışında olup yerleşime, demiryolları ile ulaşılmamaktadır.

İlçe sınırları içerisinde havalimanı bulunmamaktadır ve en yakın havalimanı karayolu ile 50 kilometre uzaklıktaki Çanakkale Havalimanı'dır. Bu havalimanı, ağırlıklı olarak ulusal düzeyde hizmet vermekte olup ilçeden toplu taşıma veya özel araç transferi ile ulaşılabilir. En yakın uluslararası havalimanı ise İstanbul Havalimanı'dır ve karayolu ile 235 kilometre mesafededir.

Tablo 1: Çanakkale Havalimanı Yolcu İstatistikleri (2019; 2024)

Havalimanı	2019			2024		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Çanakkale	127.080	4.160	131.240	185.663	1.968	187.631

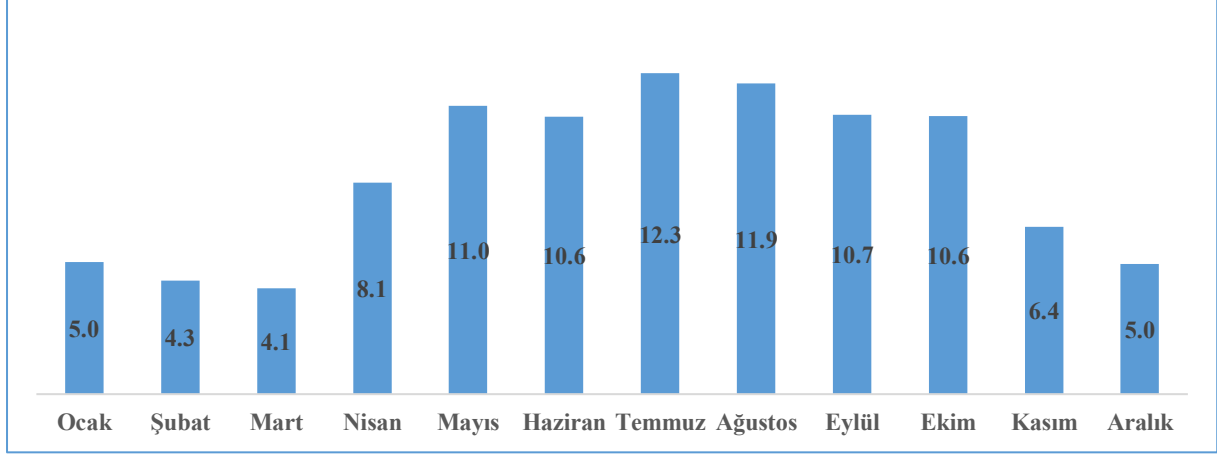
Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ), 2025.

Çanakkale Havalimanı'nın 2019-2024 yılları arasındaki yolcu sefer sayıları analiz edildiğinde, havalimanının iç hat odaklı bir yapıya sahip olduğu ve dış hat yolcu ve sefer sayılarının oldukça sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu durum, havalimanının ulusal düzeyde belirli bir işlevselliğe sahip olduğunu, ancak uluslararası bağlantılar açısından zayıf kaldığını göstermektedir.

2019 yılında toplam 131.240 yolcuya hizmet veren havalimanında, 2020 yılı Covid-19 Pandemisi sonrası 2024 yılına kadar kademeli bir artış gerçekleşmiş ve 187.631 yolcuya ulaşılmıştır. Bu yolcuların büyük çoğunluğunu iç hat yolcularından oluşturmaktadır. Aynı dönemde iç hat yolcu sayısında artış olmasına karşın dış hat yolcu sayısında ise azalma kaydedilmiştir.

2024 yılı verilerine göre ise Mayıs ayından itibaren yolcu yoğunluğu artmış gerçekleşmiş, Temmuz ve Ağustos ayları en yüksek yolcu trafiğine sahip dönemler olmuştur. Bu veriler, Çanakkale Havalimanı'nın ağırlıklı olarak iç turizme hizmet ettiğini, Mayıs ve Ekim ayları arasında turizm amaçlı seyahatlerin arttığını göstermektedir.

Grafik 1: Çanakkale Havalimanı Aylık Yolcu İstatistikleri Oransal Dağılımı (2024)

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ), 2025.

Gelibolu'ya deniz yolu hatlarıyla yolcu ve yük amaçlı ulaşım olanakları bulunmaktadır. Bu hat Gelibolu-Lapseki feribot hattı olup her gün karşılıklı olarak sefer düzenlenmektedir. Feribot hattı, 1915 Çanakkale Köprüsü'nün faaliyete geçtiği 2022 yılı öncesinde, Çanakkale'den Gelibolu'ya geçişler için aktif olarak kullanılmaktayken günümüzde ağırlıklı olarak lojistik sektöründe faaliyet gösteren firmalar tarafından tercih edilmektedir.

2.4. Tarihsel Arka Plan

2.4.1. Tarihsel Gelişim

Gelibolu adı, MÖ 5. yüzyılda kurulan ve Yunancada "Güzel Şehir" anlamına gelen "Kallipolis" gelmektedir.

Gelibolu, stratejik konumu nedeniyle ilk çağlardan itibaren birçok yerleşime ev sahipliği yapmıştır. Antik dönemlerde Khersonesos olarak adlandırılan Gelibolu Yarımadası, Eski Yunan'dan başlayarak, Perslerin, Makedonyalıların Bergama Krallığının ve Romalıların elinde bulunmuş, Bizanslıların döneminde çok önem kazanmış, önemli bir geçit ve liman konumuna gelmiştir (Oral, 2006, s. 8).

Kuruluşu MÖ 12. yüzyıla dayanan Gelibolu, geç antik dönemde Trakya Herakleia'sına bağlı bir piskoposluk merkezi olmuştur. Bizans İmparatoru I. Justinianus'un Gelibolu şehrinin kale duvarlarını onarttığı bilinmektedir (Demirarslan, 2018).

Gelibolu bölgesinde görülen ilk Türk topluluğu, Katalanlara kılavuzluk yapmak için gelen Ece Halil ve maiyetidir. Sırp ve Bulgarlara karşı savaşan Bizans'ın müttefiki olarak bölgeye gelen Osmanlılar, Süleyman Paşa idaresinde Çimbinhisarı bölgesine yerleşmişlerdir. 1354 yılında Süleyman Paşa, deprem sonucunda harap düşen şehri almıştır. Gelibolu, 1354 yılında Türklerin eline geçişinden 12 yıl sonra tekrar Bizans'ın eline geçmiş, fakat bir yıl sonra 1367'de tekrar Osmanlıların yönetimine girmiştir. 1390'lı yıllarda, Gelibolu'nun gerek boğaza hakimiyeti gerekse stratejik durumu itibarıyla tersane kurulması için uygun bir yer olduğuna karar verilmiş ve 1391 yılında Saruca Paşa tersane kurma işi ile görevlendirilmiştir. Osmanlıların, ilk ve en büyük tersanesi 1391 yılında Gelibolu'da kurulmuştur (Oral, 2006, s. 8-9).

İstanbul'un fethine kadar önemli bir askeri deniz üssü olma özelliğini muhafaza eden Gelibolu, Fâtih Sultan Mehmed döneminde esaslı bir şekilde tahkim edilmiş, hatta boğazın ve şehrin korunması için Çanakkale'de giriş kısmında karşılıklı iki hisar yaptırılmıştır. Ancak Gelibolu, 1515'te İstanbul'da Haliç Tersanesi'nin devreye girmesiyle giderek deniz üssü olma özelliğini kaybetmiştir (Şimşek, 2007).

Gelibolu Limanı, Yavuz Sultan Selim zamanına kadar Osmanlı Devleti'nin en önemli deniz üssü konumunda olmuştur. Ticari açıdan da önemli bir merkez olan limanda, Edirne ve Balkanlara giden yolun üzerinde bulunmasından dolayı yüklenen ve boşaltılan malların gümrükleme işlemleri yapılmıştır. Bu dönemde ekonomisi oldukça iyi durumda olan şehirde, Latin ve Yahudi halkları ticaret ile uğraşan kesimi oluşturmaktaydı. 15. yüzyılda Avrupalı ipek tacirleri, Bursa'dan aldıkları ipeği Gelibolu üzerinden Edirne'ye ulaştırıp Avrupa'ya ulaştırmıştır (Oral, 2006, s. 9).

1659 yılında Gelibolu'ya gelen Evliya Çelebi, Seyahatnamesinde “*Gelibolu yakınlarındaki Maydos kasabası Hristiyanlarının İstanbul evlerini yapan dülgerler olduğunu bildirmektedir. Ayrıca Evliya Çelebi, Gelibolu şehrinin kale içindeki 300 adet iki ve üç katlı, bağısız, bahçesiz, kiremit örtülü evlerden bahsederken, 63 mahallede 700-800 kadar tek ve çift katlı, güzel kiremit örtülü, balkonlu, billur ve necef kakmalı pencereler ile süslü, temiz yollar etrafında yapılmış evler*”den bahsetmektedir. Gelibolu, 1850 yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun 31, dünyanın

232. büyük şehri ve nüfusu 59.000 kadardır. 1854 yılındaki Kırım Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin müttefiki olan İngiliz ve Fransız askerleri Kırım'a gitmek üzere Gelibolu Limanına asker çıkartmışlardır. Gelibolu Fransız – İngiliz askerlerinin konaklama yeri olmuştur (Oral, 2006, s. 9-10)

Osmanlı egemenliğinde Gelibolu şehri, 20. yüzyıla kadar tersaneleri, yelken bezi imalathaneleri, mumhane, darphane, baruthane ve peksimethaneleri ile imparatorluğun donanma merkezi ve önemli eyaletlerinden biri olmuştur. 20. yüzyılın başlarında Edirne vilayetinin önemli bir kasabası olarak belirtilen Gelibolu, kültürel ve sosyal yapısıyla özellikle tasavvuf kültürünün bütün zenginliği ile yaşandığı önemli bir şehirdir. İlk paşa sancağının merkezi olma özelliğini taşımaktadır (Demirarslan, 2018).

1921 tarihinde şehirde: 25.868 Rus, 2.900 Türk, 4.300 Rum, 1.400 Yahudi ve 900 Ermeni halkı yaşamaktaydı. I. Dünya Savaşı sırasında önemli bir bölge olan Gelibolu, Osmanlıların savaşı kaybetmesi sonucunda Fransız ve Yunanlılara bırakılmıştır. 1922'de yapılan Mudanya Antlaşması sonrasında Rum Halkı ile Yunanistan ve Fransa devletlerine bağlı birlikler Gelibolu'dan çekilmiştir. Gelibolu 1923'te vilayet merkezi olmuş, 1926'da Çanakkale'ye bağlı ilçe konumuna gelmiştir (Oral, 2006, s. 10).

2.4.2. Mübadele Dönemi

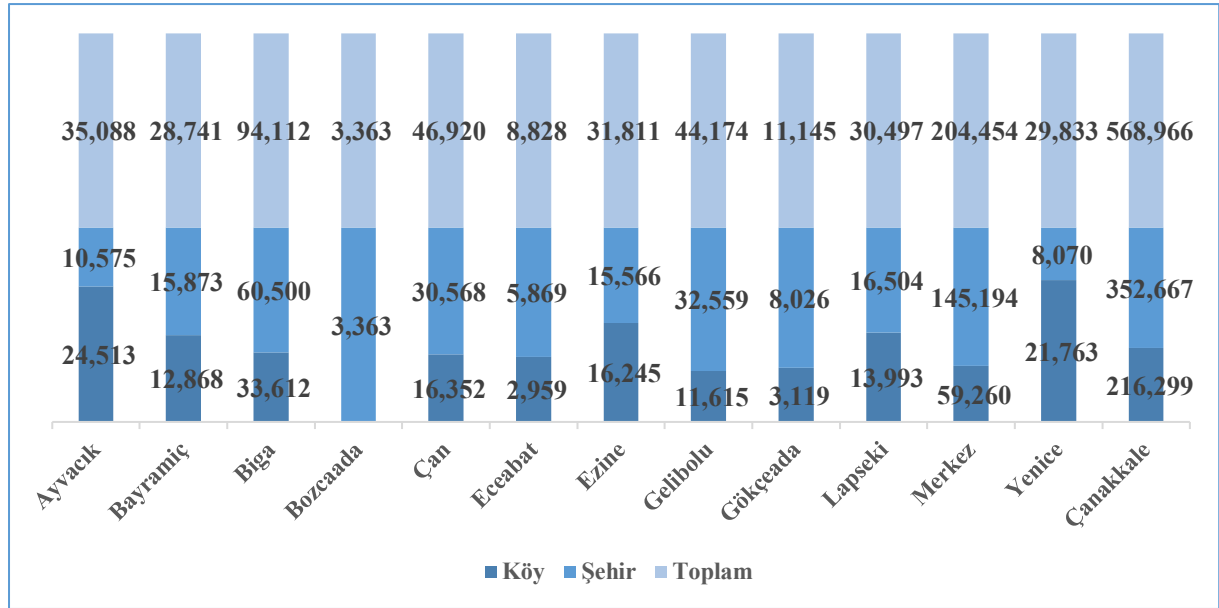
30 Ocak 1923 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Yunan Hükümeti arasında, Türkiye'de yerleşik Rum-Ortodokslar ile Yunanistan'da yerleşik Türk-Müslümanların zorunlu göçünü öngören Mübadele Sözleşmesi imzalanmıştır. Yunanistan'ın Balkan Savaşı'na katıldığı tarih olan 18 Ekim 1912 tarihinden itibaren yurtlarını terk etmiş olanları da kapsamına alan bu sözleşme, yaklaşık 2.000.000 kişiyi kapsamaktadır. Mübadele sonrasında Gelibolu'ya merkeze toplamda 2.709 kişi getirilmiş, bu kişilerin 323'ü Gelibolu merkezde iskân edilmiştir. İskân edilen mübadil nüfusun Yunanistan'ın Drama livası, Langaza ve Siros(Serez) kasabaları, Demirhisar ve Kayalar Köylerinden göç ettirilmiştir.

2.5. Sosyal Yapı

Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2022 yılında yayımlanan “İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE -2022)”na göre Gelibolu ilçesi, imalat sanayii ve hizmet sektörlerinin yoğunlaştığı “ikinci kademe gelişmiş ilçeler” arasındadır. İlçe, Türkiye genelindeki 973 ilçe arasında gelişmişlik bakımından 278. sırada; Çanakkale ili ilçeleri arasında ise Merkez, Bozcaada ve Gökçeada ilçelerinden sonra 4. sırada konumlanmaktadır.

2024 yılı itibariyle Çanakkale ili toplamda 568.966 kişilik nüfusa sahip olup bu nüfusun %62’si şehir, %38’i köylerden oluşmaktadır. Gelibolu ilçesinin toplam nüfusu 44.174 kişiden oluşmaktadır ve il bütününde nüfus büyüklüğü bakımından 4. sıradaki ilçedir. İlçenin şehir nüfusu oranı %73,7’dir ve il ortalamasının üzerindedir; köy nüfusu oranı ise %26,3’tür ve il ortalamasının altındadır. İlçenin şehir ve köy nüfusu dengesi Merkez ve Gökçeada ilçeleri ile benzerlik göstermektedir.

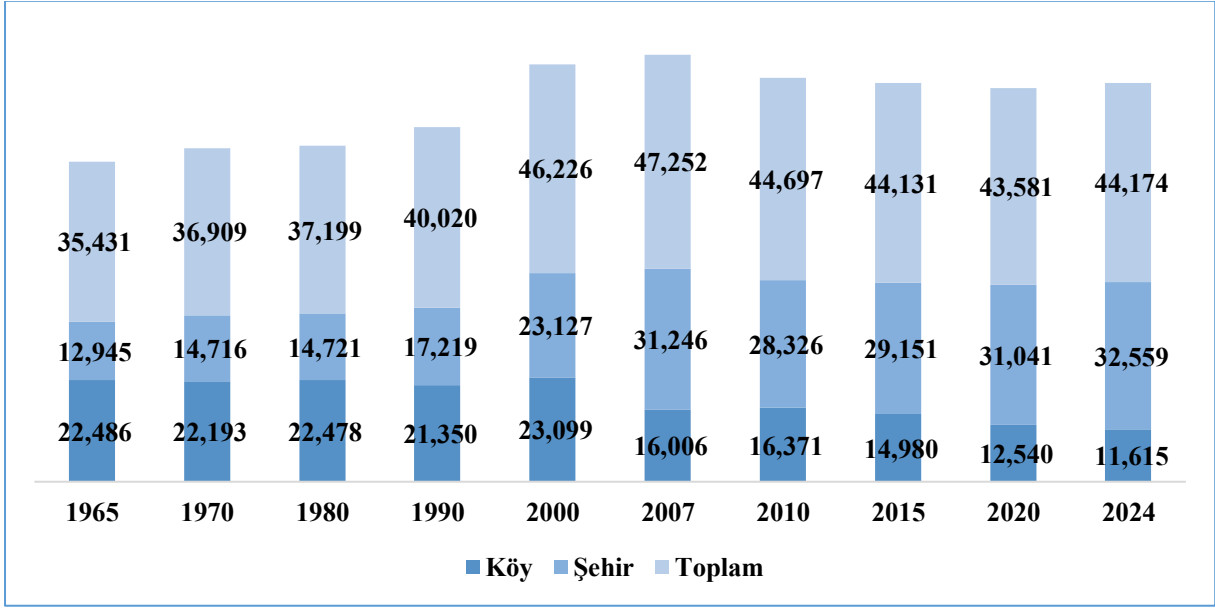
Grafik 2: Çanakkale İli ve İlçeleri Nüfusu (2024)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2025.

Gelibolu’da, 1965 ve 2024 yılları arasında olmak üzere 2007 yılına kadar geçen süreçte toplam nüfusunun doğrusal olarak artış gösterdiği bir yapı olup 2007-2014 yılları arasında ise ilçenin toplam nüfusunda bir dalgalanma söz konusudur. 2014 yılından sonra genel eğilim artış yönündedir ancak 2007 yılı öncesi gibi doğrusal bir artış söz konusu değildir. Uzun dönemde köy nüfusu yaklaşık %50 oranında azalırken, şehir nüfusunda %150 oranında artış gerçekleşmiştir. İlçenin şehir ve köy nüfusundaki değişimin karakteri, Çanakkale ili ve Türkiye geneli ile uyumlu bir gelişim göstermiştir.

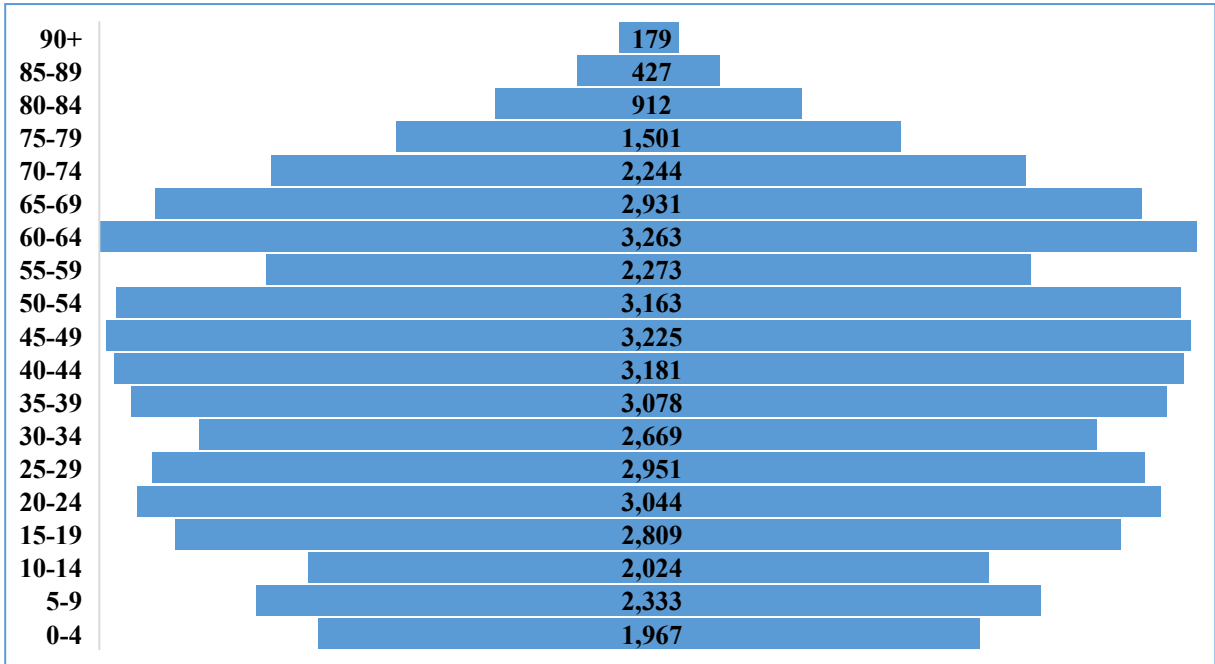
Grafik 3: Gelibolu İlçesi Toplam Nüfusu (1965; 2024)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2025.

2024 yılı nüfus bilgilerine göre ilçenin nüfus yaş piramidinin en geniş kısmı 60-64 yaş grubunda olup bu yaş aralığında 3.263 kişi bulunmaktadır. Bu yaş aralığını 45-49 yaş grubu (3.225 kişi) ve 40-44 yaş grubu (3.181 kişi) takip etmektedir. İlçenin genç, orta ve yaşlı nüfus arasında dengeli bir yapıya olduğu söylenebilir.

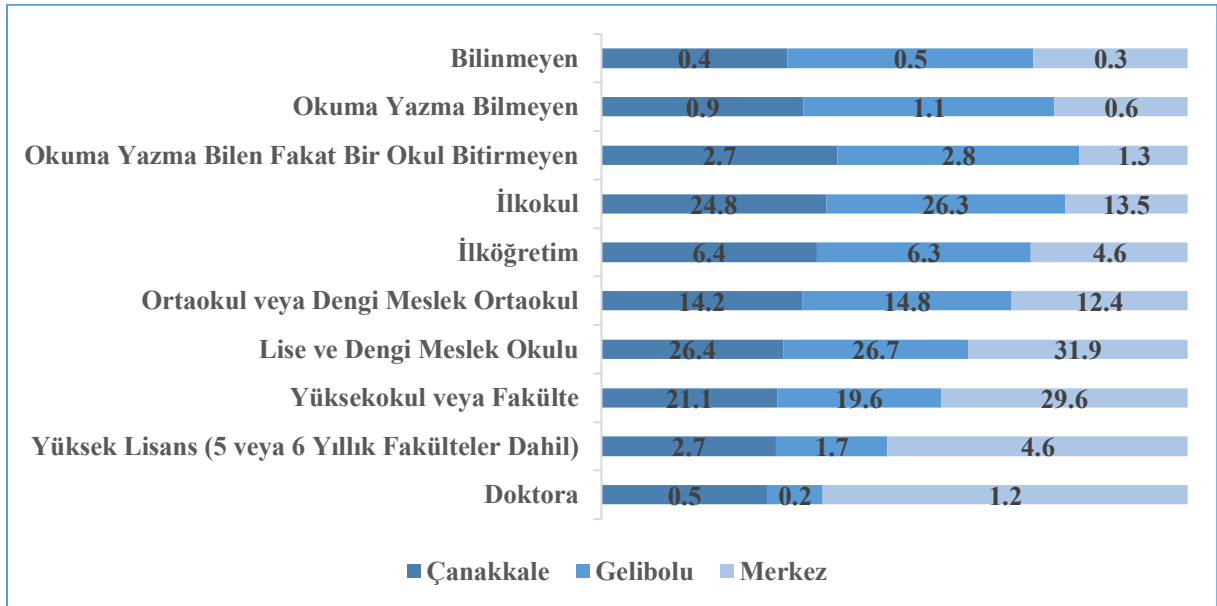
Grafik 4: Gelibolu İlçesi Yaş Piramidi (2024)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2025.

2024 yılı itibariyle Gelibolu ilçesindeki 15 yaş ve üzeri nüfusun eğitim düzeyi incelendiğinde, toplam nüfusun eğitim düzeyine göre dağılımında belirgin farklılıklar gözlemlenmektedir. 15 yaş ve üzerindeki toplam nüfus, 37.447 kişiden oluşmaktadır. Bu nüfusun içindeki en büyük grup %26,7 oranla lise ve dengi meslek okulu mezunlarından oluşmaktadır. Bunu %26,3 ile ilkököl mezunları takip etmektedir, yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranı ise %19,6'dır. Eğitim düzeyi bakımından daha düşük seviyelerde olan gruplar dikkat çekmektedir. Okuma yazma bilen fakat herhangi bir okul bitirmemiş olanların oranı %2,8 iken, okuma yazma bilmeyenlerin oranı %1,1'dir. Bu veriler, Gelibolu ilçesindeki 15 yaş ve üzeri nüfusun eğitim düzeyinin ağırlıklı olarak ilkököl ve lise düzeyinde yoğunlaştığını göstermektedir.

Grafik 5: Gelibolu İlçesi Bitirilen Eğitim Düzeyi Oransal Dağılımı (+15 Yaş, 2024)

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2025.

Gelibolu ilçe nüfusu eğitim düzeyi bakımından Çanakkale il geneli ile benzerliğe sahipken, lise ve dengi meslek okulu ve daha üst düzeydeki eğitim durumları bakımından Merkez ilçeye farklılaşmaktadır. Gelibolu ilçesindeki 15 yaş ve üzeri nüfusun bu eğitim düzeyindeki oranı %48,2 iken Merkez ilçede bu oran %67,3 ile Gelibolu'nun oldukça üzerindedir.

2.6. Doğal Yapı

2.6.1. İklim ve Meteorolojik Özellikler

Gelibolu ilçesi, coğrafi konumu itibariyle Akdeniz iklimiyle Karadeniz iklimi arasında geçiş tipi iklim özelliklerine sahiptir ve Karadeniz iklim tipinin hakimiyetinde ılıman iklim koşulları görülmektedir. Kuzey rüzgarlarının ve Balkanlar üzerinden Türkiye'ye giriş yapan soğuk hava dalgalarının etkisiyle yılın büyük bir kısmında rüzgârlı bir hava yapısına sahiptir.

Grafik 6: Gelibolu İlçesi Uzun Dönemli Sıcaklık Verileri

Parametre	Rasat S. (YIL)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	YILLIK
Aylık Ortalama Sıcaklık (°C)	16	5,5	6,2	7,8	12,5	17,7	21,7	23,8	23,5	20,5	15,5	11,3	7,6	14,5
Aylık Maksimum Sıcaklık (°C)	16	8,4	9,1	11,2	16,5	21,9	26,0	28,1	27,9	25,0	19,5	14,9	10,7	18,3
Aylık Minimum Sıcaklık (°C)	16	2,7	3,5	4,7	8,2	12,6	16,0	18,3	18,3	15,7	11,3	7,8	4,6	10,3

Kaynak: Gelibolu Meteoroloji İstasyonu, 2025.

Gelibolu Meteoroloji İstasyonu'nun 2013-2023 yıllarına ait sıcaklık verilerine göre yıllık ortalama sıcaklık 14,5°C olarak hesaplanmıştır; Ocak ayında 5,5°C olan en düşük, Ağustos ayında ise 23,4°C olan en yüksek ortalama sıcaklık görülmektedir. Uzun dönemli sıcaklık değerlerine göre kuzey rüzgarlarının da etkisiyle Gelibolu'nun yazlar ılık, nemli, kurak ve açık ve kışlar uzun, çok soğuk bir yapıda olduğu söylenebilir.

Grafik 7: Gelibolu İlçesi Uzun Dönemli Yağış Verileri

Parametre	Rasat S. (YIL)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	YILLIK
Aylık Toplam Yağış Ortalaması (mm=kg÷m ²) OMĞİ	16	78,6	71,1	61,2	45,4	30,8	28,3	20,9	14,7	41,4	57,3	86,2	90,9	626,8
Aylık Maksimum Yağış (mm=kg÷m ²) OMĞİ	16	55,6	34,6	39,6	28,2	37,6	74,0	49,0	39,5	36,6	46,7	84,1	67,6	84,1
Aylık Yağışlı Gün Sayısı Ortalaması (mm=kg÷m ²) OMĞİ	16	11,00	9,75	9,44	8,50	5,63	4,56	2,50	2,31	3,94	6,13	7,81	9,81	81,38

Kaynak: Gelibolu Meteoroloji İstasyonu, 2025.

Gelibolu'da yıllık ortalama yağışlı gün sayısı 81 gündür ve bu günlerin büyük bir kısmı kış aylarına yayılmıştır. Ocak ayında 11 günle en yüksek yağışlı gün sayısına ulaşılırken Ağustos ayında bu sayı 2,5 gün olarak kaydedilmiştir. Bu durum, kış aylarında düzenli aralıklarla yağış alındığını, yaz aylarında ise yağışın nadiren görüldüğünü göstermektedir.

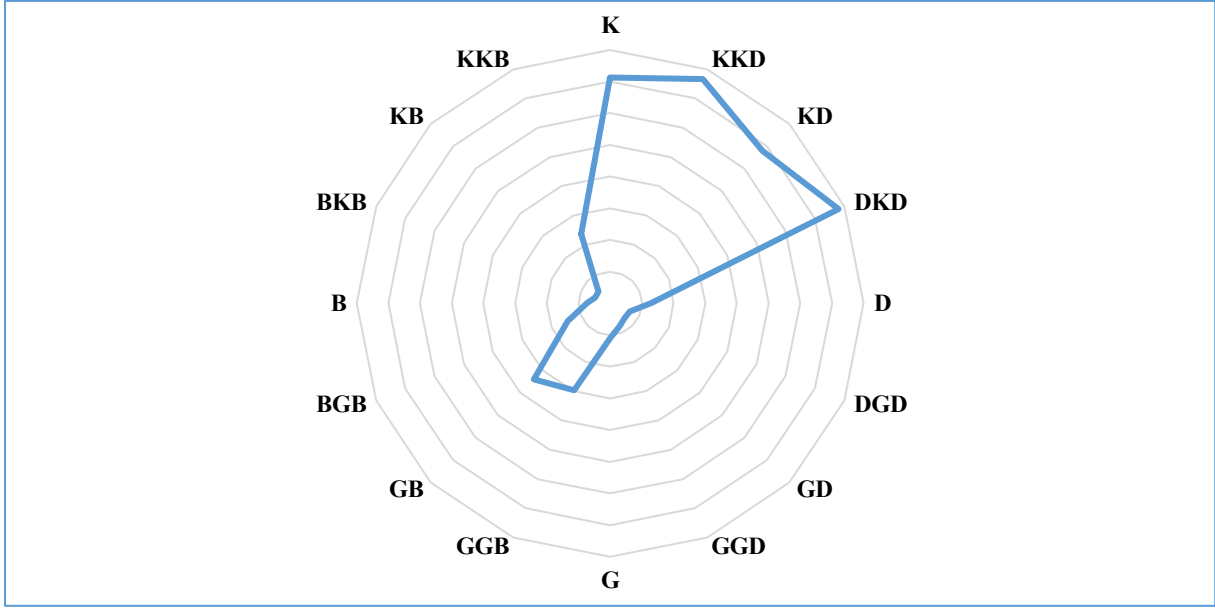
Grafik 8: Gelibolu İlçesi Uzun Dönemli Rüzgâr Verileri

Parametre	Rasat S. (YIL)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	YILLIK
Aylık Ortalama Rüzgâr Hızı (m÷sn)	16	3,8	3,9	3,5	2,9	2,7	2,6	3,1	2,8	3,0	3,5	3,3	3,5	3,2
Aylık Hâkim Rüzgâr Yönü ve Yüzdesi (%)	15	KD 32,26	KD 35,71	KD 35,48	KD 30,37	KD 35,13	KD 36,32	KD 44,44	KD 40,14	KD 33,41	KD 32,76	KD 24,52	KD 28,53	KD 34,09

Kaynak: Gelibolu Meteoroloji İstasyonu, 2025.

Gelibolu Meteoroloji İstasyonu'nun 2013-2023 yıllarını kapsayan rüzgâr verileri, bölgenin rüzgâr karakteristiğinde mevsimlere göre dengeli koşullar olduğunu göstermektedir. Yıllık dönemde kuzey sektörlü rüzgârlar hakimdir ve yıllık ortalama rüzgâr hızı 3,2 m/sn olarak kaydedilmiştir. Şubat ayında ortalama rüzgâr hızının 3,9 m/sn ile zirve yapması, kış aylarında rüzgâr hızlarının arttığını göstermektedir.

Grafik 9: Gelibolu İlçesi Hâkim Rüzgâr Yönü (Yıllık)

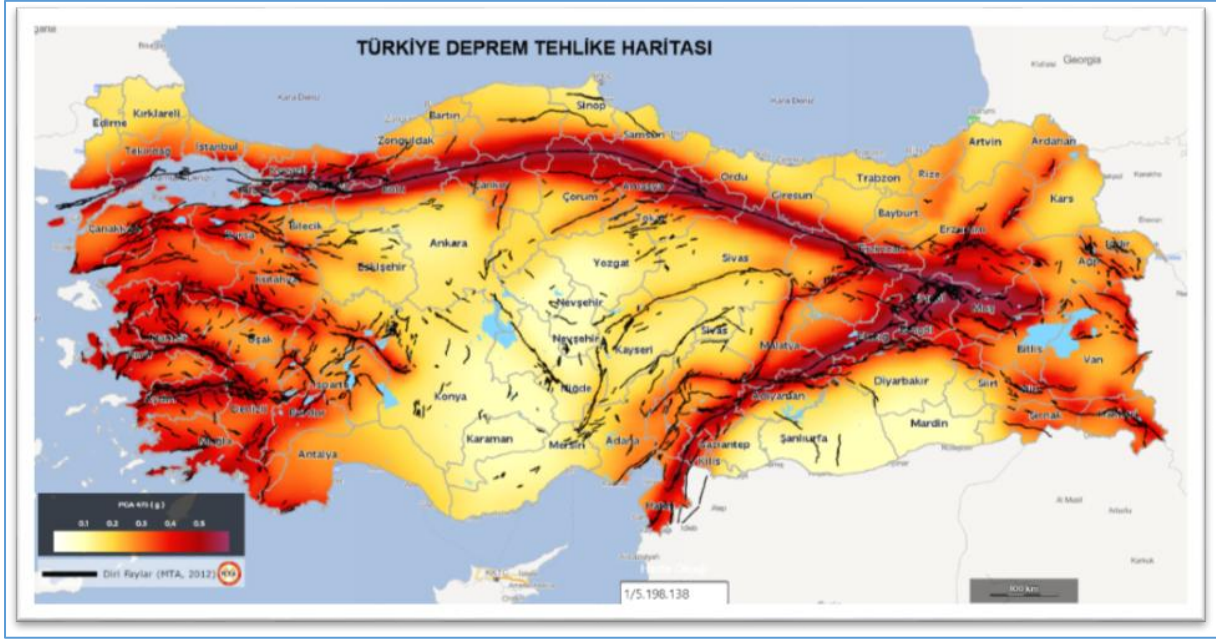
Kaynak: Gelibolu Meteoroloji İstasyonu, 2025.

2.7. Afet Durumu

2.7.1. Depremsellik

Gelibolu, Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın (KAF) etkisi altındaki bölgelerden biridir. Bu fay hattı, Türkiye'nin en aktif ve önemli fay sistemlerinden biri olup ilçenin kuzeyinde kalmaktadır ve Marmara Denizi içerisinden geçip Saros Körfezine uzanmaktadır. Bu bölgede tarih boyunca çeşitli büyüklüklerde depremler meydana gelmiş olup tektonik hareketlilik aktifliği devam etmektedir.

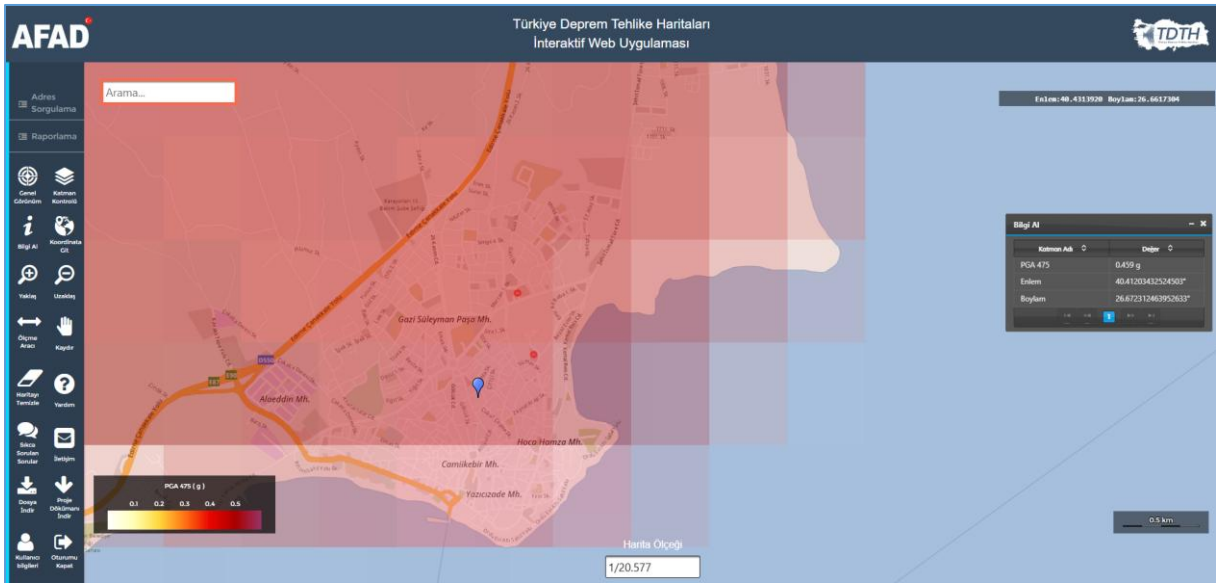
Harita 2: Türkiye Deprem Tehlike Haritası

Kaynak: (AFAD, 2025).

T.C. Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığınca (AFAD) 18.03.2018 tarih 30364 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği”ne göre inceleme alanı DD-2 deprem tehlike düzeyi sınıfı ve PGA (En büyük yer ivmesi [g]) 475’e göre en büyük yatay yer ivmesi değeri 0,459’dır. Yönetmelik öncesi deprem bölgeleri haritasına göre Gelibolu, birinci derece deprem bölgeleri arasında yer almaktadır.

Harita 3: Gelibolu İlçesi Deprem Tehlike Durumu (Yatay Yer İvmesi Değeri)

Kaynak: (AFAD, 2025).

2.8. Yerleşimin Karakteri

Gelibolu'nun ilk yerleşim yeri bugünkü kale surları, iç liman ve belediye binasının bulunduğu tepeyi içerisine alan bölgeyi kapsamaktadır. Şehir zaman içerisinde kale surlarının (tarihi çekirdek) dışına çıkmış ve doğu-batı koridorunda gelişme göstermiştir. Yerleşimin sahip olduğu geleneksel dokuya yeni oluşan dokunun eklenmesiyle, yerleşim E87 no.lu Çanakkale – Edirne Karayolu'na kadar gelişme göstermiştir.

Askeri birliklere ait alanlar, kentsel mekânın şekillenmesine etki etmiştir. Kent zaman içerisinde mekânsal olarak büyüdükçe askeri alanlar ile iç içe geçmiş bir kentsel forma sahip olmuştur. Geleneksel kent merkezinin dokusu ve mimarisi önemli ölçüde değişime uğramış olsa da işlevsel olarak varlığını sürdürebilmiştir. Gölcük Caddesi, kentin gelişmesine bağlı olarak geleneksel merkezin devam ettiği ve ticari hareketliliğinin genişlediği aks olmuştur.

Uzun yıllar Çanakkale Boğazı'nın batı yakasına ulaşmak için aktif olarak kullanılan feribot iskelesinin kullanım yoğunluğu, 2022 yılında 1915 Çanakkale Köprüsü'nün açılması sonrası azalmış olsa da özellikle lojistik sektörünün yoğun kullanımı devam etmektedir. Bu durum, özel araç kullanımından kaynaklı trafik ile birleşerek özellikle Kore Kahramanları Caddesi üzerinde taşıt trafiği, gürültü kirliliği ve görsel kirliliğe neden olmaktadır. Feribot limanının batıdaki yeni alanına taşınacak olması bu sorunların ortadan kaldırılması bakımından önemli bir gelişme olacaktır. Ulaşım hareketliliği bakımından geleneksel dokunun belirgin olduğu sokakların otopark alanı olarak kullanılması, bu doku içerisindeki yaya hareketliliğini kısıtlayan temel etmendir. Kent merkezinin çekirdeğini oluşturan Atatürk Caddesi'nin taşıt trafiğine kapalı olması, cadde üzerindeki mekânsal kaliteyi arttırmış ve yaya hareketliliğini güvenli hale getirmiştir.

Sürdürülen doğalgaz altyapı çalışmaları, yerleşimin mekânsal kalitesine olumsuz etki etmiştir. Çalışmaların tamamlanmadığı sokak ve caddelerde yaya ve taşıt güvenliğini tehlikeye atan durumlar ile çevresel ve görsel kirlilik sorunları söz konusudur.

Kale ve iç liman çevresinde ticari işletmeler yoğun olarak bulunmaktadır, ancak kamusal açık alanlar ile çevresindeki yapıların peyzaj ve mimari bakımdan kaliteleri düşüktür ve geleneksel doku ile uyumsuzluklar göze çarpmaktadır.

Hamzakoy ve iç liman arasındaki kıyı boyu (Piri Reis Kordonu) hem yerel toplum hem de ziyaretçiler için yürüyüş, dinlenme, bisiklete binme gibi rekreatif faaliyetler için kullanılan ve

evre düzenlemesi büyük lde tamamlanmış bir yapıdadır. Kent merkezinin batısında kalan kordon boyunca ise evre düzenlemesi çalışmaları devam etmektedir.

Fener Parkı, topografya ve doku özellikleri itibariyle manzara noktasıdır, ancak parkın evre düzenlemesi bakımından sorunları bulunmaktadır.

Konaklama tesisleri daha çok kıyı boyunca yer almakta olup gelişme alanlarında konumlanmış tesisler de bulunmaktadır. Hamzakoy Plajı, deniz turizmi hareketliliğine konu olan mavi bayraklı tek plajdır. Eğritaş Plajı'nın olduğu kısımlarda genel olarak ikincil konut amaçlı bir yerleşim söz konusudur. Plajda, Çanakale Boğazı'ndaki denizel su hareketleri ve kuzey sektörlü rüzgarlardan kaynaklanan deniz kirliliği görülebilmektedir.

Yerleşimin batısındaki amlık Bölgesi, rekreasyon ve kamp amaçlı kullanılan doğal alandır ve alanda evre düzenlemesi eksiklikleri söz konusudur.

Gelibolu sahip olduğu zengin tarihsel katmanının birikimi bakımından önemli sayıda anıtsal yapı ve sivil mimarlık örneklerini barındırmaktadır. Ancak, bu yapıları koruma sorunu belirgindir ve özellikle sivil mimarlık örneklerinin önemli bir bölümü harabe durumundadır. Geleneksel yapıları kapsayan mimari mirası korumaya yönelik girişimler olsa da yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Anıtsal yapılar ise daha iyi korunmuş durumdadır, ancak hamam yapıları için bu durum söz konusu değildir.

Geleneksel yapıların turizm amaçlı işlevlendirilmesinde butik otel ve yeme-içme dışında başkaca bir örnek bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, Gelibolu, geleneksel dokusunu yeterince koruyamamış ve gelişmesini de bu doku ile uyumlaştıramamış bir yerleşim olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.9. Miras Değerleri

2.9.1. Tarihi, Kültürel ve Mimari Miras

Piri Reis

Tam adı Piri Muhyiddîn İbn Hacı Mehmed olan Piri Reis (1465-1554) bir kartograf, deniz bilimci ve denizcilik tarihinde izler bırakmış bir kaptandır. Dönemin önemli gemi yapım merkezlerinden ve Osmanlıların deniz üslerinden biri olan Gelibolu’da doğmuştur (Topdemir, 2013, s. 42).

Piri Muhiddin’i geleceğin büyük denizcisi yapan ve ona Piri Reis unvanını veren en önemli unsurlardan biri doğup büyüdüğü pek çok Osmanlı denizcisine ev sahipliği yapan Gelibolu olmuştur (Arıca, 2023).

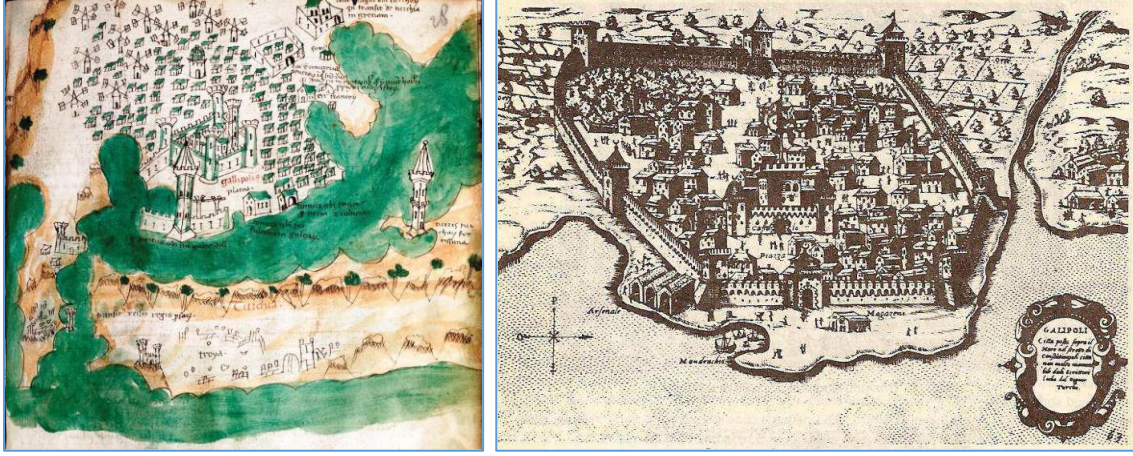
Piri Reis’in denizcilik tarihi bakımından önemli üç yapıtı vardır: Birinci Dünya Haritası, İkinci Dünya Haritası ve Kitâb-ı Bahriye. 1929 yılında Topkapı Sarayı’nda bulunan bir harita parçası üzerindeki notlar okunduğunda, bunun Piri Reis’in 1513 yılında çizdiği ve 1517’de, Mısır’da Sultan Selim’e (1512-1520) sunduğu haritanın bir parçası olduğu anlaşılmıştır. Piri Reis 15 yıl sonra yine bir Dünya haritası çizmiştir. Bugün elimizde bulunan parça haritanın Grönland’ı, Kuzey ve Orta Amerika sahillerini gösteren kısmıdır. Ceylan derisi üzerine sekiz renkli hazırlanmış bu haritanın boyutları 68x69 cm’dir, birinci haritaya göre daha özenli çizilmiştir. Tamamı 8 paftadan oluşmaktadır. Düzyazı ve kısmen şiir tarzında yazılmış iki nüshası bulunan Kitâb-ı Bahriye, Ege ve Akdeniz’in tam bir deniz kılavuzudur (portulan). İçerdiği haritalarla gemicilere kolay seyahat etme olanağı sağlayan kitap 1521’de yazılmıştır (Topdemir, 2013, s. 43-44).

Anıtsal Yapılar

Gelibolu Kalesi ve İç Limanı: Gelibolu Kalesi’nin Bizans döneminde yapıldığı yazılı kaynaklarda verilmektedir. Gelibolu’nun 1352 yılında Osmanlı topraklarına geçmesinden sonra burası Osmanlı İmparatorluğu için bir denizcilik üssü haline gelmiş ve Gelibolu Kalesi’nin önemi artmıştır. Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nde kale ile ilgili bilgiler vermiştir: “*Gelibolu Kalesi Hayy-i Kadir Allah’ın emriyle Rum Denizi kıyısının Rumeli tarafında bir kaya tepe üzerine yapılmış altıgenden uzunlamasına kesme taş sağlam ve dayanıklı, havalesiz, şeddadi taş yapı güzel bir kaledir ki bir tarafından asla havalesi yoktur. Tamamı 70 kule ve 1200 adet beden dışıdır. Hisar içinde, toplam 300 adet tek ve iki katlı, bağısız ve bahçesiz kiremit örtülü “neferat evleri” vardır. Dizdarı, kethüdası, topçu başı ve cebeci başı haneleri buradadır.*

Cebhanesi, tahıl ambarları ve su sarnıçları burada, başka çarşı Pazar tamamen dış varoştadır” (Tetik, 2018).

Şekil 2: Christoforo Boundelmonte'nin 1420-1422 Tarihli Gelibolu Haritası - 16. Yüzyıl Camozzi Gionfranco'nun Gelibolu Gravürü

Kaynak: (Tetik, 2018, s. 43-44).

Fotoğraf 1: Gelibolu Kalesi ve İç Limanı

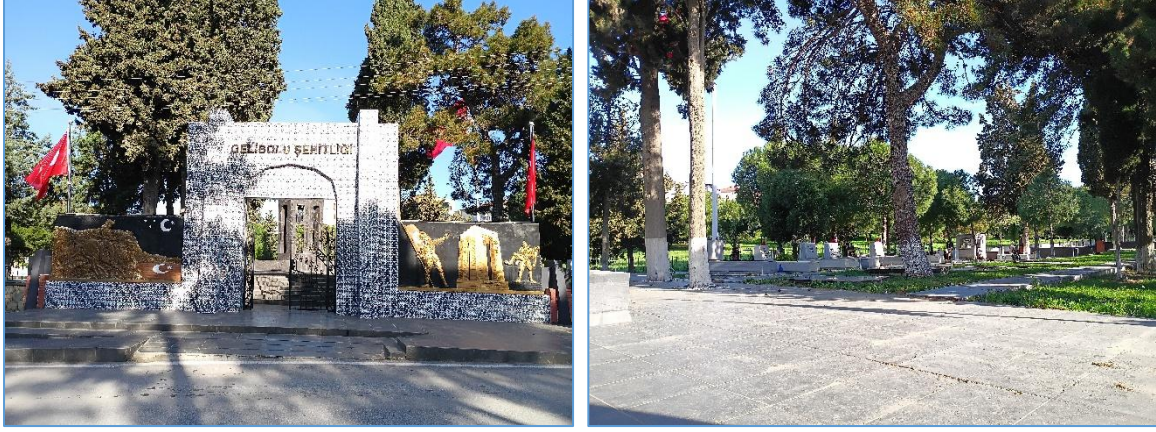

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Hafıza Mekânları

Gelibolu Şehitliği: 1929 yılında şehitlik olarak düzenlenen anıtsal alanda, Çanakkale Savaşları sırasında ve sonrasında 2'nci Kolordu Komutanlığı'nın çeşitli birliklerinde görev yapan askerler ve ailelerinin mezarlıkları bulunmaktadır. Toplumsal hafıza ve manevi değerler bakımından önemli bir anıt mekânı olan şehitlikte, toplamda 201 kabir bulunmaktadır.

Fotoğraf 2: Gelibolu Şehitliği

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Gelibolu Rus Anıtı: Çarlık Rusya'sında çıkan iç savaşta Kızıl Ordu'ya karşı verdikleri mücadeleyi kaybeden Beyaz Rus Ordusu 1919 yılı sonundan itibaren işgal altındaki Osmanlı topraklarına göç etmeye başlamış; göç edenlerin bir kısmı Fransızlar tarafından Gelibolu'ya yerleştirilmiş ve 1919 sonlarında başlayan bu süreç 1923 sonlarına kadar sürmüştür. 1920 yılında açılan Rus Anıtı, ölen asker ve siviller hatırasına inşa edilmiştir (Arıker, 2019).

Fotoğraf 3: Gelibolu Rus Anıtı

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Gelibolu Fransız Askeri Mezarlığı: 1854-1856 yıllarında üç yıl süren ve Kırım harbi olarak bilinen, Türk-Rus harbinde Türklerle beraber savaşta ölen 5.000 Fransız askerinin anısına 1934 yılında inşa edilmiştir. Bahçesinde kademe kademe mermer mezarlar bulunmaktadır. Bunlar genelde Fransız ya da bu savaşa birlikte katılmış başka uluslara ait general ve yüksek rütbeli subaylara aittir. Mezarlığın alt kısmında küçük bir bina bulunmaktadır. Bu binada, savaşta ölmüş beş bin Fransız askerin kemikleri toplu olarak bulunmaktadır (Kültür Envanteri, 2025).

Fotoğraf 4: Gelibolu Fransız Askeri Mezarlığı

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Gelibolu Yahudi Mezarlığı: Gelibolu'nun tarihi ve kültürel kimliğinin oluşumunda önemli yerleri bulunan ve 1967 Arap-İsrail Savaşı'nın başlaması sonrasında zaman içerisinde bölgeden ayrılarak Türkiye'yi terk eden Gelibolu Yahudi toplumuna ait mezarlıkta, 2.200 mezar taşı tespit edilmiş ve bunların 835 tanesi okunabilir düzeydedir. (Kültür Envanteri, 2025).

Fotoğraf 5: Gelibolu Yahudi Mezarlığı

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Dini Yapılar

Azebler Namazgâhı: Azeb (Azab) Osmanlı ordusunun hafif yaya askerlerini oluşturmaktadır. Osmanlı zamanında, şehirden uzak yakınlarında cami bulunmayan, açık havada namaz kılmak için kible yönü belirtilmiş bir işareti bulunan yerlere namazgâh denmektedir. Gelibolu'da boğaza bakan bir tepe üzerinde konumlanmış olan Azebler Namazgâhı, üstü açık mescit ya da açık hava camii olarak tanımlanmaktadır. Yalın tasarımıyla Osmanlı sınırlarındaki en eski namazgâh olduğu bilinmektedir (İner, 2024).

Fotoğraf 6: Azebler Namazgahı

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Çilehane: Çilehaneler, sufi dervişlerinin kaçınık hayat yaşadıkları, kendilerini ibadete verdikleri ve öğretilerini yaydıkları tevazu mekânları olarak var olmuşlardır. Rumeli'nin Osmanlı topraklarına geçmesiyle, bu bölgeye göç eden dervişlerle birlikte gelmiş olan bir mimari mekândır (İner, 2024).

Fotoğraf 7: Çilehane

Kaynak: (Kalem Gazetesi, 2025)

Gazi Süleyman Paşa Camii: Ulu Camii, Cami-i Kebir ve Hüdavendigâr Camii olarak da tanınan cami, ilk kez 1385 yılında Sultan Murat tarafından kilisenin bulunduğu yerde ve aynı temeller üzerinde yaptırılmıştır. Sultan Murat döneminde "Ulu Camiler" planında yapılmış üç camiden biridir. 1667'de onarılmış ve 1889'da ise yeniden yapılmıştır. 1797'de Gelibolu'ya gelen ressam Castellani, şehrin görünümüyle birlikte camiyi de çizmiştir ve çizime göre dört sütunun taşıdığı 9 kubbe ile örtülüdür. Günümüzde ise 8 sütuna dayanan ortası fenerli çatısı vardır. Geçmişteki kare olan plan dikdörtgene dönüşmüştür. Ulu Camii'nde kılınan Cuma

namazlarında imam hutbeye elinde kılıç ile çıkmaktadır. Bu Süleyman Paşa'nın fetihlerinin anısına yapılmakta olan bir gelenektir (Özgür, 2006).

Fotoğraf 8: Gazi Süleyman Paşa Cami

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Gelibolu Mevlevihanesi: Ağazade Mehmet Hakiki Dede tarafından 1620'de Saray Mimarlarından Mustafa Ağa'ya yaptırılmıştır. Mescit, han, mektep, yemekhane, altmış odalı harem dairesi, kütüphane ve semahane-türbe yapılarından oluşan külliye tarzında inşa edilmiştir. Plan itibariyle İstanbul Galata Mevlevihanesi ile benzerlik göstermektedir (Ülkü, 2018).

Fotoğraf 9: Gelibolu Mevlevihanesi

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Gelibolu Mevlevihanesi üç kıtaya yayılan Osmanlı İmparatorluğu'nun tüm dergâhları içinde gerek büyüklüğü gerekse mekânsal özellikleri, semahanesinin ihtişamı açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Mevlevihane'nin Osmanlı İmparatorluğu döneminde İstanbul ve Manisa'dan sonra üçüncü önemli Mevlevihane olduğu, 1908 yılındaki onarım sonrası ise Konya'daki merkezden sonra ikinci önemli dergâh olarak kabul edilmiştir (Demirarslan, 2014).

Mevlevihaneler, Mevlevilik Kültürü'nde sadece dini ibadet amaçlı bir yer olmayıp, aynı zamanda (musiki) ve siyasi konularda da eğitim yapılan bir kurum olarak Osmanlı toplumunun sosyal hayatında yeri bulunmaktadır (Tombul, 2015).

Mevlevihaneler çok yönlü birer sanat merkezi olarak faaliyet göstermişlerdir, buna paralel olarak buralardan yetişen Mevlevîler de çok yönlü birer sanatkâr olarak yetişmişlerdir. Bütün Gelibolu Mevlevihanesi de Hz Mevlâna'nın tefekkür umamdan beslenen ve aldıkları bu gıdayı gerek sohbetleri gerekse şiir, musiki, hat gibi sanatın en güzel dalları vasıtasıyla insanlığa aktaran mutasavvıflar, sanatçılar yetiştirmiştir. Gelibolu Mevlevihanesi'nden yetişen sanatçıların başında mevlevihanenin şeyhleri gelmektedir (Yazıcı, 2010).

Mevlevihane günümüzde "Mesnevi Okumaları ve Sema Zikr-i Şerifi" programları ile Sema Törenlerine ev sahipliği yapmaktadır (Tasavvuf Vakfı, 2025). 2017 yılında Mevlana Celaleddin Rumi'nin ölümünün 744. yıl dönümü kapsamında Şeb'i Arus (Düğün Gecesi) töreni düzenlemiştir ve Çanakkale Valiliği tarafından bu program her yıl gerçekleştirilmektedir.

Türbeler: İslam coğrafyasında devlet görevlilerinin veya din âlimlerinin mezarlarının bulunduğu oda şeklindeki anıtsal tarihi mezarlar Gelibolu'da da bulunmaktadır. Gelibolu'daki türbelerin önemli bir bölümü Osmanlı İmparatorluğu zamanında görev yapmış devlet görevlilerine aittir: Saruca Paşa Türbesi, Sinan Paşa Türbesi, Emir Ali Baba Türbesi bu türbeler arasındadır.

Fotoğraf 10: Sinan Paşa Türbesi - Saruca Paşa Türbesi

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Yerleşimde din âlimlerine ait türbeler de bulunmaktadır: Hallac-ı Mansur, Yazıcızade Mehmed-i Bican Türbesi ve Yazıcızade Ahmed-i Bican Türbesi en fazla bilinenler arasındadır.

Hallac-ı Mansur Türbesi: Asıl adı Hüseyin Bin Mansur olan, Bağdat doğumlu ve 9. yüzyılda yaşamış tasavvufi şair ve düşünür Hallac-ı Mansur'un Bağdat'taki türbesinin yedi makam türbesinden biri olarak bilinmektedir.

Bayraklı Baba Türbesi: Osmanlı ordusunda görev yapan ve asıl adının Karacabey olduğu bilinen bir askerin savaş sırasında bayrağını teslim etmeme hikâyesine dayanan türbe, Gelibolu'da yerel toplum ve ziyaretçiler tarafından en fazla ziyaret edilen türbeler arasındadır.

Fotoğraf 11: Yazıcızade Ahmed-i Bican Türbesi - Bayraklı Baba Türbesi

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Mimari Miras

Sivil Mimarlık Örnekleri: Gelibolu'da Alaaddin Mahallesi, Camikebir Mahallesi, Yazıcızade Mahallesi ve Hoca Hamza Mahallesi'nde 143 adet olarak tespit edilmiş ve büyük oranda 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca tescil altına alınmış geleneksel konut veya parsel bulunmaktadır. Gelibolu'daki en eski tarihli geleneksel konut 1855, en geç olanı ise 1937 tarihlidir (Oral, 2006).

Fotoğraf 12: Sivil Mimarlık Örnekleri

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

19. yüzyıl sonu ve özellikle 20. yüzyıl ilk çeyreğinde inşa edilen Gelibolu konutları: plan, malzeme, cephe düzeni ve süslemeleriyle geleneksel Türk konut mimarisinin genel özelliklerini yansıttıkları söylenebilir. İstanbul, Bergama gibi Batı Anadolu şehirlerindeki konut mimarisinde gözlenen Batı etkilerine, Gelibolu evlerinin cephelerinde de rastlanmaktadır (Oral, 2006, s. 970).

Fotoğraf 13: Sivil Mimarlık Örnekleri

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Hamamlar: Gelibolu'nun Osmanlı İmparatorluğu'nun eline geçmesinden sonra yerleşimde çok sayıda hamam yapılmış ancak bunlardan Şengül Hamamı ve Kasap Hamamı olmak üzere sadece iki tanesi günümüze en az hasarla ulaşabilmiştir. Saruca Paşa Hamamı, Yakup Paşa Hamamı, Subaşı Has Ahmet Bey Hamamı gibi diğer hamam yapıları ise önemli ölçüde harap durumdadır. Gelibolu'daki hamam yapıları, dönemin sosyal ve ekonomik yaşamının önemli bir parçası ve günümüzün ise miras değerleridir.

Fotoğraf 14: Gelibolu Hamamları

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Deniz Feneri: 1856 yılından bu yana görev yapan fener, deniz seviyesinden 34 metre yüksekliktedir ve kule yüksekliği 9 metredir. Kulesinden çıkan ışık, 15 deniz mili uzaklıktan görülebilmektedir.

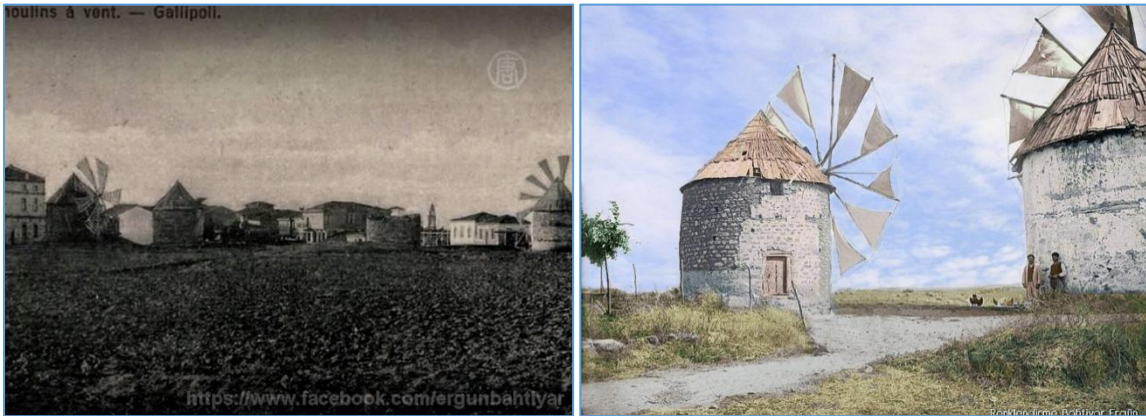
Fotoğraf 15: Gelibolu Deniz Feneri

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

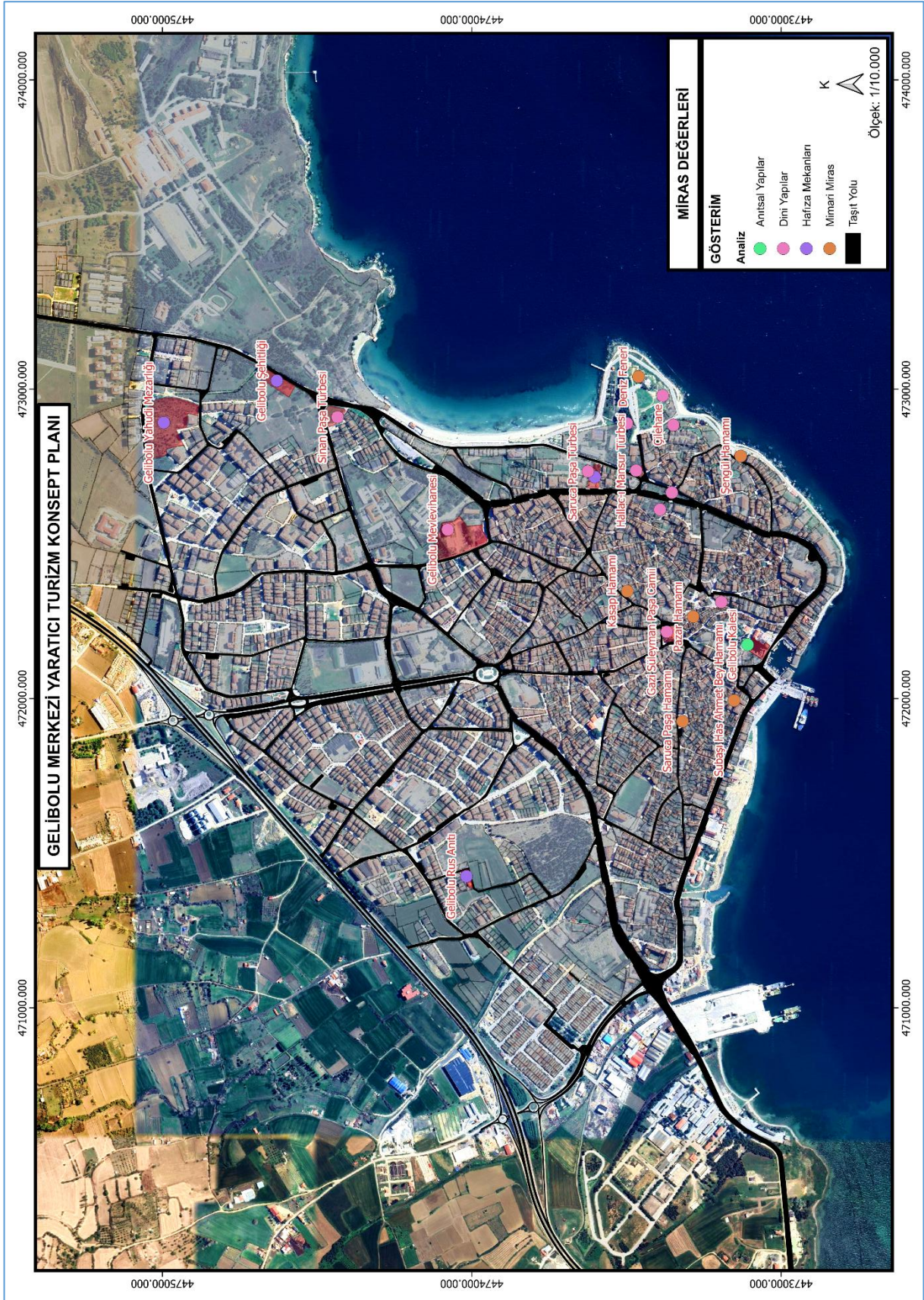
Yel Değirmenleri: Birinci Dünya Savaşı öncesinde Gelibolu'daki un üretiminin karşılandığı yel değirmenleri, yerleşimde un fabrikası devreye girdikten sonra kullanılmamaya başlanmış ve zamanla yok olmuştur. Bugünkü Fener Parkı ve Gazi Süleyman Paşa kavşağına yakın konumlarda oldukları bilinen yel değirmenleri, Gelibolu için önemli bir hafıza ve tarihi miras değeri olarak değerlendirilebilir.

Fotoğraf 16: Fener Parkı'ndaki Yel Değirmenleri

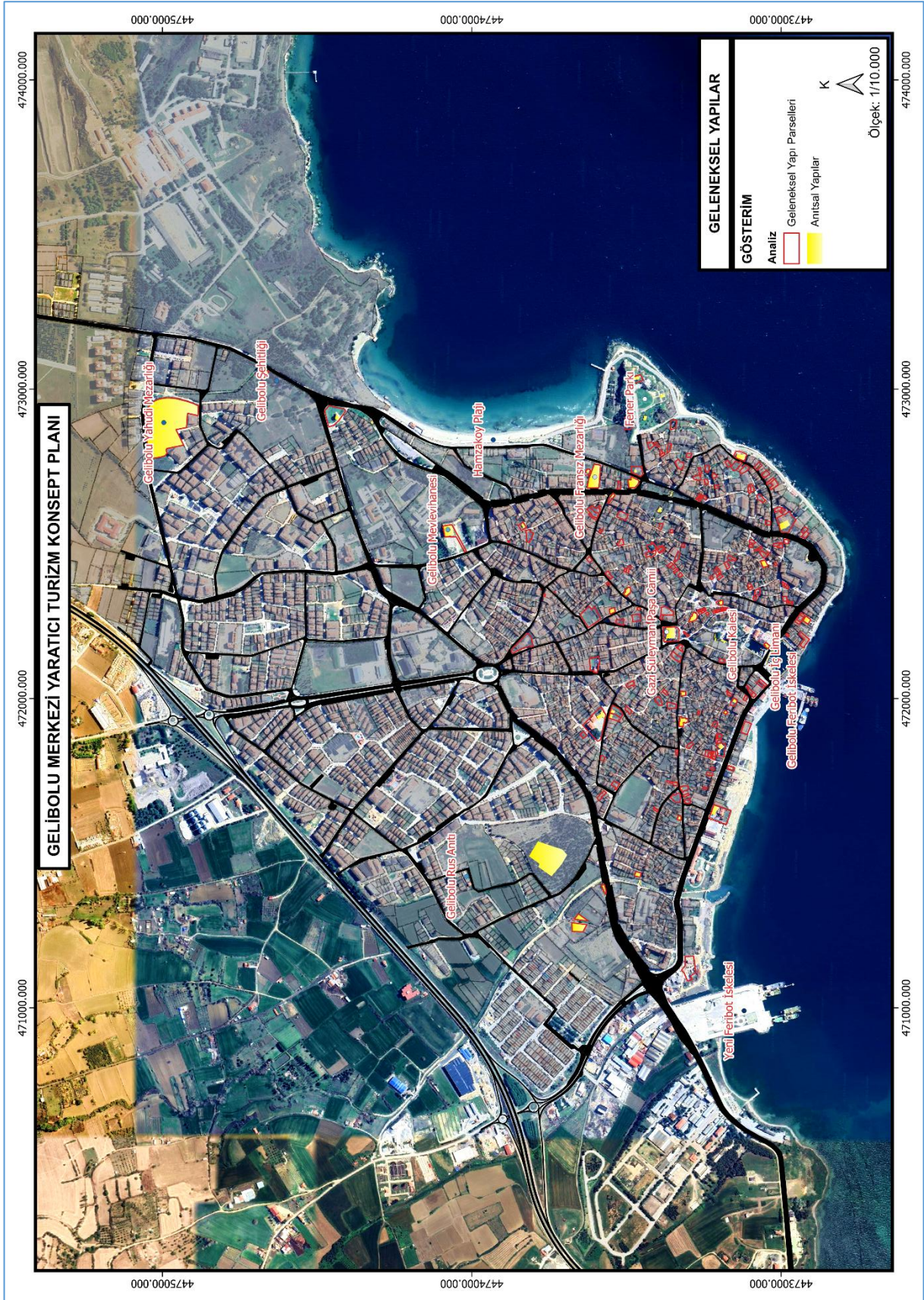
Kaynak: (Bahtiyar, 2025).

Harita 5: Miras Değerleri

Kaynak: Ofis Çalışması, 2025.

Harita 6: Geleneksel Yapılar

Kaynak: Ofis Çalışması, 2025.

2.9.2. Somut Olmayan Kültürel Miras

İnanç Kültürü

Mevlevilik geleneği, tasavvufi kimliği, türbelerle örülü manevî yapısı ve çok inançlı geçmişi bakımından önemli miras değerlerine sahip Gelibolu; Hristiyan, Müslüman ve Yahudi toplulukların izlerini barındıran bir inançlar mozaği olarak tanımlanabilir.

Gelibolu'da çok sayıda tekke ve hazire, türbe ve mezarlık bulunmaktadır ve büyük oranda korunabilmiştir. Bayraklı Baba Türbesi, hikâyesiyle birçok ziyaretçiyi ağırlamaktadır ve Gelibolu'nun simgelerinden biri olmuştur. Geçmişte Gelibolu'da yaşamış Rum, Ermeni ve Yahudi toplumun dini mekânları ise günümüze ulaşamamıştır.

Gelibolu ve çevresinde çok sayıda sufi, tasavvufi kuruluş ve tekke faaliyet göstermiştir. 19 adet tarikat ve 35 adet tekkenin faaliyetleri sayesinde, yerleşimde zengin bir tasavvufi kültür ve literatür ortaya çıkmıştır (Şimşek, 2007).

Denizcilik ve Balıkçılık Kültürü

Gelibolu denizcilik kültürü, Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde faaliyet gösteren Gelibolu Tersanesi'nden itibaren önemli bir birikime sahiptir. Bu kültür günümüzde endüstriyel bir aşamaya geçmiş olup balıkçılık faaliyetleri ile yaşatılmaya devam etmektedir. Gelibolu'nun sahip olduğu balıkçılık deneyimi ise 20. yüzyıl başlarında tuzlu balık ve balık konserveciliği ile zenginleşmiş, kendi markasını yaratmış ve halen sürdürülmektedir.

Balık Konserveciliği

1914 yılında Gelibolu'da faaliyet gösteren "Camariano Frères" adlı bir işletmenin ülkedeki ilk sardalya konserve üreticisi olduğu ve 1913-1915 Osmanlı sanayi istatistiklerinde adının geçtiği belirtilmektedir. Bu firmanın o dönemde yüksek miktarda ihracat yaptığı, Gelibolu'da bu firma tarafından üretilen balık konservelerinin, Gelibolu Savaşları sırasında cepheye gönderilen askerlere kumanya olarak dağıtıldığı bazı kaynaklarda ifade edilmektedir (Batır, 2024, s. 26)

Gelibolu'da 1928 ve sonrasında kurulan, günümüzde bir kısmının faaliyetleri devam eden "Alaeddin Konserve Fabrikası", "Cumhuriyet Konserve Fabrikası", "Selahattin Kemerli Konserve Fabrikası" ve "Yakşı Konserve" en bilinen sardalya konserve fabrikaları arasındadır.

Mutfak Kültürü

Gelibolu mutfağı, tarihsel süreçte içerisinde barındırdığı toplulukların zengin mirasına sahiptir. Osmanlı saray mutfağı, Rum, Ermeni ve Yahudi toplumunun mutfak kültürleri, Yunanistan mübadillerinin mutfağı, Mevlevi mutfağı ve Türk mutfağı bu mirasın bileşenlerini oluşturmaktadır.

Sardalya Balığı: Gelibolu mutfağının en önemli deniz ürünü olan sardalya balığı, Gelibolu ile özdeşleşmiş ve “Uluslararası Gelibolu Altın Sardalya Kültür ve Sanat Festivali” ile şehrin bir markası haline gelmiştir. Sardalyadan konserve, tuzlu sardalya ve sardalya kebabı yapılmaktadır. Sardalya, anavatanı Portekiz olan göçmen bir balık olup Türkiye, sardalya tüketimi konusunda dünya genelinde üst sıralarda yer almaktadır. Marmara Denizi'nin büyük bir kısmında avlanmasına rağmen, Çanakkale Boğazı özellikle Gelibolu açıkları ve Saroz Körfezi çevresinde tutulan sardalyalar en kaliteli cins olarak kabul edilmektedir. Sardalya, küçük boyutlu olması nedeniyle sürüler halinde yaşar ve toplu hareket ettiklerinde denize verdiği izlenim nedeniyle "ateş balığı" olarak da adlandırılır (Batır, 2024, s. 24)

Peynir Helvası: Gelibolu ile özdeşleşen yerel ürünlerden bir diğeri, 2024 yılında Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT) tarafından coğrafi işaret olarak tescillenen “peynir helvası”dır. Teleme ve/veya tuz kullanılmadan üretilen taze peynir, buğday unu ve toz beyaz şeker kullanılarak hazırlanan, bu bileşenlerin tekniğine uygun olarak yoğurulmasıyla elde edilen, parlak görümlü, krem rengi-sarı renk ve tonlarında renge sahip Gelibolu ilçesine özgü bir peynir helvasıdır (Türk Patent ve Marka Kurumu, 2024).

Çoban helvası olarak bilinen Gelibolu Peynir Helvası, geçmişte göçebe yaşam tarzı sürdüren sürü sahiplerinin Gelibolu'nun fethi ile buraya yerleşmeleriyle Gelibolu'ya taşınmıştır. Çeşitli kaynaklarda, Gelibolu'ya ve civar köylere yerleştirilen bu sürü sahiplerinin yıllardır yaptıkları bu tatlıyı Gelibolu ile tanıştırdığına dair bilgiler bulunmaktadır (Batır, 2024, s. 39).

Gelibolu Yarımadası'nda olmak üzere bağcılık ve şarap üretimi, tarihsel süreç içerisinde her zaman süregelmiştir ve bu günümüzde de Yarımada bütününde butik olarak sürdürülmektedir.

Gelibolu Mevlevihanesi'nin 1620 yılından itibaren varlığı, Gelibolu mutfağına birçok değerli yiyecek ve içecek mirası bırakmıştır. Bunların arasından en önemlisi “Gelincik Şerbeti”dir. Gelincik Şerbeti, dervişlerin nefis terbiyesi amacıyla az yemek tüketmelerinden dolayı ferahlık sağlama ve susuzluğu gidermesi sebebiyle yapılan bir içecektir. Mevlevi mutfağının diğer

ürünleri; etli bamyacı çorbası, bademli un helvası, buğday çorbası, etli kayısı yahnisi, cevizli pekmezli kabak tatlısı, nohut çorbası, kuru erik hoşafı, zerde, Mevlevi sütlacı gibi yiyeceklerden oluşmaktadır (Batır, 2024).

Gelibolu lokumu, simit lokumu, süt tarhanası, tavuklu mantı, tarak pilavı, akıtma tuzlu balık, lakerda ve balık çorbası Gelibolu'da tadılabilecek yemekler arasındadır. İlçede bir girişimcinin (Atiye Laçın) üretimi yapılan Mevlevi tatlısı, özellikle Gelibolu mutfağının ilgi çeken ürünlerinden biri olup ilçe için önemli bir marka olmaya başlamıştır (ÇOMÜ, 2019).

Gelibolu mutfağının belgelenmesi için yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Ömer Gözükızıl ve Mümtaz Fırat tarafından yapılan araştırmalar ile hazırlanmış ve 2020 yılı içerisinde yayımlanmış "Gelibolu Yarımadası Yemekleri" kitabına göre Gelibolu Yarımadası'ndaki 29 yerleşim biriminde, 465 kaynak kişi ile gerçekleştirilen derleme çalışmasında 1089 adet yiyecek yazılı ve fotoğraflı olarak belgelenmiş ve bu yiyeceklerin tarifleri kaynak kişilere dayandırılarak hazırlanmıştır. Bir diğer çalışma ise Süleyman Burak Batır tarafından 2024 yılı yayımlanan "Damaktaki Gelibolu, Gelibolu Mutfak Kültürü" kitabıdır. Kitapta, Gelibolu ile özdeşleşen tarım ürünleri ve yiyeceklere ilişkin detaylı bilgiler bulunmaktadır ve Gelibolu'da hanelerin mutfaklarında pişirilmeye devam eden 95 adet yiyecek ve tarifleri verilmiştir.

Gelibolu mutfak kültürüne ilişkin hazırlanmış kaynak kitaplar, Gelibolu mutfağının zenginliğini göstermektedir ancak, bu zenginlik büyük ölçüde hanelerin dışına çıkamamıştır.

Gelibolu Altın Sardalya Kültür ve Sanat Festivali

İlki "Gelibolu Sardalya Festivali" adıyla 1976 yılında gerçekleştirilen festival, Gelibolu ile özdeşleşmiş ve Çanakkale Boğazı deniz ürünlerinden olan sardalya balığının uluslararası ölçekte tanıtımının sağlanması amacıyla Ağustos ayında düzenlenmektedir (Yalçınkaya, 2018).

Fotoğraf 17: Gelibolu Altın Sardalya Kültür ve Sanat Festivali

Kaynak: (Bir Nefes Çanakkale, 2025).

3. Mevcut Durum ve Analiz

3.1. Mevcut Turizm Faaliyetleri

3.1.1. Bölgesel Turizm Hareketliliği

Bölgesel turizm hareketliliği, Kültür ve Turizm Bakanlığında elde edilen turizm istatistikleri baz alınarak Marmara Denizi'ne kıyısı olan iller ve Çanakkale ili ilçeleri kapsamında incelenmiştir.

Çanakkale ili, Marmara Denizi'ne kıyısı olan iller ile bölgesel ulaşım bağlantılarına sahip olduğu komşu iller arasında en fazla konaklama ve geceleme yapılan dördüncü il durumundadır. İlde, Türkiye genelindeki toplam konaklama sayısının %0,9'luk kısmı, geceleme sayısının ise %0,6'lık kısmı gerçekleşmiştir.

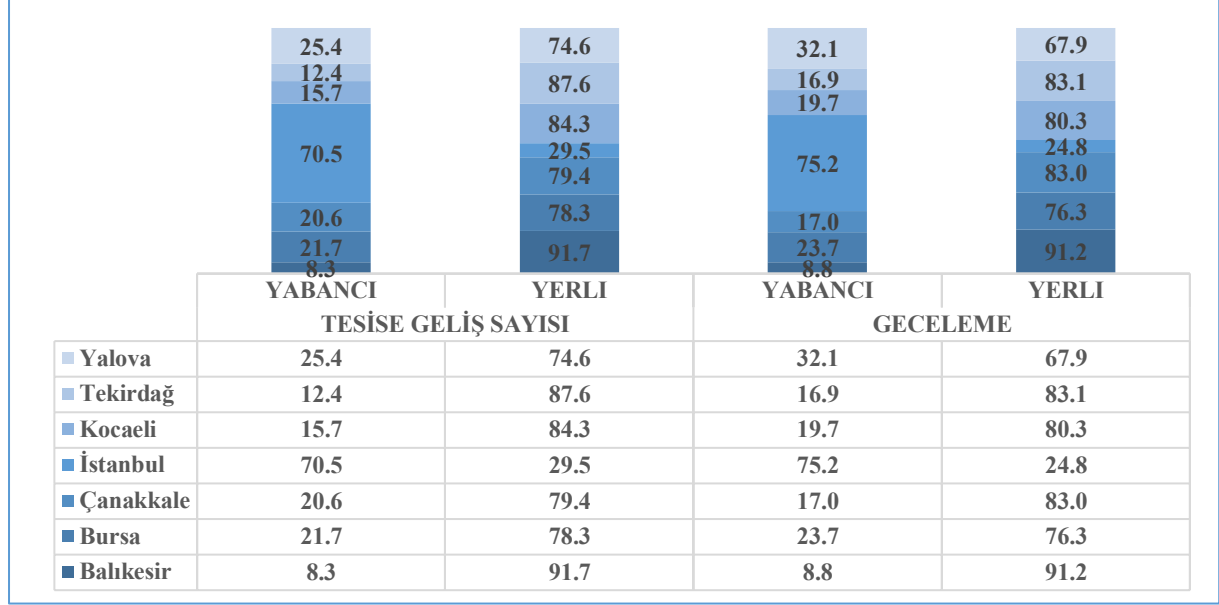
Tablo 2: Marmara Denizi'ne Kıyısı Olan İllerin Konaklama Sayıları (2024)

İller	Tesise Geliş Sayısı			Geceleme Sayısı		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Balıkesir	69.009	765.167	834.176	158.190	1.645.504	1.803.694
Bursa	368.017	1.330.486	1.698.503	692.745	2.231.835	2.924.580
Çanakkale	148.694	571.719	720.413	216.709	1.056.191	1.272.900
İstanbul	10.028.250	4.205.733	14.233.983	23.799.373	7.832.560	31.631.933
Kocaeli	170.132	916.046	1.086.178	391.341	1.598.458	1.989.799
Tekirdağ	26.967	191.320	218.287	81.150	399.972	481.122
Yalova	69.091	202.751	271.842	192.813	407.457	600.270
Türkiye	44.044.950	39.198.606	83.243.556	139.599.507	76.418.208	216.017.715

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2024.

Çanakkale, bölgesindeki iller arasında yerli turist konaklamasının oransal bakımdan %79,4 oranı ile dördüncü sıradaki ildir; geceleme sayıları bakımından ise üçüncü sırada olup %83,0 oranındadır. İl, yabancı turist konaklamasının oransal bakımdan %20,6 oranı ile dördüncü sıradaki ildir; geceleme sayıları bakımından ise altıncı sırada olup %17,0 oranındadır. (Grafik 10).

Grafik 10: Marmara Denizi'ne Kıyısı Olan İllerde Konaklama Yapan Yerli ve Yabancı Turistlerin Oransal Dağılımı (2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Konaklama Tesisleri

2024 yılı tesis istatistiklerine göre; Çanakkale ili genelinde 958 tesis, 14.307 oda ve 28.841 yatak kapasitesi bulunmaktadır; Ayvacık ve Merkez ilçeleri, sırasıyla 7.998 ve 6.568 yatak kapasitesiyle ilk iki sıradaki ilçelerdir.

Tablo 3: Çanakkale İlçeleri Tesis İstatistikleri (2024)

İlçeler	Basit İşletme Belgeli			Turizm İşletme Belgeli			Turizm Yatırım Belgeli			Toplam		
	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak
Ayvacık	203	2.590	5.180	75	1.365	2.818	1	99	396	278	3.955	7.998
Bayramiç	5	60	120	3	64	119				8	124	239
Biga	15	323	646	6	220	435				21	543	1.081
Bozcaada	221	1.759	3.518	39	418	847				260	2.177	4.365
Çan	3	104	208	2	129	276				5	233	484
Eceabat	51	428	856	12	262	564				63	690	1.420
Ezine	41	529	1.058	14	213	453	4	277	711	55	742	1.511
Gelibolu	33	578	1.156	8	194	388				41	772	1.544
Gökçeada	59	787	1.574	41	556	1.163	5	107	222	100	1.343	2.737
Lapseki	10	311	622	1	10	20				11	321	642
Merkez	69	1.094	2.188	41	2.192	4.380	3	139	286	110	3.286	6.568
Yenice	4	52	104	2	69	148				6	121	252
Çanakkale	714	8.615	17.230	244	5.692	11.611	13	622	1.615	958	14.307	28.841

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Gelibolu ilçesi, sahip olduğu 1.544 yatak ile konaklama kapasitesi bakımından Çanakkale ilinde beşinci sıradaki ilçe durumdadır.

Konaklama Sayıları

2024 yılı konaklama istatistiklerine göre Çanakkale ilinde 725.113 yerli ve yabancı turist konaklama yapmıştır. İlde en fazla konaklama 453.612 kişi ile Merkez ilçede, en az konaklama ise 3.840 kişi ile Bayramiç ilçesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: Çanakkale İlçeleri Konaklama İstatistikleri (2024)

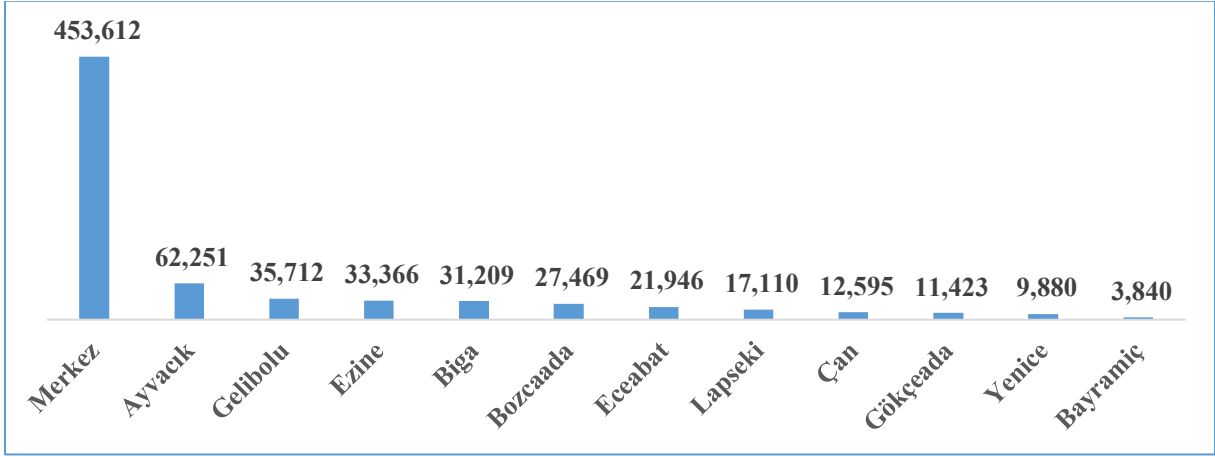
İlçeler	Tesise Geliş Sayısı			Geceleme Sayısı			Ortalama Kalış Süresi			Doluluk Oran (%)
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Toplam
Ayvacık	1.999	60.252	62.251	4.127	127.600	131.727	2,06	2,12	2,12	16,40
Bayramiç	26	3.814	3.840	48	10.452	10.500	1,85	2,74	2,73	25,81
Biga	717	30.492	31.209	2.122	84.208	86.330	2,96	2,76	2,77	36,22
Bozcaada	113	27.356	27.469	314	59.536	59.850	2,78	2,18	2,18	19,78
Çan	2.079	10.516	12.595	4.309	20.864	25.173	2,07	1,98	2,00	36,80
Eceabat	2.848	19.098	21.946	5.253	35.420	40.673	1,84	1,85	1,85	23,44
Ezine	533	32.833	33.366	930	60.728	61.658	1,74	1,85	1,85	34,78
Gelibolu	5.870	29.842	35.712	11.070	52.074	63.144	1,89	1,74	1,77	22,76
Gökçeada	2.332	9.091	11.423	5.078	18.488	23.566	2,18	2,03	2,06	14,69
Lapseki	224	16.886	17.110	410	54.760	55.170	1,83	3,24	3,22	44,68
Merkez	131.368	322.244	453.612	181.729	512.424	694.153	1,38	1,59	1,53	41,33
Yenice	585	9.295	9.880	1.319	19.637	20.956	2,25	2,11	2,12	33,45
Çanakkale	148.694	571.719	720.413	216.709	1.056.191	1.272.900	1,46	1,85	1,77	30,99

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale il genelindeki konaklama tesislerinin doluluk oranı %30,99 olarak gerçekleşmiş ve bu oran Türkiye ortalamasının (%51,91) altındadır. Lapseki, Merkez, Çan, Biga, Ezine ve Yenice ilçeleri dışında kalan ilçeler doluluk oranı bakımından il ortalamasının altında kalmıştır. Lapseki ilçesi %44,68 doluluk oranı ile en yüksek orana sahip ilçedir. İldeki konaklamanın %63 kadarını Merkez ilçe ise %41,33 ile ikinci sıradaki ilçedir.

Çanakkale il genelindeki ortalama kalış süresi 1,77 gün olup sadece Merkez ilçe 1,53 gün ile bu ortalamanın altında kalan tek ilçedir. Konaklamanın önemli oranda Merkez ilçede gerçekleşmesi ve Merkez ilçedeki kısa süreli konaklama yapısı il ortalamasını düşüren bir etken olarak dikkat çekmektedir.

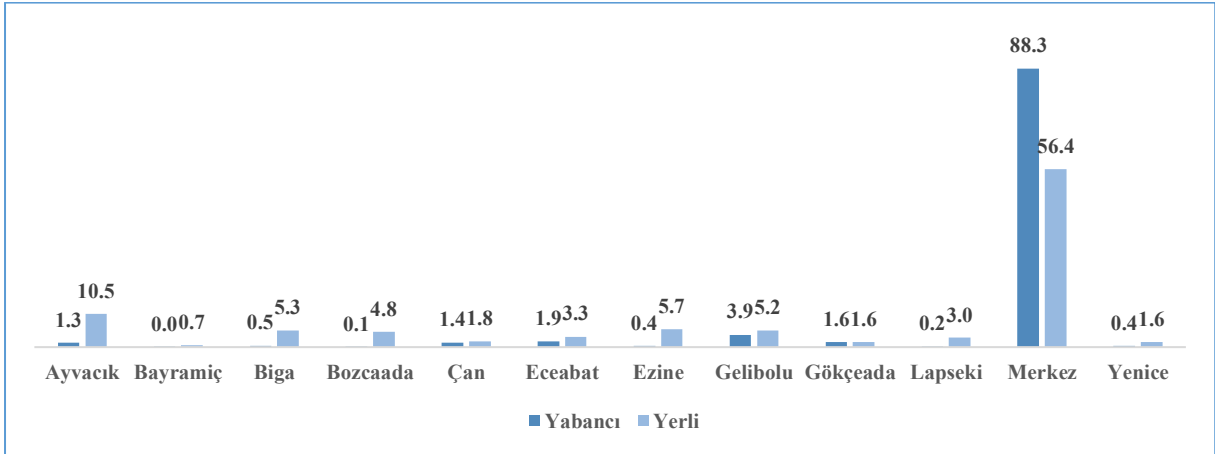
Grafik 11: İlçelere Göre Tesise Geliş Toplam Sayısı (2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale ilinde konaklama yapan yabancı turistlerin %88,3'ü, yine yerli turistlerin %56,4'ü Merkez ilçede konaklamıştır. Ayvacık ilçesi, %10,5'le ilde en fazla yerli turist geceleme yapılan ikinci sıradaki ilçedir. Gelibolu ilçesi ise yerli turistlerin konaklama sayıları bakımından ilde beşinci, yabancı turistler bakımından ise ikinci sıradadır. İlde konaklama yapan yabancı turistlerin %3,9'u, yerli turistlerin ise %5,2'si Gelibolu'da konaklamıştır.

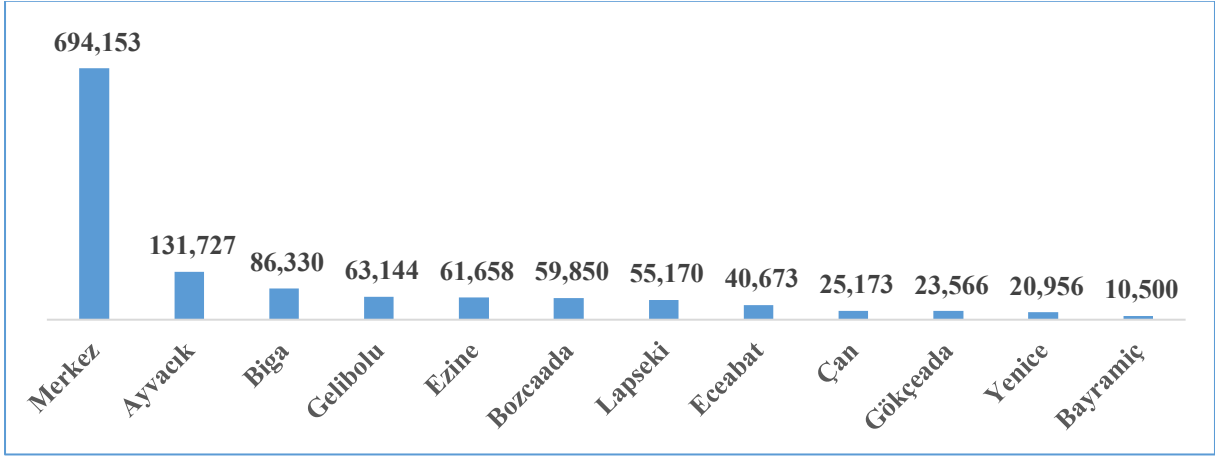
Grafik 12: Çanakkale İlinde Konaklama Yapan Turistlerin İlçelere Göre Oransal Dağılımı (Tesise Geliş Sayısı, 2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

2024 yılı konaklama istatistiklerine göre; Çanakkale ilinde 1.272.900 yerli ve yabancı turist geceleme yapmıştır. İlde en fazla geceleme, konaklama sayılarında olduğu gibi 645.348 kişi ile Merkez ilçede, en az konaklama ise 7.282 kişi ile Bayramiç ilçesinde gerçekleşmiştir (Grafik 13).

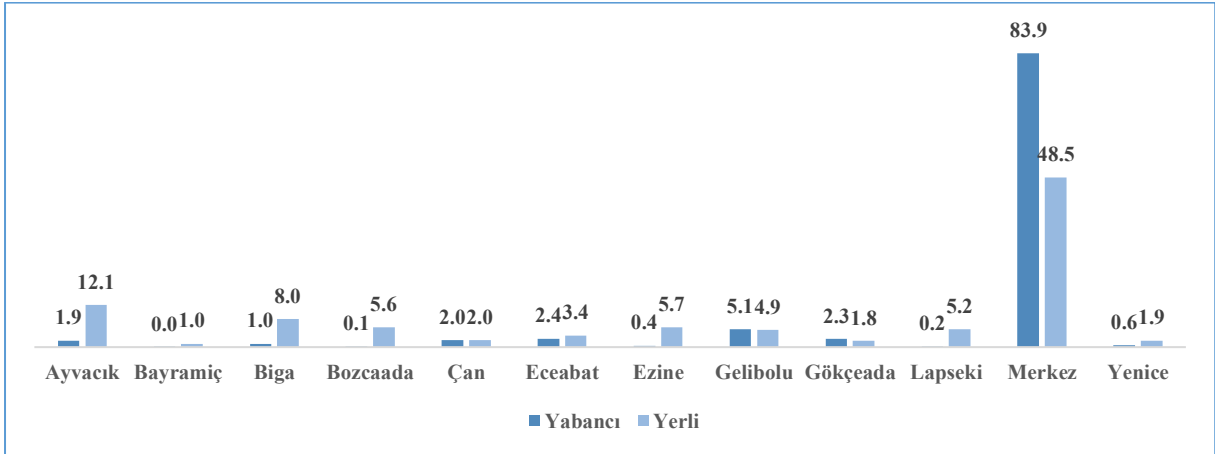
Grafik 13: İlçelere Göre Geceleme Toplam Sayısı (2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale ilinde geceleme yapan yabancı turistlerin %83,9'u, yine yerli turistlerin %48,5'i Merkez ilçesinde konaklamıştır. Ayvacık ilçesi, %12,1'le ilde en fazla yerli turist geceleme yapılan ikinci sıradaki ilçedir. Gelibolu ilçesi, yerli turistlerin geceleme sayıları bakımından ilde yedinci sırada, yabancı turistler bakımından ise ikinci sıradadır. İlde geceleme yapan yabancı turistlerin %5,1'i, yerli turistlerin ise %4,9'u Gelibolu'da konaklamıştır (Grafik 14).

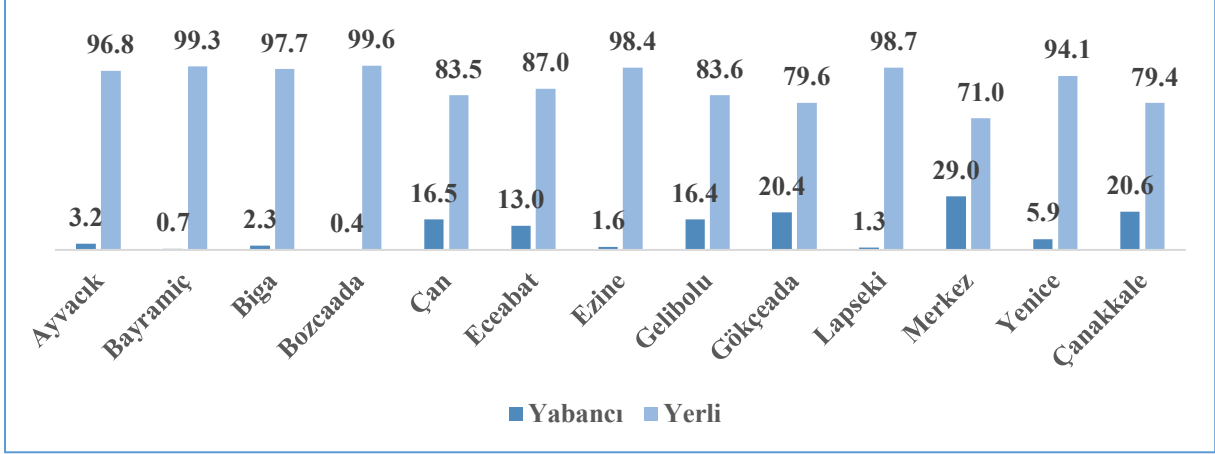
Grafik 14: Çanakkale İlinde Konaklama Yapan Turistlerin İlçelere Göre Oransal Dağılımı (Geceleme Sayısı, 2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale il genelinde yapılan konaklama sayıları oransal bakımdan %79,4 yerli ve %20,6 yabancı turist olarak gerçekleşmiştir. Merkez, Gökçeada, Gelibolu, Eceabat ve Çan ilçeleri, yerli ve yabancı turistlerin oransal dağılımı bakımından il ortalamasıyla benzer karakterdedir. Gelibolu ilçesindeki konaklama %83,6 oranında yerli, %16,4 oranında yabancı turist konaklaması olarak gerçekleşmiş ve il ortalaması ile benzerdir (Grafik 15).

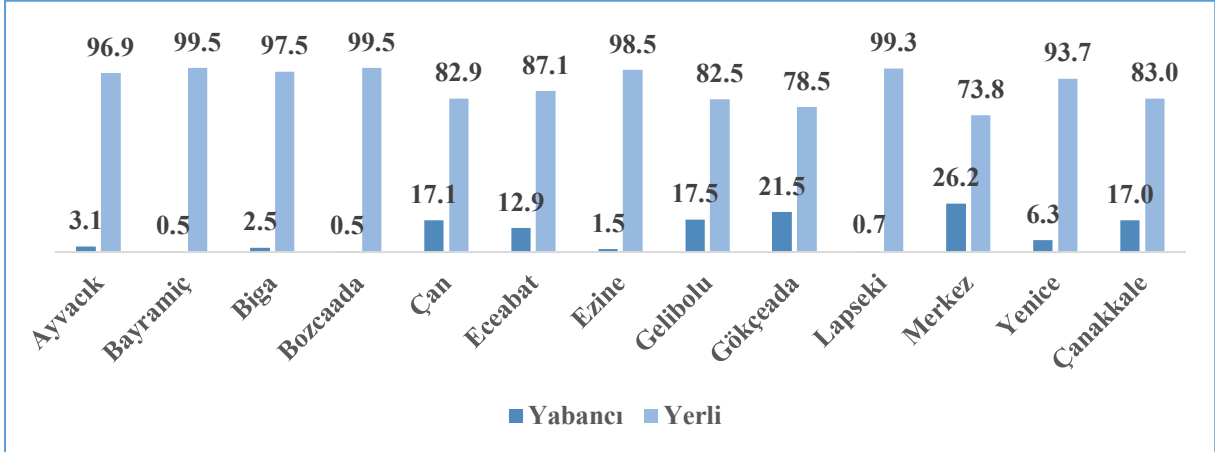
Grafik 15: Çanakkale İli ve İlçelerinde Konaklama Yapan Yerli ve Yabancı Turistlerin Oransal Dağılımı (Tese Geliş Sayısı, 2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale il genelinde yapılan geceleme sayıları oransal bakımdan %83 yerli ve %17 yabancı turist olarak gerçekleşmiştir. Merkez, Gökçeada, Gelibolu, Eceabat ve Çan ilçeleri, yerli ve yabancı turistlerin oransal dağılımı bakımından il ortalamasıyla benzer karakterdedir. Gelibolu ilçesindeki konaklama, %82,5 oranında yerli, %17,5 oranında yabancı turist geceleme olarak gerçekleşmiş ve il ortalaması ile benzerdir.

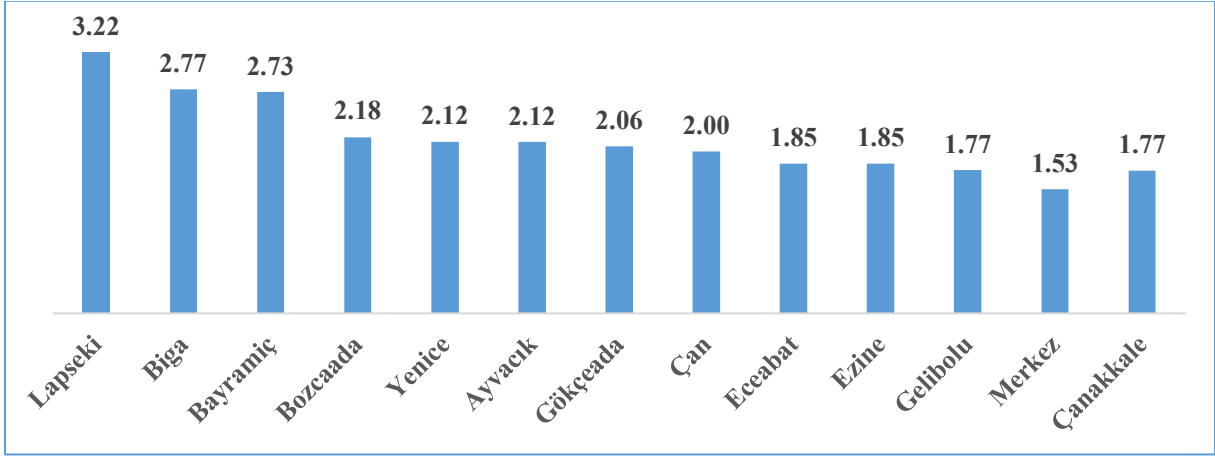
Grafik 16: Çanakkale İli ve İlçelerinde Konaklama Yapan Turistlerin Oransal Dağılımı (Geceleme Sayısı, 2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale il genelinde ortalama kalış süresi 1,77 gün olarak gerçekleşmiştir ve Lapseki 3,22 güne ilk sıradaki ilçedir. Gelibolu ilçesi, 1,77 gün ile il ortalamasıyla aynı ve Merkez ilçesinin üzerindedir (Grafik 17).

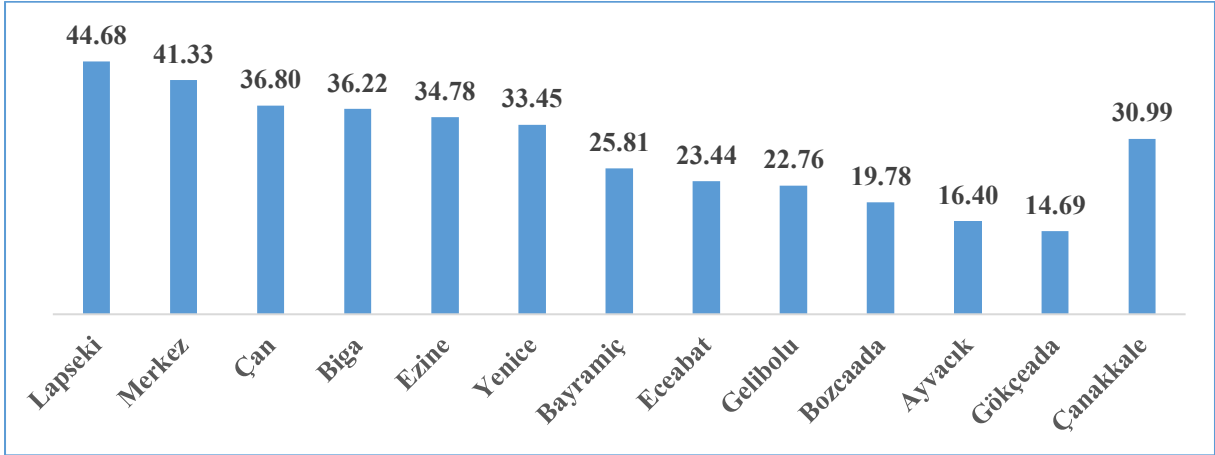
Grafik 17: Çanakkale İli ve İlçelerinde Toplam Ortalama Kalış Süresi (Gün) (2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale il genelinde, tesislerin doluluk oranı yerli ve yabancı turistlerin toplamı bakımından %30,99 olarak gerçekleşmiş, Lapseki ilçesi ise %44,68 ile ilk sıradaki ilçedir. Gelibolu ilçesi, %22,76 ile il ortalamasının ve Merkez ilçenin altında kalmıştır.

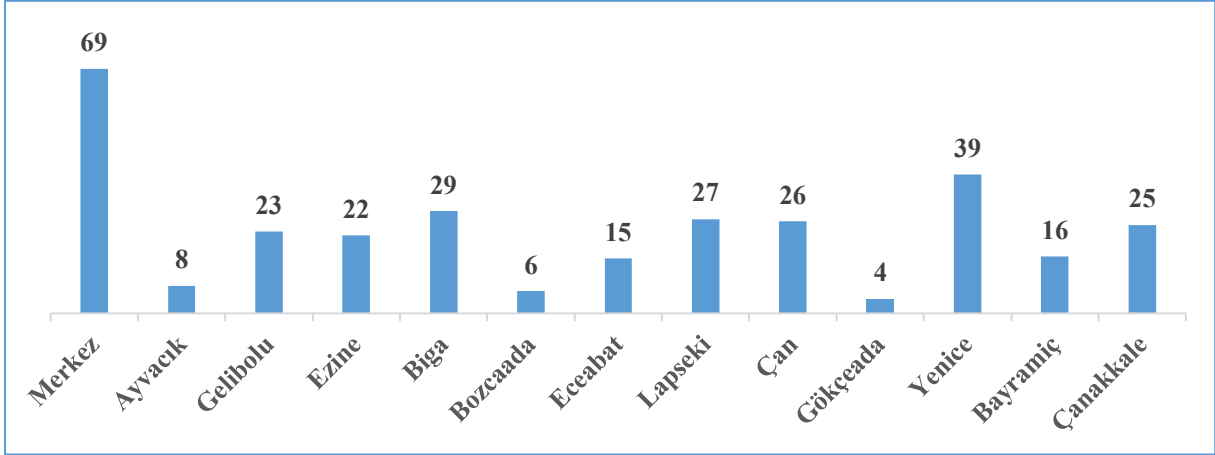
Grafik 18: Çanakkale İli ve İlçelerinde Toplam Doluluk Oranı (2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale il genelinde yatak başına ortalama konaklama sayısı 25 kişi olarak gerçekleşmiş, Merkez ilçesi 69 kişi ile ilk sıradadır. Gelibolu ilçesi, yatak başına 23 kişi konaklama sayısı ile il ortalamasının altında, en fazla konaklama yapılan ikinci sıradaki Ayvacık ilçesinin ise üzerindedir (Grafik 19).

Grafik 19: Çanakkale İli ve İlçelerinde Yatak Başına Konaklama Sayısı (2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Çanakkale ilinde konaklama yapan yabancı turistler arasında ülkelere göre dengeli bir dağılım söz konusudur. İlk iç sıradaki ülkeler olarak Bulgaristan, Amerika Birleşik Devletleri ve Romanya öne çıkmaktadır. Gelibolu ilçesinde ise il genelinden farklı olarak Turks ve Caicos Adaları, Almanya ve Bulgaristan ilk üç sıradaki ülkedir. Bu ülkelerin vatandaşlarının yaptığı konaklama toplam konaklamamanın %51,6'sını oluşturmaktadır.

Grafik 20: Çanakkale'de Konaklama Yapan Yabancı Turistlerin Oransal Dağılımı (2024)

Sıra No	Çanakkale		Gelibolu	
	Ülkeler	Oran (%)	Ülkeler	Oran (%)
1	Bulgaristan	10,03	Turks ve Caicos Adaları	22,91
2	Amerika Birleşik Devletleri	7,08	Almanya	15,30
3	Romanya	6,71	Bulgaristan	13,41
4	Tayvan	6,22	Romanya	6,73
5	Çin Halk Cumhuriyeti	6,20	İtalya	4,58
6	Avustralya	5,99	Amerika Birleşik Devletleri	4,33
7	Almanya	5,55	Malezya	3,00
8	Yunanistan	5,44	Belçika	2,69
9	Polonya	4,31	İngiltere (Birleşik Krallık)	2,59
10	Tayland	3,91	Hollanda	2,57

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Ziyaret Noktaları

Gelibolu Tarihi Alanı: Gelibolu Yarımadası'nın güney kesiminde ve büyük bir bölümü Eceabat ilçesi sınırları içerisindeki yaklaşık 33.500 hektar büyüklüğündeki özel kanunlarla belirlenen koruma statüsüne sahip alan, büyük ölçüde korunarak günümüze ulaşabilmiş Birinci Dünya Savaş Alanı örneğidir. Alan, Birinci Dünya Savaşına konu olan Çanakkale Boğazı

birçok savaş batığını içermekte; Gelibolu Tarihi Alanında yer alan kara muharebe alanları ise tüneller, siperler, mevziler, coğrafi oluşumlar gibi savaş anlatılarına da yer etmiş tarihsel öğeleri barındırmaktadır.

Dünya tarihini etkileyen önemli noktalardan biri olarak kabul edilen Gelibolu Tarihi Alanı, 2014 yılında UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne dahil edilmiştir. Alan, yılda ortalama 3,5 milyon kişi tarafından ziyaret edilmektedir (ÇATAB, 2024).

Troya Ören Yeri: Çanakkale ili, Merkez ilçesine bağlı Tefvikiye Köyü sınırları içerisindeki Troya Antik Kenti'ni kapsamaktadır. Erken dönemleri MÖ 3.000'li yıllara ulaşan Troya Antik Kenti'nde yapılan kazılarda dokuz kültür katının varlığı saptanmıştır. Batı medeniyetinin ilk yazılı edebiyat ürünleri olan Homeros'un İlyada ve Odyseia destanlarında adı geçen Troya, önemini bu destanlardan almaktadır. Hellenistik ve Roma Dönemlerini kapsayan katmanlarından günümüze hamam, odeion, tiyatro, bouleterion gibi anıtsal mekanlar ulaşabilmiştir.

İlyada destanından geçen Troya Savaşı'nın burada gerçekleştiğine inanılmaktadır. Troya Savaşı efsanesine konu olan Truva Atı, 1975 yılında Türk Sanatçı İzzet Senemoğlu tarafından antik kentin sembolü olarak tasarlanmış ve antik kenti giriş kısmında ziyaret edilebilmektedir. Ayrıca, 2004 yılında Troy (Truva) adıyla çekilen sinema filminde dekor olarak kullanılan Truva Atı modeli ise Çanakkale ili, Merkez ilçesinde sergilenmektedir.

Troya Antik Kenti, 1998 yılından beri UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2024 yılı verilerine göre Troya Ören Yeri 349.577, Troya Müzesi 248.383 kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Troya Ören Yeri ziyaretçi sayısı, 2020 yılı Covid-19 Pandemisi öncesi ise yaklaşık 600.000 kişidir.

Saros Körfezi: Ege Denizi'nin kuzeydoğusunda yer alan, Çanakkale ilinin Gelibolu ve Eceabat ilçeleri ile Edirne ilinin Keşan ve Enez ilçeleri tarafından çevrelenmektedir. 144 çeşit balık, 78 tür deniz bitkisi ve 34 tür süngere ev sahipliği yaptığı tespit edilen bölge, dünyada kendi kendini temizleyebilme özelliği olan beş körfezden biri olarak ve zengin balık çeşitleri nedeniyle deniz biyologları ve dalış meraklıları arasında büyük ve doğal bir akvaryum olarak tanımlanmaktadır.

Körfezin 730,21 km²'lik kısmı 22.12.2010 tarih ve 27793 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir.

Saros Körfezi'nin Gelibolu ilçesi kıyılarında yer alan, Güneyli Limanı, Bolayır Altı (bakla burnu) ve Fındıklı Kömür Limanı gibi plaj alanları kamp, karavan, deniz ve dalış turizmi kapsamında ziyaretçi yoğunluğunun gerçekleştiği turizm çekim alanları arasındadır.

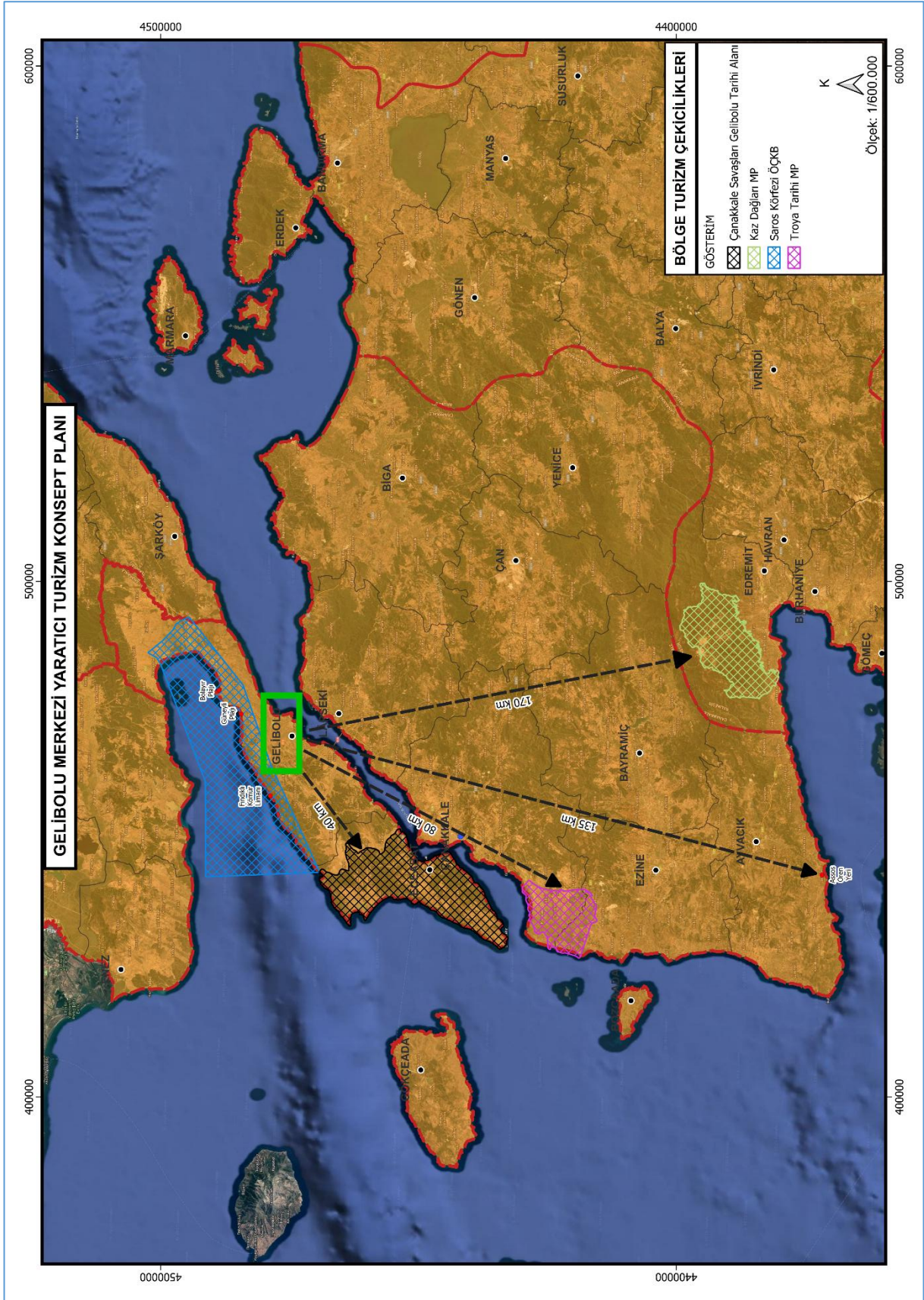
Assos Ören Yeri: Çanakkale'nin Ayvacık ilçesindeki Behram (Behramkale) köyü sınırları içerisindeki Assos Antik Kenti'ni kapsamaktadır. Antik Dönem yazarlarına göre MÖ 7. yüzyılda kurulmuştur. Ancak son arkeolojik çalışmalarla kentin geçmişinin Bronz Çağı'na kadar uzandığı tespit edilmiştir. Bir liman şehri de olan Assos Antik Kenti, Ege Denizi kıyısından yaklaşık 238 metre yükseklikteki volkanik bir kayalık tepe ve etekleri üzerinde yer almakta ve güneye doğru uzanan teraslar üzerindeki yapı topluluklarından oluşmaktadır. Assos'taki en önemli yapılardan biri olan ve MÖ 6. yüzyılda inşa edilen Athena Tapınağı'dır. Antik kentte agora, gymnasium, tiyatro, kilise, hamamlar, bouleuterion ve nekropol yapıları bulunmaktadır (Türkiye Kültür Portalı, 2025).

Assos Antik Kenti, 2017 yılında UNESCO Dünya Miras Geçici Listesi'ne dahil edilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre 2024 yılı itibariyle 221.872 kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Kaz Dağları: Balıkesir İli Edremit İlçesi sınırları içinde Biga Yarımadası'nın güneyinde yer almakta olup 17.04.1993 tarihinde milli park ilan edilen ve 20.934,83 hektarlık genişliğinde bir alanı kapsayan Kazdağı Milli Parkı farklı jeolojik-jeomorfolojik oluşumları, şelaleleri, manzara seyirine olanak sağlayan hareketli topografik yapısı, flora ve fauna zenginliği ile rekreasyonel ve turizm faaliyetlerine olanak veren bir alandır.

İda, Homeros'un İliada destanıyla bilinen, Antik Dönem'de sık ormanları ve madenleriyle antik çağ insanının barınma ve ısınma gibi ihtiyaçların karşılandığı Kazdağı "İda Dağı" olarak anılmaktadır. MÖ 2000 yıllarında yerleşin başladığı tahmin edilen Kaz Dağları ve eteklerinde, Truva Savaşları ile büyük ölçüde tahrip olmuş: Anderia, Antandros, Adramytteion Astrya, Gargara Kebrene, Khrysa, Killa, Lyrnessos, Neandreia, Skamandros, Skepsis ve Thebe, gibi antik şehirler kurulmuştur.

Harita 7: Bölgesel Turizm Çekicilikleri

Kaynak: Ofis Çalışması, 2025.

3.1.2. Yerel Turizm Hareketliliği

Yerel turizm hareketliliği, Kültür ve Turizm Bakanlığında elde edilen turizm istatistikleri baz alınarak Gelibolu ilçesi bütününde incelenmiştir. Yapılan inceleme, konaklama tesisleri, konaklama sayıları, ziyaretçi profili tespitlerini içermektedir.

Konaklama Tesisleri

Gelibolu’da, 578 oda ve 1.156 yatak kapasiteli 33 adet basit işletme belgeli konaklama tesisi ile 194 oda ve 388 yatak kapasiteli 8 adet turizm işletme belgeli konaklama tesisi bulunmaktadır. İlçenin turizm amaçlı konaklama altyapısı, 2024 itibariyle toplamda 41 adet tesis, 772 oda ve 1.544 yatak kapasitesinden oluşmaktadır.

Tablo 5: Gelibolu İlçesi Konaklama Tesislerinin Sınıflandırılması (2024)

Türü	Turizm Yatırım Belgeli			Turizm İşletme Belgeli			Basit Konaklama Belgeli			
	Sınıfı	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak
Otel	Özel Tesis				2	15	30	33	578	1.156
	3 Yıldızlı				4	173	346			
	Pansiyon				2	6	12			
Toplam					8	194	388			

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Gelibolu’da bulunan turizm işletme belgeli tesislerin dört tanesi 3 yıldızlı otel, ikişer tanesi 2 özel tesis ve pansiyon niteliğindedir. Turizm işletme belgeli konaklama tesisleri, Hamzakoy ve Kore Kahramanları Caddesi üzerinde yerleşmiştir. Basit konaklama belgeli tesisleri genel olarak motel, apart otel ve pansiyon türünde olup köylerde de hizmet veren tesisler bulunmaktadır.

Konaklama Sayıları

Gelibolu ilçesi turizm konaklama hareketliliği, 2000 ve 2024 yılları arasını kapsayan dönemde incelenmiştir. 2000 yılında 40.626 olan konaklama sayısı, 2024 yılında 35.712’ye gerilemiştir ve geceleme sayısında da aynı durum söz konusudur (Tablo 6). 2000-2022 yılları arasındaki konaklama sayılarında yaşanan dalgalanmalar Türkiye’nin ulusal veya uluslararası düzeylerde yaşanan krizlerin olumsuz sonuçlarından ulusal düzey ile benzer oranda etkilendiği görünmektedir.

Gelibolu ilçesinin yatak başına düşük konaklama oranı, ilçenin potansiyeline rağmen konaklama sürelerinin kısa olduğunu ve doluluk oranlarının sınırlı kaldığını ortaya

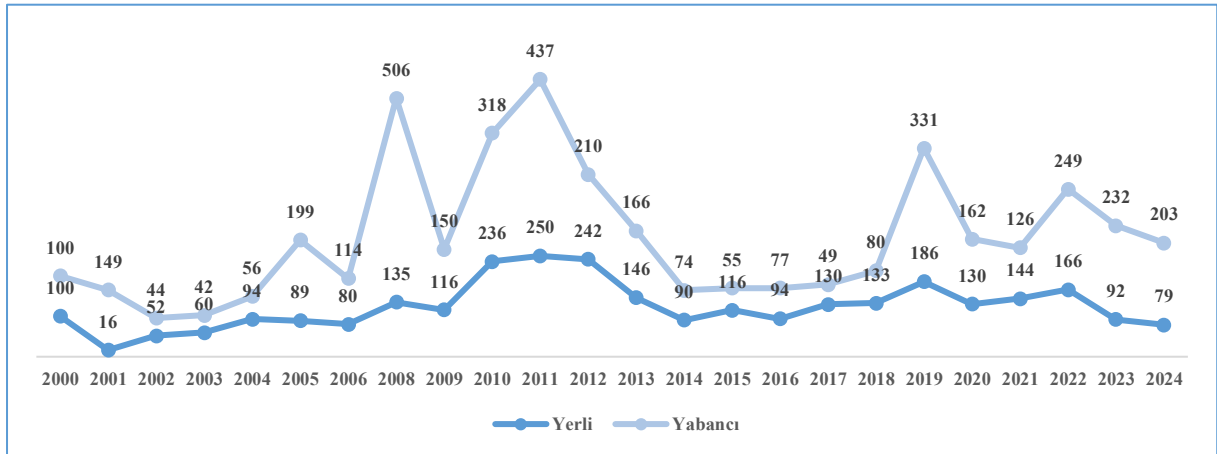
koymaktadır. Bu durum, Gelibolu'nun turizm altyapısının sezonluk yoğunluğa bağımlı olduğunu ve yıl boyunca turizmi destekleyecek ek faaliyetlere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Tablo 6: Gelibolu İlçesinde Konaklama Yapan Turist Sayıları (2000; 2024)

Yıllar	Tesise Geliş Sayısı			Geceleme Sayısı		
	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
2000	37.738	2.888	40.626	100.006	4.726	104.732
2001	6.219	4.303	10.522	8.650	5.035	13.685
2002	19.534	1.274	20.808	33.880	2.109	35.989
2003	22.717	1.222	23.939	28.918	1.773	30.691
2004	35.322	1.617	36.939	41.939	2.287	44.226
2005	33.775	5.760	39.535	39.070	6.504	45.574
2006	30.374	3.284	33.658	34.625	3.538	38.163
2008	50.943	14.614	65.557	56.190	14.935	71.125
2009	43.802	4.328	48.130	46.769	4.351	51.120
2010	89.162	9.192	98.354	89.466	9.198	98.664
2011	94.349	12.630	106.979	109.166	12.816	121.982
2012	91.311	6.061	97.372	91.673	6.465	98.138
2013	55.204	4.802	60.006	105.437	9.528	114.965
2014	34.144	2.150	36.294	60.735	3.516	64.251
2015	43.596	1.587	45.183	81.389	4.009	85.398
2016	35.491	2.211	37.702	62.375	6.906	69.281
2017	48.941	1.412	50.353	76.201	3.223	79.424
2018	50.204	2.314	52.518	82.306	3.221	85.527
2019	70.194	9.563	79.757	111.690	16.465	128.155
2020	49.214	4.666	53.880	92.990	10.346	103.336
2021	54.298	3.640	57.938	102.498	8.111	110.609
2022	62.715	7.199	69.914	120.624	13.764	134.388
2023	34.900	6.713	41.613	65.407	12.864	78.271
2024	29.842	5.870	35.712	52.074	11.070	63.144

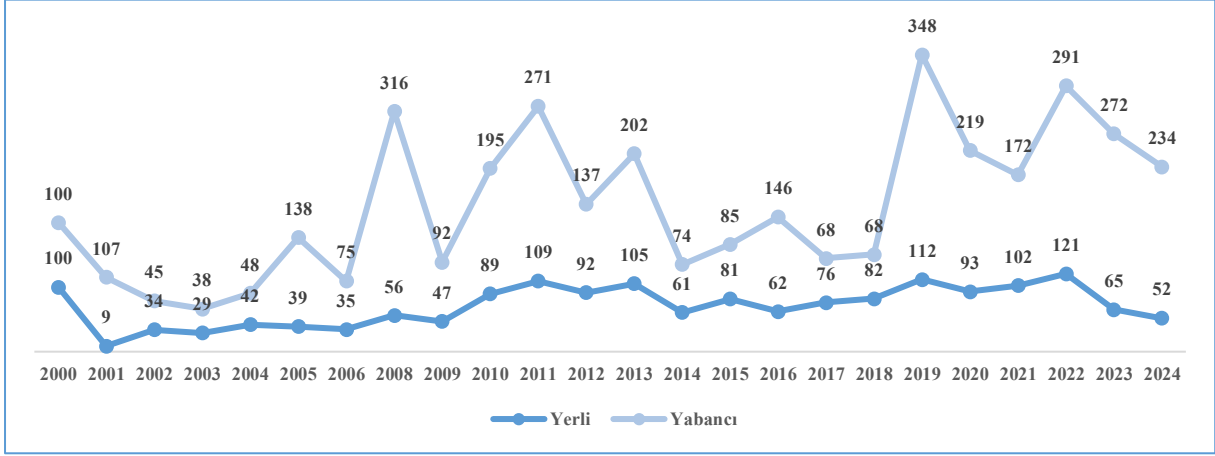
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Grafik 21: Gelibolu'da Konaklama Yapan Turist Sayılarının Değişim İndeksi (Tesise Geliş Sayısı, 2000 - 2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

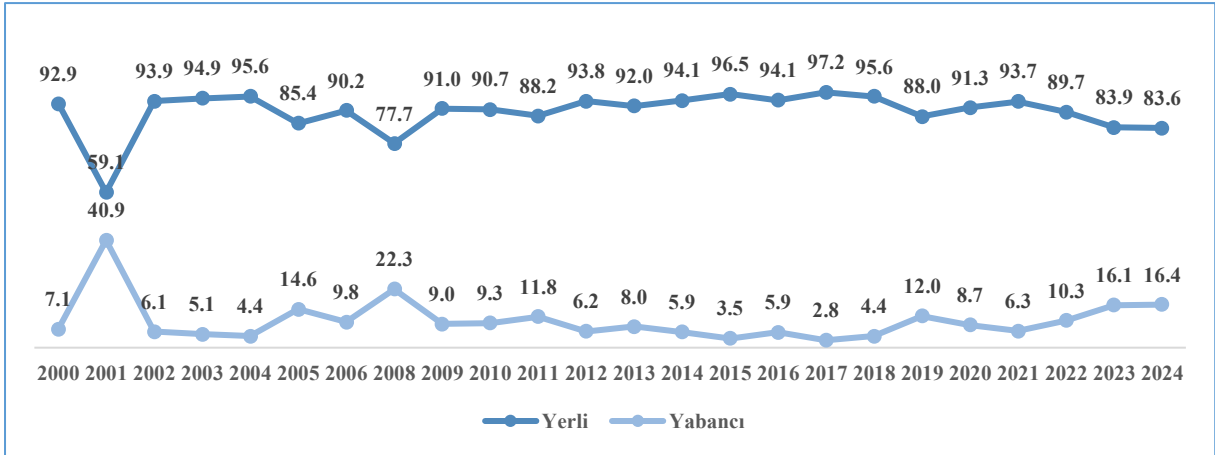
Grafik 22: Gelibolu’da Konaklama Yapan Turist Sayılarının Değişim İndeksi (Geceleme Sayısı, 2000 - 2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Gelibolu’da, 2000 yılından bu yana yapılan konaklamalarda yerli turist oranı genellikle %90 ve üzerindedir. Bu dönemde yerli turist konaklaması azalırken, yabancı turist konaklamasında artış olmuştur. Yabancı turist konaklaması, dalgalı bir karakter gösterirken dönemsel yoğunluklar yaşanmaktadır. 1915 Çanakkale Köprüsü’nün hizmete girdiği 2022 yılı itibariyle konaklama sayıları hem yerli hem de yabancı turist bakımından azalma eğilimindedir.

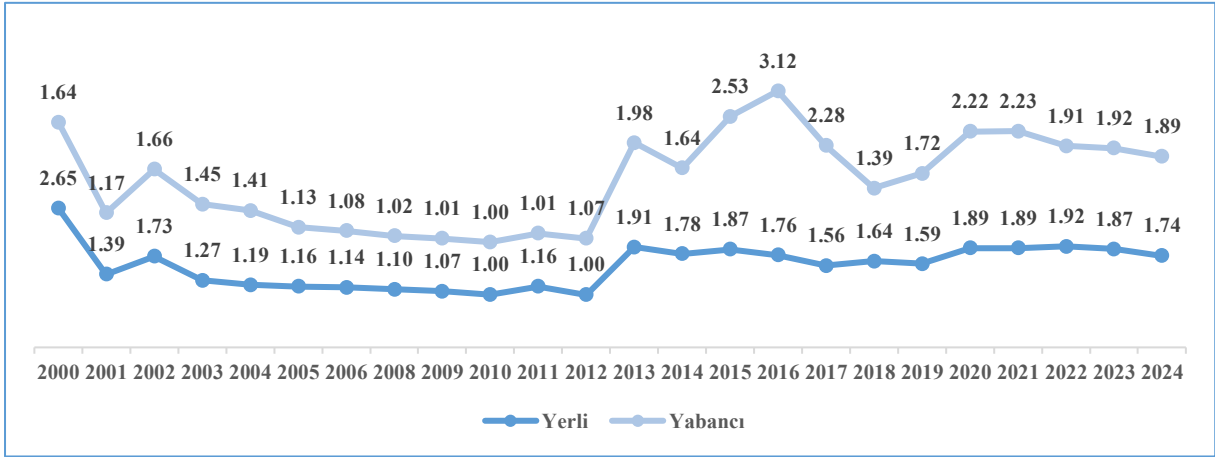
Grafik 23: Gelibolu’da Konaklama Yapan Yerli ve Yabancı Turist Sayıları Oranları (Tesise Geliş Sayısı, 2000 - 2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Gelibolu’da konaklama yapan turistler arasında yabancı turistlerin ortalama kalış süreleri, 2000 yılından günümüze kadar geçen süreçte genellikle yerli turistlerin üzerinde gerçekleşmiştir. Yerli turistler açısından, 2000 yılı haricinde ortalama kalış süresi iki günün altında kalmıştır. Yabancı turistlerde ise ortalama kalış süresi, yerli turistlere kıyasla daha dalgalı bir seyir göstermektedir (Grafik 24).

Grafik 24: Gelibolu’da Konaklama Yapan Turist Ortalama Kalış Süreleri (2000 - 2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Gelibolu’da gerçekleşen uzun dönemli (2000 – 2024) konaklama istatistiklerine göre, ilçede konaklama yapan yabancı turistler içerisindeki en büyük pay %51,5 ile Avrupa ülkelerine aittir. Bu ülkeleri, %16,1 ile Bağımsız Devletler Topluluğu’na üye ülkeler ile %9,4 ile Güney Asya ülkeleri takip etmektedir. Geceleme sayısında da benzer bir dağılım söz konusu olup Okyanusya ülkeleri üçüncü sırada yer almaktadır. Uzun dönemde gerçekleşen ortalama kalış süresinde 6,67 gün ile Diğer Güney Amerika Ülkeleri (az nüfuslu ülkeler) ilk sırada çıkmış olup bu durum dönemsel olarak gerçekleştirmiş bir hareketliliği yansıtmaktadır.

Tablo 7: Gelibolu’da Konaklama Yapan Yabancı Turist Verileri (2000; 2024)

Sıra No	Tesise Geliş Sayısı		Geceleme Sayısı		Ortalama Kalış Süresi	
	Ülkeler	Oran (%)	Ülkeler	Oran (%)	Ülkeler	(Gün)
1	Avrupa	51,5	Avrupa	52,0	Diğer Güney Amerika Ülkeleri	6,67
2	Bağımsız Devletler Topluluğu	16,1	Bağımsız Devletler Topluluğu	11,7	Diğer Kuzey Amerika Ülkeleri	3,17
3	Güney Asya	9,4	Okyanusya	10,1	BM	3,00
4	Okyanusya	7,5	Güney Asya	9,1	Güney Amerika	2,88
5	Doğu Asya	7,3	Doğu Asya	6,3	Batı Asya	2,14
6	Batı Asya	4,3	Batı Asya	6,1	Afrika	2,06
7	Kuzey Amerika	3,0	Kuzey Amerika	3,1	Orta Amerika	2,00
8	Diğer Kuzey Amerika Ülkeleri	0,5	Diğer Kuzey Amerika Ülkeleri	0,9	Doğu Asya	1,72
9	Afrika	0,2	Afrika	0,3	Avrupa	1,58
10	Güney Amerika	0,2	Güney Amerika	0,2	Okyanusya	1,57

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Ülke bazında ise Ukrayna, Almanya ve Romanya ilk üç sırada yer almıştır. Avrupa ülkelerinden gelen turistlerin yaptığı konaklama uzun dönemde daha dengeli bir hareketliliğe sahipken, diğer

ülkelerde ise dönemsel hareketlilikler söz konusudur. Avrupa ülkelerinden gelen yabancı turist konaklamasında ortalama kalış süreleri iki gün altında gerçekleşmiştir.

Tablo 8: Gelibolu’da Konaklama Yapan Yabancı Turist Verileri (2000; 2024)

Sıra No	Tesise Geliş Sayısı		Geceleme Sayısı		Ortalama Kalış Süresi	
	Ülkeler	Oran (%)	Ülkeler	Oran (%)	Ülkeler	(Gün)
1	Ukrayna	9,7	Avustralya	9,8	Yunanistan	2,18
2	Almanya	9,6	Almanya	9,6	Avustralya	2,02
3	Romanya	7,6	Romanya	7,5	Bulgaristan	1,76
4	Avustralya	7,1	Ukrayna	6,8	İngiltere (Birleşik Krallık)	1,75
5	Japonya	5,6	İngiltere (Birleşik Krallık)	6,4	Malezya	1,63
6	İngiltere (Birleşik Krallık)	5,4	Bulgaristan	6,0	Almanya	1,48
7	Bulgaristan	5,0	Malezya	4,5	Romanya	1,45
8	Hollanda	5,0	Hollanda	4,1	Hollanda	1,22
9	Filipinler	4,5	Japonya	3,9	Ukrayna	1,03
10	Fransa	4,2	Yunanistan	3,5	Japonya	1,02

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Yabancı turistlerin Gelibolu’daki 2024 yılı konaklama hareketliliğine göre, Turks ve Caicos Adaları ülkesinden gelen turistler hem tesise geliş sayısı hem de geceleme sayısı bakımından ilk sırada çıkmıştır. Bu durum uzun dönemli verilerle kıyaslandığında yukarıda açıklanmış ve dönemsel olarak gerçekleşmiş yabancı turist hareketliliğinin somut bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk on sıradaki ülkelere baktığımızda ise Avrupa ülkelerinin toplam konaklamının %48 kadarını oluşturduğu görülmektedir

Tablo 9: Gelibolu’da Konaklama Yapan Yabancı Turist Verileri (2024)

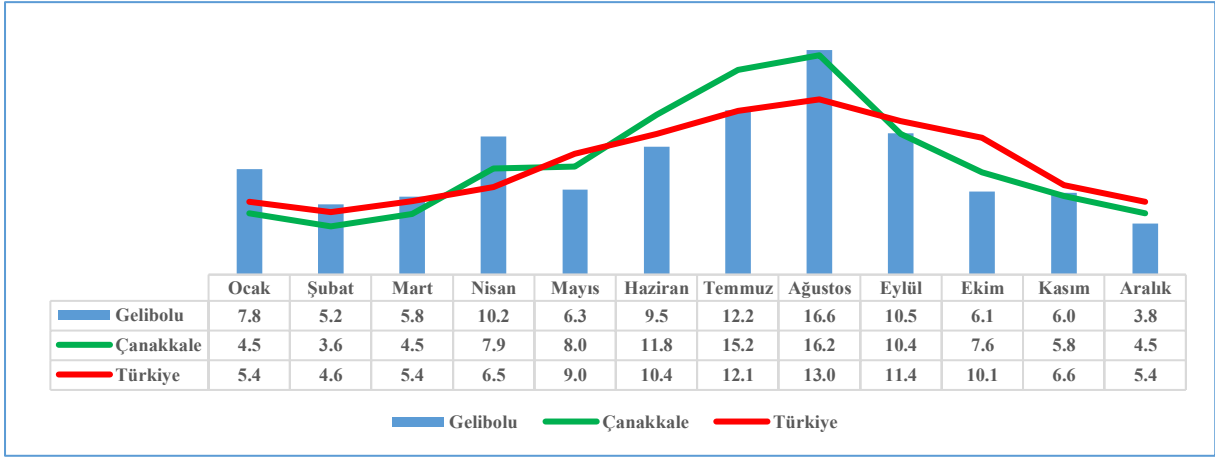
Sıra No	Tesise Geliş Sayısı		Geceleme Sayısı		Ortalama Kalış Süresi	
	Ülkeler	Oran (%)	Ülkeler	Oran (%)	Ülkeler	Gün
1	Turks ve Caicos Adaları	22,9	Turks ve Caicos Adaları	24,1	Portekiz	2,67
2	Almanya	15,3	Almanya	15,2	Birleşik Arap Emirlikleri	2,50
3	Bulgaristan	13,4	Bulgaristan	14,2	Bosna Hersek	2,50
4	Romanya	6,7	Romanya	6,9	Bahreyn	2,33
5	İtalya	4,6	Amerika Birleşik Devletleri	4,4	Finlandiya	2,33
6	Amerika Birleşik Devletleri	4,3	İtalya	3,8	Suudi Arabistan	2,33
7	Malezya	3,0	Malezya	3,2	Lüksemburg	2,18
8	Belçika	2,7	Belçika	2,7	Tayvan	2,10
9	İngiltere (Birleşik Krallık)	2,6	İngiltere (Birleşik Krallık)	2,5	Çin Halk Cumhuriyeti	2,06
10	Hollanda	2,6	Fransa	2,2	Tayland	2,06

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

İlçedeki yıllık konaklama hareketliliği, Türkiye ve Çanakkale ili ile benzerlik göstermektedir ve Haziran ayında kısmen başlayarak Ekim ayına kadar devam eden ve ağırlıklı olarak yaz

sezonunu kapsayan bir yapıya sahiptir. İlçede, Nisan ayında olmak üzere konaklama sayısında artış görülmektedir. Bu artış, her yıl Gelibolu Tarihi Alanı Anzak Koyu'nda 25 Nisan sabahı Avustralya ve Yeni Zelanda adına savaş ve çatışmalara katılan ve savaşta ölen askerlerin anıldığı bir ulusal anma günü olan Anzak Günü'nden kaynaklandığı söylenebilir. İlçede kış mevsiminde gerçekleşen konaklamalar ise Çanakkale ili ve Türkiye ortalamalarıyla benzerlik göstermektedir (Grafik 25).

Grafik 25: Tesise Geliş Sayılarının Aylara Göre Oransal Dağılımı (2024)

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Gelibolu'daki 2024 yılı konaklama hareketliliğine göre, konaklama ve geceleme yapılan tesislerin %50'den biraz fazlası bakanlık belgeli 3 yıldızlı otel tesislerinde gerçekleşmiştir. Yabancı turistlerin konaklamaları büyük ölçüde bakanlık belgeli tesislerde, yerli turistlerin konaklamalarında ise dengeli bir dağılım söz konusudur. Otel niteliğindeki tesisler konaklama hareketliliğini %90 oranında karşılamaktadır. Basit belgeli otel tesisleri dışındaki konaklama tesislerinin ortalama kalış süreleri yıllık ortalamanın (1,77 gün) üzerindedir. Basit belgeli otel ve pansiyon tesislerinin doluluk oranları yıllık ortalamanın (%22,76) üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: Tesislere Göre Konaklama İstatistikleri (2024)

Tesis Türü	Tesis Sınıfı	Tesise Gelen Yerli (%)	Tesise Gelen Yabancı (%)	Tesise Gelen Toplam (%)	Geceleme Yerli (%)	Geceleme Yabancı (%)	Geceleme Toplam (%)	Ortalama Kalış Süresi (gün)	Doluluk Oranı (%)
Motel (Basit Belgeli)		1,6	1,3	1,6	2,2	1,9	2,1	2,39	23,37
Otel (Bakanlık Belgeli)	3 Yıldızlı	47,6	77,6	52,6	51,2	79,7	56,2	1,89	35,19
Otel (Basit Belgeli)		42,7	16,6	38,4	36,3	12,5	32,1	1,48	16,03
Pansiyon (Basit Belgeli)		8,0	4,5	7,4	10,4	5,9	9,6	2,28	13,62

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2025.

Ziyaretçi Profili

Gelibolu ilçesinin ziyaretçi profili tespiti, turizm istatistikleri ve akademik yayınlar esas alınarak hazırlanmıştır.

2000 yılından günümüze kadar geçen süreçte Gelibolu’da yapılan konaklamalara göre ilçeyi %90 ve üzerinde yerli turist profilinin tercih etmiştir. Aynı dönemde konaklama yapan yabancı turist profili %50 ile Avrupa ülkelerindedir. Bu dönemde en fazla yabancı turist konaklaması ise Avusturalya vatandaşları tarafından gerçekleşmiş olup bu durum Çanakkale Savaşı’nın Avusturalya için öneminden kaynaklanmaktadır. Gelibolu’nun Balkanlar’a olan karayolu yakınlığı sebebiyle Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan ülkelerinden gelen turist profili dikkat çekmektedir. Özellikle 1915 Çanakkale Köprüsü’nün 2022 yılında faaliyet geçmesinden önce daha yoğun bir talep olmuştur. Yabancı turist profilinde olmak üzere Avrupa ülkeleri ile Balkan coğrafyası dışında kalan ülkelerde dönemsel hareketlilikler söz konusu olup bu durum turizm acentaların tarafından Gelibolu konaklamasının sunulduğu tur paketleriyle açıklanabilmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan elde edilen verilere ek olarak akademik yayınların taraması yapılmış, ancak Gelibolu’yu esas alan bir çalışmaya rastlanmamıştır ve çalışmalar daha çok Gelibolu Tarihi Alanı ziyaretçilerini kapsamaktadır. İlçe merkezindeki turizm hareketliliğinin Tarihi Alan kaynaklı ziyaretlerin bir parçası olmasına istinaden bu çalışmalarda yerli turist profili incelemesi yapılmıştır. Tarihi Alanı daha çok 50 yaş ve altındaki bireylerin ziyaret ettiği, 20 yaş ve üzeri bireylerin daha yoğun olduğu, eğitim seviyelerinin daha çok lise ve üniversite seviyesinde olduğu, günübirlik ziyaretçi oranlarının %20-40 aralığında değiştiği, bir ve daha fazla ziyaret gerçekleştirenlerin %50 ve üzerinde olduğu, ziyaretçilerin daha çok tatil amaçlı seyahat ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Tarihi Alanı ziyaret eden turist profili, Çanakkale’deki turizm hareketliliğinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Dolayısıyla, Gelibolu’nun Tarihi Alana göre konumu da dikkate alındığında Gelibolu ziyaretçi profili hakkında kısmi düzeyde bir fikir vermektedir.

Yerel paydaşlardan elde edilen bilgilere göre Gelibolu’nun yerli turist profili önemli düzeyde yakın çevredeki illerden gelmektedir. Bu profilinin bir kısmı ilçe merkezinde kısa süreli konaklama yapan ve günübirlik hareketliliğe katılanlardan oluşmaktadır. 2020 yılı Covid-19 Pandemisi sonrası Gelibolu ilçe merkezinde yoğunlaşmaya başlayan karavan turizminden kaynaklı bir turist profilinin gelişimi de bulunmaktadır.

Gelibolu ziyaretçi profiline ilişkin yukarıda açıklanmış tespitlere ek olarak ilçe merkezinde ikincil konut kaynaklı bir yerli turist profili de söz konusudur. Bu turist profili yaz sezonunda olmak üzere 3-4 aylık bir dönemi Gelibolu’da geçirmektedir.

Ziyaret Noktaları

Antika Traktör Müzesi: Özel statüdeki müzede, Türkiye’de kullanılmış farklı model ve markalardaki traktörler ve ilgili diğer yedek parçaları sergilenmektedir. Müze, teması itibariyle Türkiye’deki tek örnektir.

Fotoğraf 18: Antika Traktör Müzesi

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Gelibolu Savaş Hatıraları Koleksiyon Evi: Müzede, Çanakkale savaşlarından geriye kalan askeri malzeme ve teçhizat ile mektuplar, ilaç şişeleri gibi koleksiyon parçaları sergilenmektedir.

Fotoğraf 19: Gelibolu Savaş Hatıraları Koleksiyon Evi

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025; (TUTAP, 2025).

Piri Reis Müzesi: Gelibolu Kalesi içinde yer alan müzede; Piri Reis büstü, yağlı boya tablolar, gemi modelleri, cansız kostümlü mankenler, 16. yüzyıl seyir aletleri ve silahların replikaları, gravürler, Osmanlı sancakları ve çeşitli canlandırmalardan oluşan koleksiyon sergilenmektedir (İşıpek, 2025).

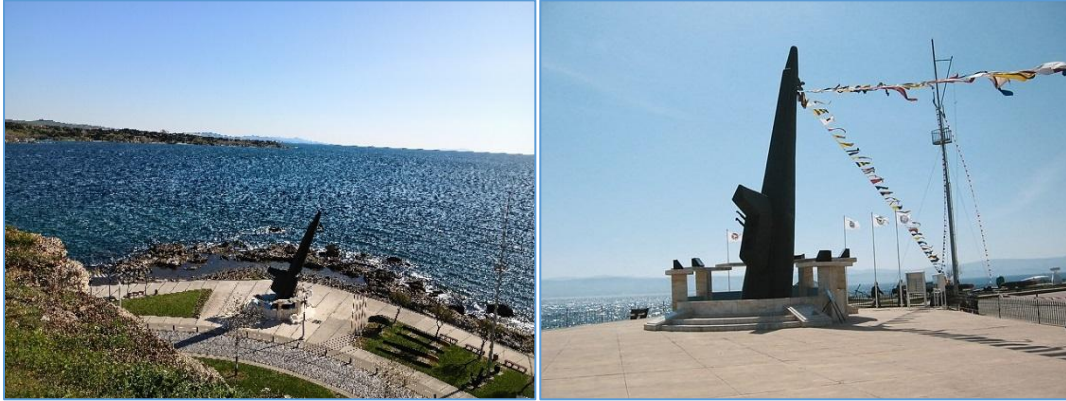
Fotoğraf 20: Piri Reis Müzesi

Kaynak: (İşıpek, 2025).

Şehit Denizaltıcılar Anıtı: Feneraltı mevkiinde yer alan anıt, Türk askeri denizcilik tarihinin çeşitli dönemlerinde meydana gelen Refah (1941), Atılay (1942) ve Dumlupınar (1953) denizaltı kazalarında şehit olan 247 denizci anısına 2006 yılında ziyarete açılmıştır.

Fotoğraf 21: Şehit Denizaltıcılar Anıtı

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025; (Denizci Toplum, 2025).

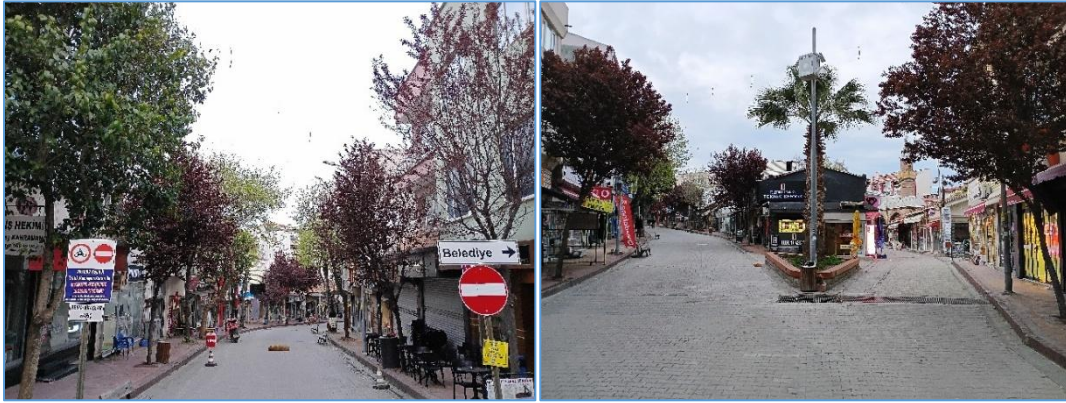
İç Liman ve Atatürk Caddesi: Şehir merkezinin tarihi çekirdeğini oluşturan bu bölgede, yeme-içme ve alışveriş amaçlı turizm hareketliliği gerçekleşmektedir. İç liman çevresinde daha çok deniz ürünleri üzerine, Atatürk Caddesi aksında ise daha çok yerel restoranlar konumlanmıştır.

Fotoğraf 22: İç Liman

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

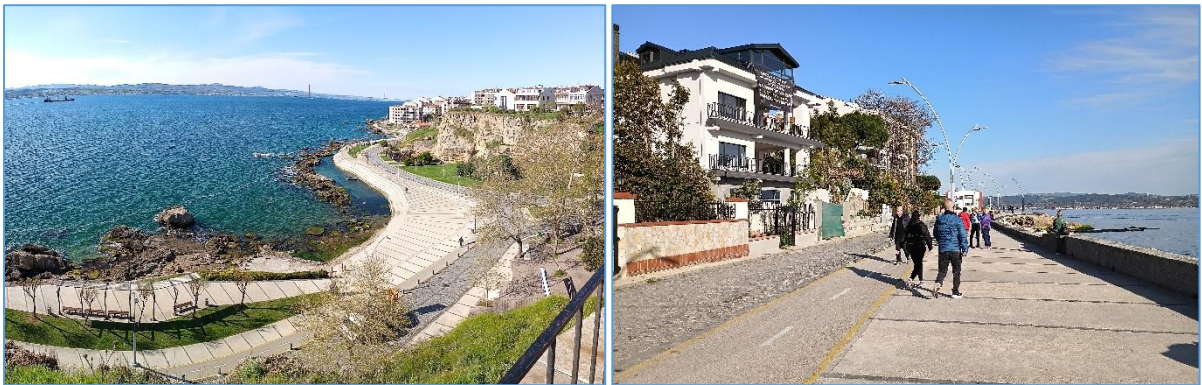
Fotoğraf 23: Atatürk Caddesi

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Piri Reis Kordonu: Gelibolu Tersanesi ile Hamzakoy Plajı arasında yaklaşık iki kilometre uzunluğundaki kıyı hattını kapsayan kordonda; yürüyüş, bisiklete binme, dinlenme ve manzara olanakları bulunmaktadır. Kordon boyunca ticari üniteler yer almakla birlikte, Şengül Hamamı ve Şehit Denizaltıcılar Anıtı ziyaret edilebilmektedir.

Fotoğraf 24: Piri Reis Kordonu

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Fener Parkı: Gelibolu şehrine ve Çanakkale Boğazı'na hâkim bir tepede yer alan parkta; ziyaret, dinlenme ve manzara olanakları bulunmaktadır. Falez ve kayalık jeomorfolojisi ile çevrelenen alanda Azebler Namazgahı, Bayraklı Baba Türbesi, Deniz Feneri ve Kalafat Mehmed Paşa Mezarı ziyaret edilebilmektedir.

Fotoğraf 25: Fener Parkı

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Hamzakoy Plajı: Şehir merkezinin kuzeyinde Fener Parkı ve askeri alan arasındaki kıyı hattını kaplayan plaj, 750 metre uzunluk ve 30 metre genişliğinde olup Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı (Foundation for Environmental Education, FEE) tarafından koordine edilen programın Türkiye'deki yürütücüsü Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV) tarafından verilen "Mavi Bayrak" ödülüne sahiptir (TÜRÇEV, 2025).

Plajda, yüzme amaçlı kıyı turizmi hareketliliği için uygun altyapı olanaklarını bulunmaktadır. Plajı çevreleyen kıyı morfolojisinin bir sonucu olarak, kuzey sektörlü hâkim rüzgârlardan kaynaklanan dalga ve kirlilik gibi olumsuz durumlar nadiren görülmektedir.

Fotoğraf 26: Hamzakoy Plajı

Kaynak: Arazi Çalışması, 2025.

Eğritaş Plajı: Şehir merkezinin kuzeyinde, ikincil konut olarak gelişen bölgenin kıyı hattını kaplayan plaj, 800 metre uzunluk ve ortalama 20 metre genişliğindedir. Plajda, yüzme amaçlı kıyı turizmi hareketliliği için uygun altyapı olanaklarını bulunmamaktadır. Plajı çevreleyen kıyı morfolojisinin bir sonucu olarak, kuzey sektörlü hâkim rüzgârlardan kaynaklanan dalga ve kirlilik gibi olumsuz durumlar görülmektedir.

Fotoğraf 27: Eğritaş Plajı

Kaynak: (Youtube, 2025).

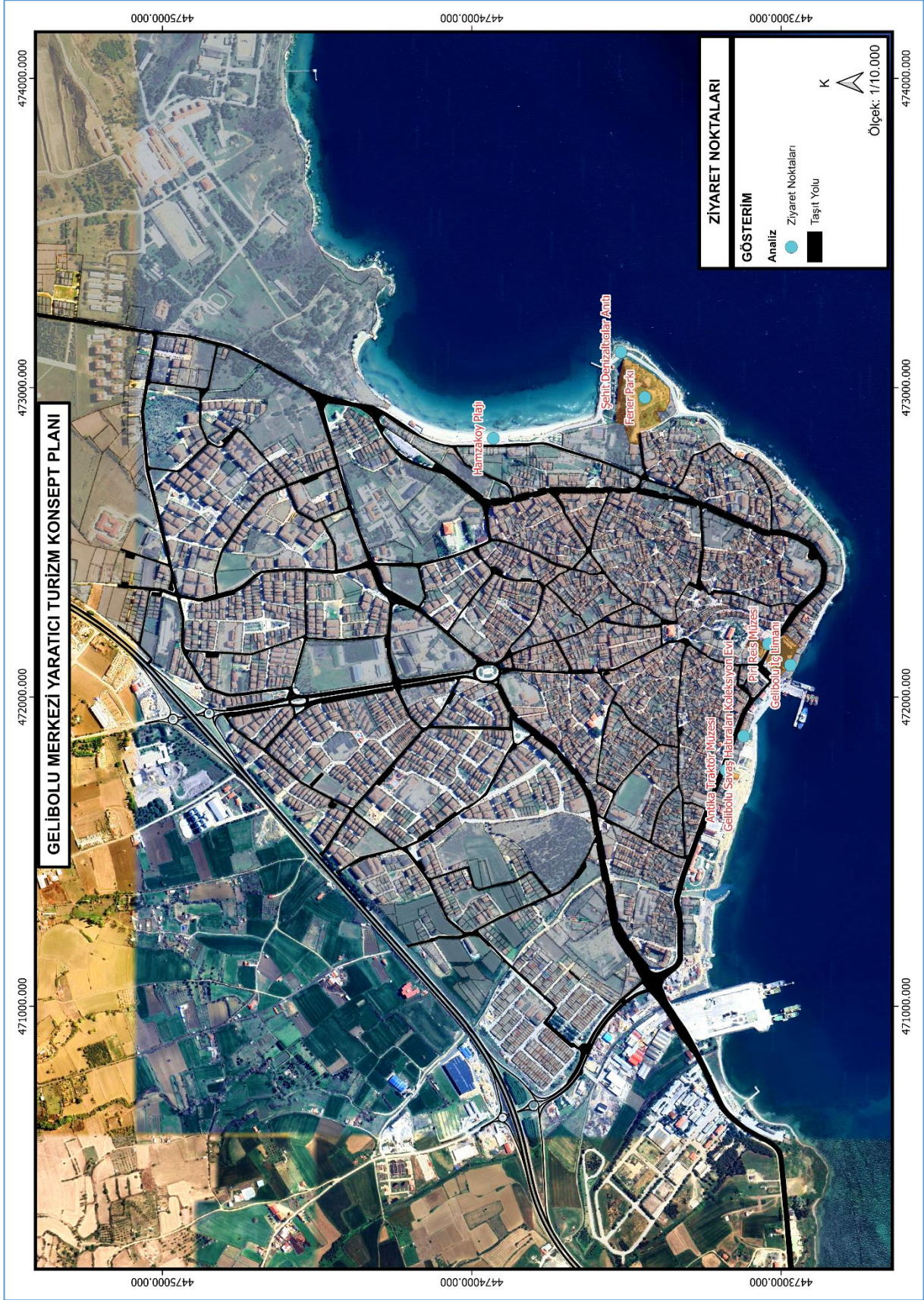
Çamlık Piknik Alanı: Şehir merkezinin yaklaşık 3 kilometre güneybatısındaki alan, daha çok yerel ölçekteki günübirlik turizm hareketliliği amaçlı kullanılmaktadır. Çadır kamp yeri olarak da ziyaret çeken alan, yaklaşık 20 hektar büyüklüğünde ve denize kıyısı bulunmaktadır. Gelibolu şehir merkezindeki turizm hareketliliği için önemli bir rekreatif potansiyel taşıyan alanın sosyal ve ticari amaçlı tesis ihtiyaçları bulunmaktadır.

Fotoğraf 28: Çamlık Piknik Alanı

Kaynak: (Gelibolu Gaste, 2025).

Harita 8: Ziyaret Noktaları

Kaynak: Ofis Çalışması, 2025.

3.2. Politika Belgeleri ve Planlama

3.2.1. Politika Belgeleri

On İkinci Kalkınma Planı (2024 – 2028)

Plan, TBMM Genel Kurulunun 31.10.2023 tarihli ve 1396 no.lu kararı ile kabul edilmiş, 01.11.2023 tarih ve 32356 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Plan temel olarak; ulusal düzeyde belirlenmiş vizyon, temel amaç, ilkeler, hedefler ve politikalar esasına göre oluşturulmuştur. Planın vizyonu: "*Türkiye Yüzyılında çevreye duyarlı afetlere dayanıklı, ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değer üreten, geliri adil paylaşan, istikrarlı, güçlü ve müreffeh bir Türkiye*" olarak belirlenmiştir. Plan, genel itibariyle stratejik bir plan olup mekânsal planlama kararlarını da içermektedir.

Planda turizm, kültür alanlarını ilgilendirir hedef ve politikalara “3.2. Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim” ve “3.3. Nitelikli İnsan, Güçlü Aile, Sağlıklı Toplum” ana temalarında yer verilmiştir.

Planda turizm alanına yönelik hedef ve politikalara “3.2.2.4. Turizm” alt başlığında yer verilmiş, temel amaç; “522. *Değişen tüketici eğilimleri doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesiyle ziyaretçi başına turizm gelirinin artırılması, varı noktası yönetimi yaklaşımıyla sektörde yeşil ve dijital dönüşümün gerçekleştirilerek rekabetçiliğin geliştirilmesi ve koruma/kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması*” olarak belirlenmiştir.

Planda kültürel alana yönelik hedef ve politikalara “3.3.11. Kültür ve Sanat” alt başlığında yer verilmiş, temel amaç; “779. *Kültür ve sanat mirasımızın zenginlik ve çeşitliliğinin korunup geliştirilerek gelecek nesillere aktarılması, milli kültür ve kadim medeniyetimizin ortak değerleri etrafında toplumsal bütünlüğün ve dayanışmanın güçlendirilmesi, kültür ve sanat faaliyetlerinin toplum genelinde yaygınlaştırılarak kalkınmadaki çok boyutlu etkisinin artırılması*” olarak belirlenmiştir.

Orta Vadeli Program (2025-2027)

Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan plan, Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanmış ve 05.09.2024 tarih ve 32653 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Programın hedefi “*On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028)*’nın hedefleriyle uyumlu olarak makroekonomik ve finansal istikrarı güçlendirmeyi, mali disiplini korumayı, orta vadede enflasyonu tek haneye düşürerek fiyat istikrarını sağlamayı, Ar-Ge ve yenilikçilik kapasitesini geliştirmeyi, yeşil ve dijital ekonomiye geçiş odağında teknolojik dönüşümü sağlamayı, beşeri sermayeyi güçlendirmeyi, işgücü piyasasını daha da etkinleştirmeyi, iş ve yatırım ortamını iyileştirmeyi ve ekonomide kayıt dışılığını azaltmayı ön plana alan sürdürülebilir büyüme” olarak belirlenmiştir.

Orta Vadeli Program, yönetim alanının turizm konusunu ilgilendiren yönü ile incelenmiştir. Programda, “Makroekonomik Hedefler ve Politikalar” başlığı altında turizm sektörünü ilgilendiren politikalara “ödemeler dengesi” kapsamında yer verilmiştir.

Tablo 11: Orta Vadeli Program Sektörü Hedefleri ve Politikaları

<i>Turizm, bilişim, taşımacılık, eğitim, sağlık, dizi/film ve animasyon başta olmak üzere fuarcılık, kültür endüstrileri, yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik alanlarında verimlilik ve rekabet gücünü esas alan döviz kazandırıcı hizmet ticareti desteklenmeye devam edilecektir.</i>
<i>Turizm gelirlinin artırılması, mevcut pazarların güçlendirilmesi, yeni pazarların oluşturulması ve harcama eğilimi yüksek ziyaretçilere ulaşılması amacıyla tanıtım faaliyetleri yürütülecektir.</i>
<i>Turizmin çeşitlendirilerek 12 aya ve tüm ülkeye yaygınlaştırılması amacıyla sürdürülebilir turizm anlayışı içerisinde, farklı turizm ürünlerini aynı anda sunan, bütüncül olarak planlanmış turizm alanları oluşturulacak, Sürdürülebilir Turizm Programıyla çevre dostu turizm uygulamalarına öncelik verilecektir.</i>
<i>Sağlık turizmi alanında hizmet kapasitesi nitelik ve nicelik olarak geliştirilecek, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri artırılabilecektir.</i>
<i>Türkiye’yi önemli bir film yapım merkezi haline getirmek üzere ülke içinde gerçekleştirilecek uluslararası yapımları desteklenecektir.</i>

Programda, turizm gelirlerinin 55,9 milyar dolardan (2023 yıl sonu) 74,1 milyar dolara (2027 yıl sonu) çıkarılması hedeflenmiştir.

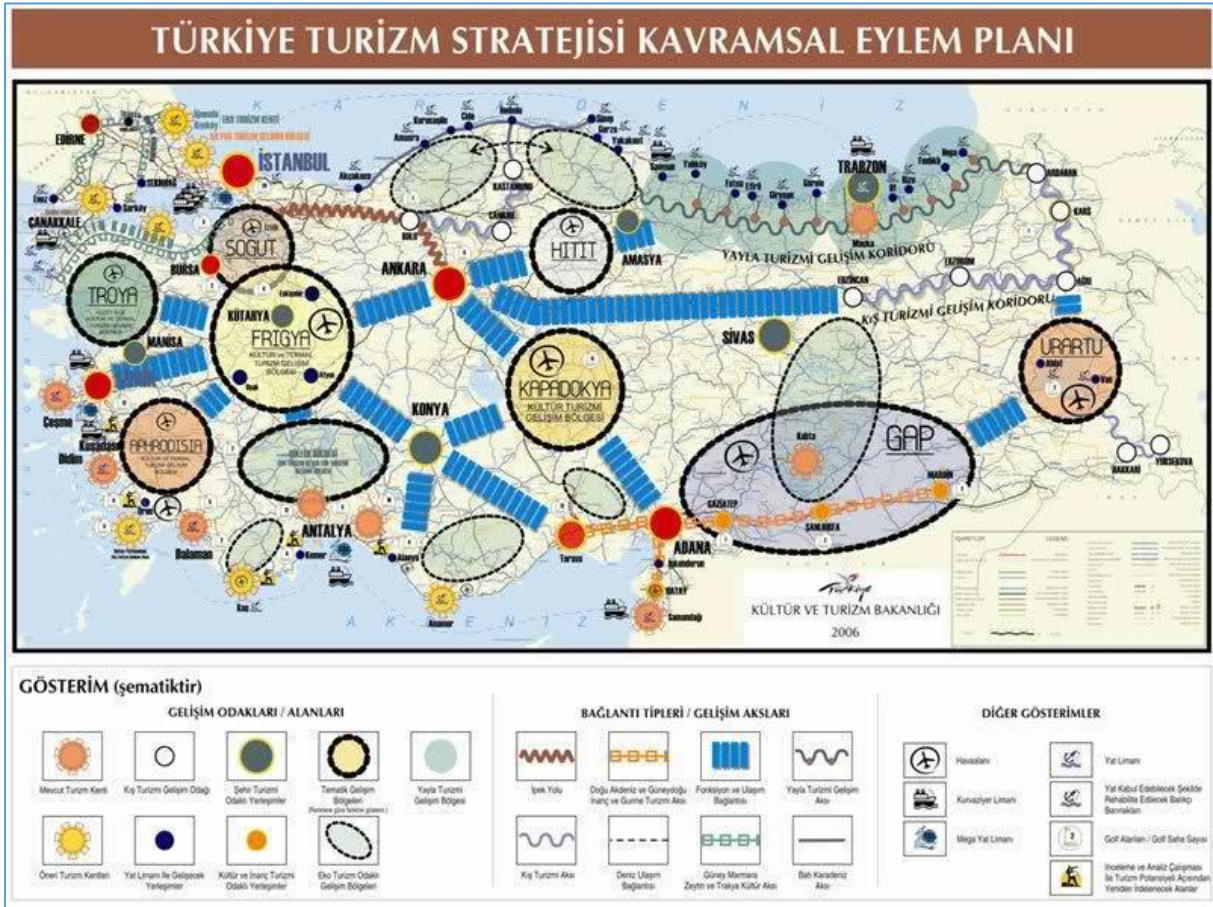
Türkiye Turizm Stratejisi (2023)

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi (2023) 2007 yılında onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Turizm stratejisinin uygulanmasına yönelik 2007-2013 yıllarını kapsayan eylem planı hazırlanmış, devam eden yılları içeren eylem planları ise hazırlanmamıştır. 2023 yılı itibariyle projeksiyon süresi dolan planın yenilenmesine yönelik çalışmalara ait bilgiler bulunmamaktadır.

Türkiye Turizm Stratejisi, “turizm sektöründe, kamu ve özel sektörün yönetim ilkesi çerçevesinde işbirliğini gündeme taşıyan ve stratejik planlama çalışmalarının yönetim ve uygulamasına yönelik açılımlar sağlamasını ve turizm kaynaklarının noktasal ölçekte planlanması yerine gelişim aksları boyunca turizm koridorları, turizm bölgeleri, turizm kentleri ve eko turizm bölgeleri oluşturacak şekilde ele alınmasını hedefleyen bir strateji belgesi” olarak tanımlanmıştır.

Turizm stratejisi çalışmasında, Gelibolu ilçesini ilgi alan bir planlama kararı bulunmamaktadır.

Harita 9: Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planı

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2024.

Gelibolu İlçesi Turizm Stratejik Planı (2022-2026)

Plan, Gelibolu Kaymakamlığı koordinasyonunda ve ilçenin turizm paydaşlarıyla 2022 yılında hazırlanmıştır. “İçinde yaşayanlara sosyal olanaklar sunabilen, çevreye duyarlı, ekonomik büyüme odaklı, kültürel ve tarihi mirasını sürdüren, turizmde markalaşmış; altyapı, eğitim ve sağlıkta çağın gereklerini yakalamış öncü bir şehir olmak” vizyonu ile hazırlanan plan, beş yıllık bir dönemi kapsamaktadır.

Konaklama, tanıtım ve pazarlama, seyahat acentaları ve tur operatörleri, gastronomi, alternatif turizm ve sürdürülebilirlik olmak üzere belirlenmiş beş tema altında ilçe bütününe yönelik eylem planı oluşturulmuştur ve bu kapsamda belirlenmiş hedeflerin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

- Tarihi binaların envanterinin çıkartılarak hepsi için ayrı ayrı restorasyon projelerinin yapılması
- İç limanın turizm amaçlı yeniden düzenlenmesi
- İskele bölgesinin düzenlenmesi
- Marina-Yat limanının Gelibolu’ya kazandırılması
- Gelibolu’da turizm enformasyon bürosunun aktif hale getirilmesi
- Gelibolu ilçesinin gastronomi turizminde ulusal ve uluslararası düzeyde bilinir hale getirilmesi
- Yerel yemekler ve mutfak sanatlarıyla ilgili kurslar açılması

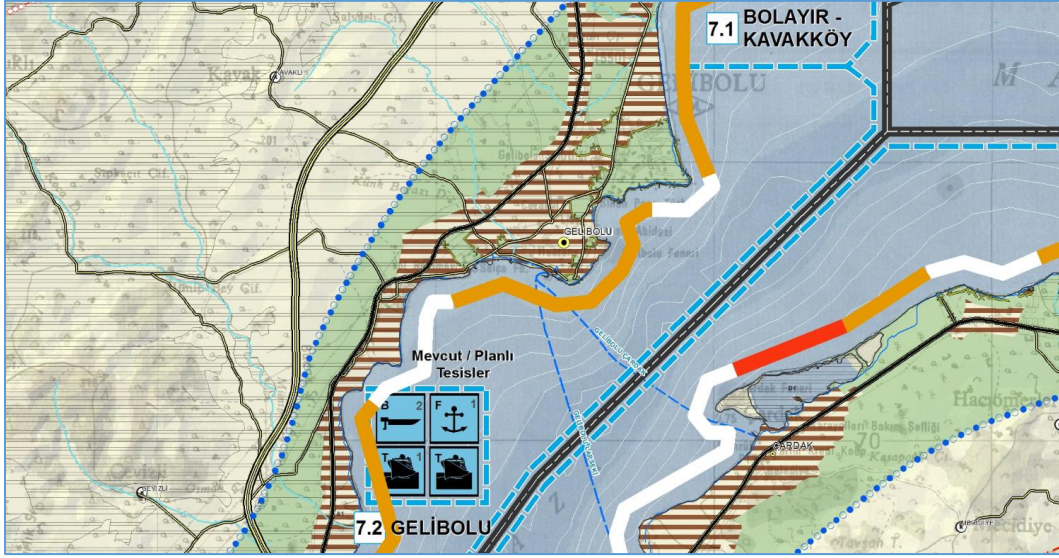
Planın izleme ve değerlendirme çalışmaları sürdürülmektedir, ancak yukarıda bir kısmı verilmiş hedeflerin hayata geçirilmesine yönelik henüz sonuç alınmamıştır.

3.2.2. Planlama Faaliyetleri

Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Gelibolu ilçesi, mülga Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 644 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7.maddesi uyarınca 20.08.2014 tarihinde onaylanan Balıkesir-Çanakkale Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı sınırları ve plan kararları kapsamı içerisinde. Plan, askı süreçlerindeki itirazların değerlendirilmesini takiben 05.06.2015 tarihinde kesinleşmiş, çeşitli tarihlere Bakanlıkça yapılan plan değişiklikleri ile 21.08.2024’te son şeklini almıştır (Harita 10).

Harita 11: Balıkesir-Çanakkale İlleri 1/50.000 ölçekli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı

Kaynak: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2024.

Plan kararlarına göre, Gelibolu ilçe merkezinin kıyı hattı boyunca; feribot / yolcu limanı balıkçı barınağı tesislerinin yapılması öngörülmüştür. Bu tesislerin nerede olacağına ilişkin öncelikli bölge değerlendirmesi yapılmıştır; Eğritaş Plajı – Hamzakoy arası birinci, Hamzakoy - Çamlık arası ile Eğritaş Plajı ikinci öncelikli bölgeler olarak planlanmıştır.

TR22 2024-2028 Güney Marmara Bölge Planı

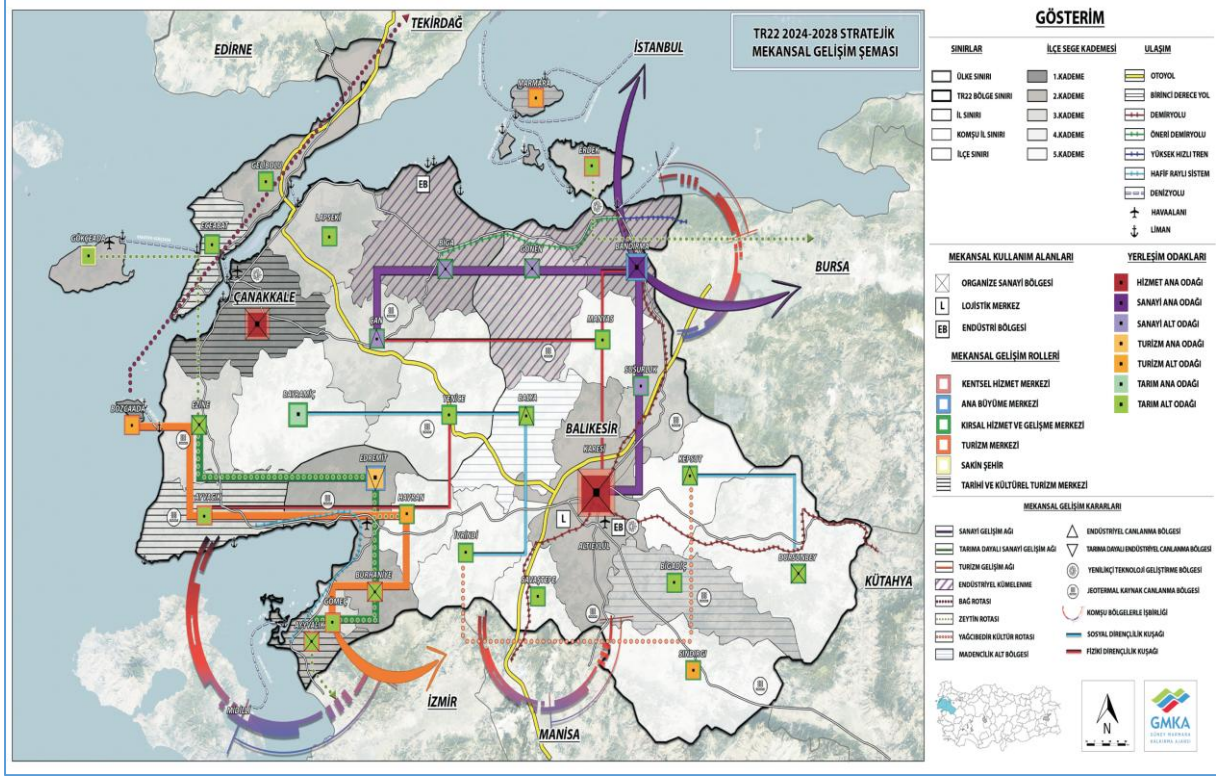
Gelibolu ilçesi, Güney Marmara Kalkınma Ajansı koordinasyonunda hazırlanan ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından onaylanan “TR22 2024-2028 Güney Marmara Bölge Planı” plan kararları kapsamı içerisinde.

Plan, “Doğal Kaynakları ve Beşerî Sermayesi ile Rekabet Gücünü Yükselten Yeşil Büyüme İlkelerine Bağlı Gelişen Dirençli ve Sürdürülebilir Güney Marmara” vizyonu ile hazırlanmıştır. Balıkesir ve Çanakkale il sınırlarının bütününe kapsayan Plan, genel itibariyle stratejik bir plan kararlarını içermekle birlikte mekânsal planlama kararlarına da rastlanmaktadır. Planda;

- Rekabetçilik ve Yatırım Ortamının Güçlendirilmesi
- Tarım Sektörünün Geliştirilmesi ve Kırsalın Kalkındırılması
- Kentsel Gelişme, Erişilebilirlik ve Altyapının İyileştirilmesi
- İklim Değişikliği ile Mücadele Edilmesi ve Çevrenin Korunması
- Sosyal ve Beşerî Sermayenin Geliştirilmesi olmak üzere beş stratejik öncelik belirlenmiş ve bu öncelikler “Yeşil Büyüme” ve “Dirençlilik” yatay eksenleri kapsamlarında değerlendirilmiştir.

Plan kapsamında TR22 Bölgesi yerleşim yerlerine yönelik belirlenmiş bütüncül mekânsal gelişim şeması aşağıdaki haritada verilmiştir.

Harita 12: TR22 2024-2028 Stratejik Mekânsal Gelişim Şeması

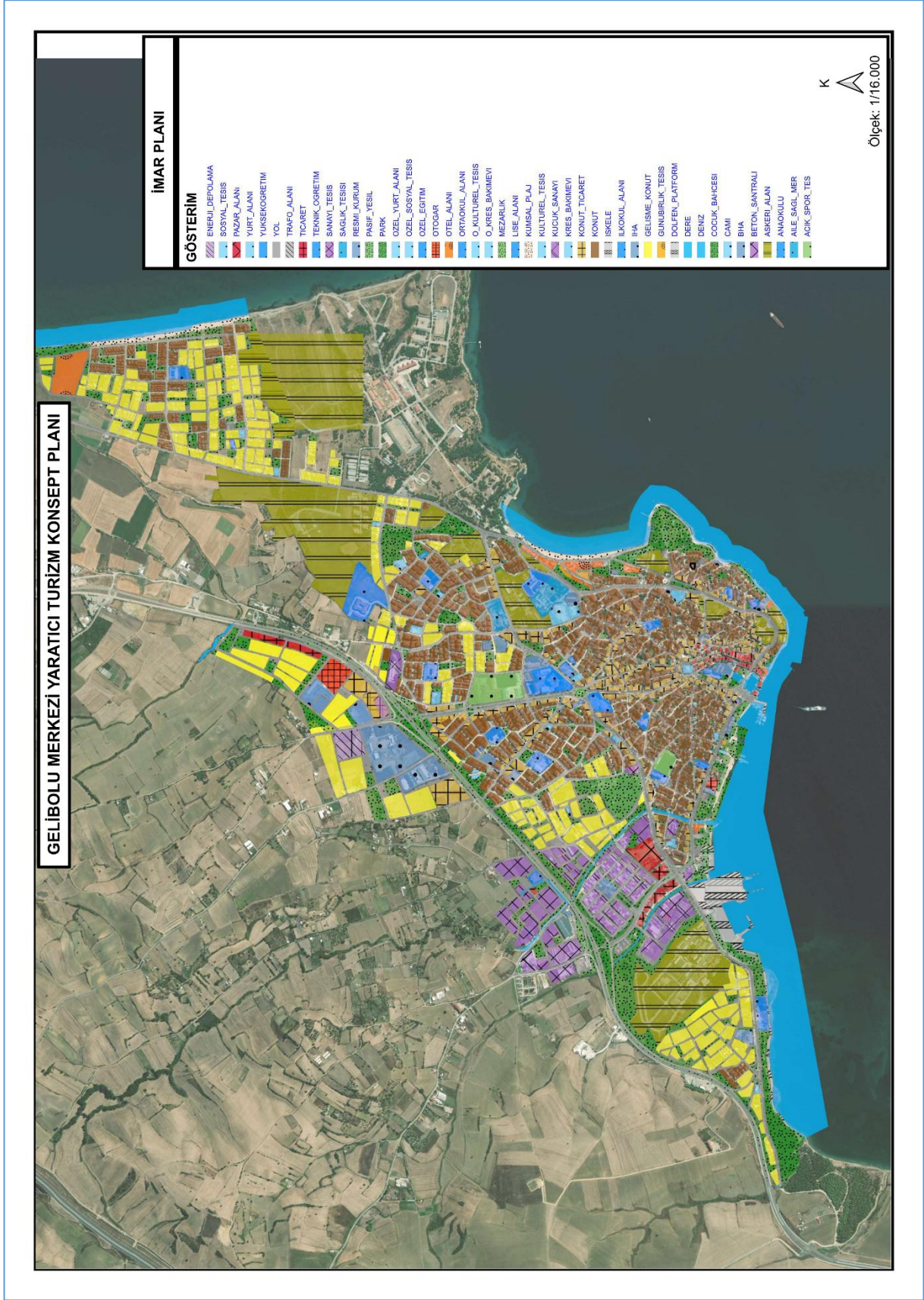
Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024).

Planın mekânsal gelişim şemasına göre Gelibolu, Çanakkale Alt Planlama Bölgesi kapsamında değerlendirilmiş, “kırsal hizmet ve gelişim merkezi” mekânsal gelişim rolünde ve “tarım ana odağı” yerleşim odağında gelişmesi planlanmıştır. Planda Bozcaada, Eceabat, Gelibolu ve sonrasında Şarköy üzerinden Tekirdağ’a uzanan “bağ rotası” mekânsal gelişim kararıyla Gelibolu ilçesinde turizm potansiyeline katkı sunulması hedeflenmiştir.

Gelibolu İlçesi 1/5.000 Ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonu ve 1/1.000 Ölçekli Uygulama İmar Planı

Alaeddin, Camikebir, Gazi Süleyman Paşa, Hoca Hamza ve Yazıcızade Mahalleleri’nin Gelibolu Belediyesi sınırları içerisinde kalan kısmını kapsayan imar planları, Gelibolu Belediyesi tarafından 2018 yılında onaylanmıştır. Plana göre Hamzakoy’un batısında kalan kısımlarda konaklama amaçlı turizm tesisleri, Çamlık alanının bir kısmı “rekreasyon alanı” olarak planlanmış; geleneksel yapıların bir kısmına turizm ve idari amaçlı işlev atamaları yapılmıştır (Harita 13).

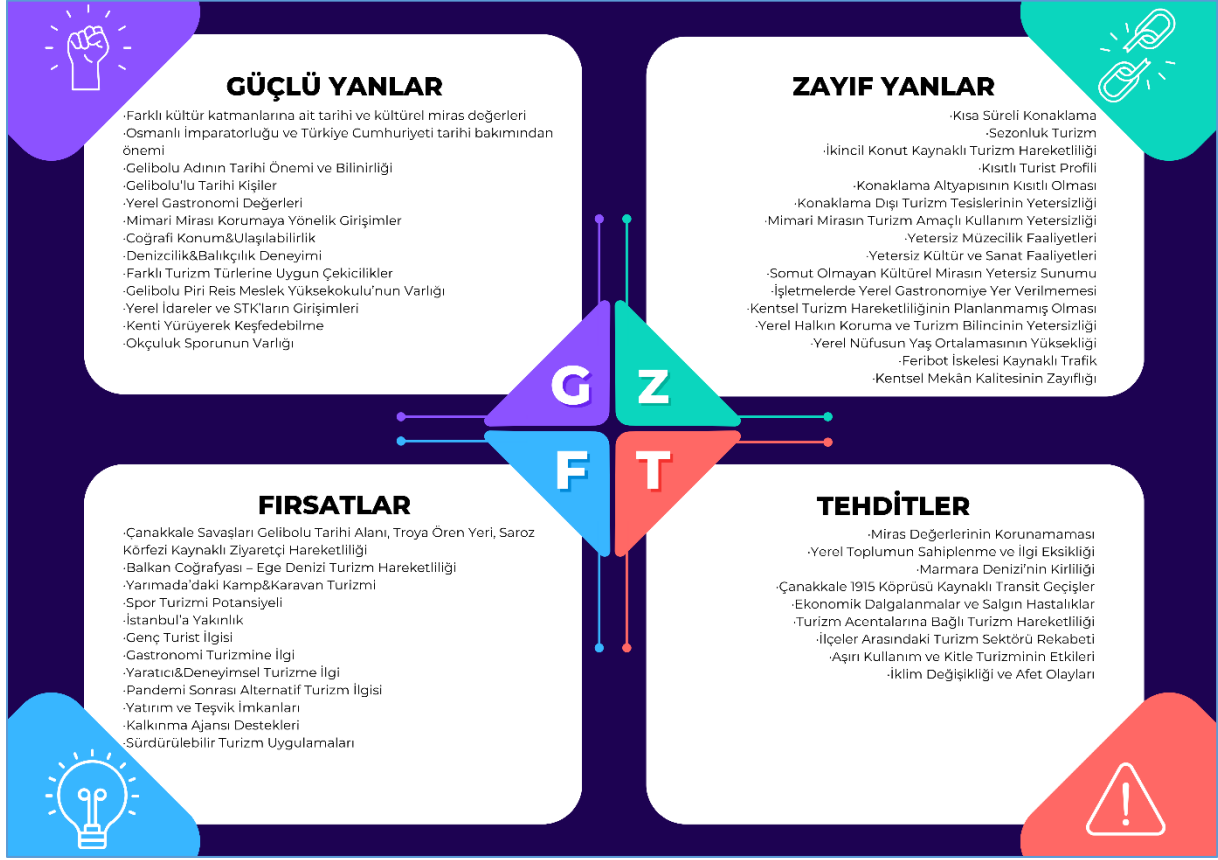
Harita 13: Gelibolu İlçe Merkezi Onaylı İmar Planı (1/1000)

Kaynak: Gelibolu Belediyesi, 2025.

3.3. GZFT Analizi

Şekil 3: GZFT Analizi

3.3.1. Güçlü Yönler

Gelibolu'nun çok katmanlı ve Antik Dönemden günümüze kadar kesintisiz bir tarihsel geçmişe sahip olması kentin tarihsel kimliğini önemli kılmaktadır. Bizans, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yılları izlerini bünyesinde barındıran kent olan Gelibolu, 1915 Çanakkale Savaşı'nın geçtiği coğrafya olarak ulusal ve uluslararası düzeyde bilinirliği yüksektir. Aynı zamanda, 1915 Çanakkale Savaşı'nın bir parçası olarak Türkiye ulusal hafızasında önemli bir yere sahiptir.

Piri Reis gibi denizcilik tarihinin önemli bir tarihi kişiliğin Gelibolu ile özdeşleşmiş olması, Gelibolu'nun önemli bir kültürel kimliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Gelibolu'da Osmanlı dönemine tarihlenen cami, hamam, çeşme, türbe ve özellikle Mevlevihane ile sivil mimarlık örneklerinin varlığı geleneksel kent dokusunun turizm potansiyeli bakımından önemli bir değer taşıdığını göstermektedir.

Gelibolu Tersanesi'nin 1390 tarihindeki inşası ile tarihlenen denizcilik deneyimi ve balıkçılık birikimi, Gelibolu'nun kültür ekosisteminin zenginliğini göstermektedir.

Gelibolu'nun kültür, inanç, aktivite, gastronomi, spor turizmi gibi farklı turizm çekiciliklerine sahip olması, Çanakkale ili turizm hareketliliğindeki rekabet gücünü artırmaktadır. Okçuluk sporunda Gelibolu'da yetişen sporcular son yıllarda önemli bir başarı elde etmiş ve bu gelişme ilçenin spor turizmi için güçlü potansiyele sahip olduğuna işaret etmektedir.

Gelibolu ile özdeşleşen sardalya balığının, festival etkinliğiyle bütünleştirilerek uzun yıllardır tanıtılıyor olması, sardalyanın Gelibolu yerel toplumundaki önemini ve ilçenin tanıtımındaki marka değerini göstermektedir.

Piri Reis Meslek Yüksekokulu'nun varlığı ve yerel yönetişim mekanizmalarının aktif desteği, Gelibolu'nun çok katmanlı mirasının korunması ve turizme kazandırılması bakımından dikkate değer bir altyapıyı işaret etmektedir. Yerel gastronomi değerleri ve mimari mirası korumaya yönelik girişimler, kent merkezini sadece bir ziyaret noktası olmaktan çıkarıp çok yönlü deneyimlere olanak tanıyabilecek bir mekâna dönüştürebilecektir.

Gelibolu'nun, karayolu altyapısı bakımından bölgesel düzeyde erişilebilir ulaşım altyapısına sahip olması, özellikle İstanbul gibi turizm pazarlarına hizmet edebilmesi açısından güçlü bir avantajdır. Aynı zamanda, Balkan ülkelerinden kaynaklı turizm hareketliliğinden kaynaklanan geçmişte daha çok uğrak noktası günümüzde ise geçiş noktası üzerinde yer alması durumu, turizm hareketliliği bakımından önemli bir talep olabileceğini göstermektedir.

Gelibolu'nun mekânsal ve topografik koşulları yürüyerek keşfe uygun bir kent yapısı sunmakta olup bu durum ziyaretçiler için önemli bir avantaj oluşturmaktadır.

Yukarıda özet olarak belirtilmiş Gelibolu'nun güçlü yönleri, ilçeyi sürdürülebilir ve yaratıcı turizm anlayışı doğrultusunda konumlandırmak için önemli bir temel oluşturmaktadır.

3.3.2. Zayıf Yönler

Gelibolu ilçe merkezi, sahip olduğu güçlü tarihî ve kültürel mirasa karşın turizmde sürdürülebilirlik ve çeşitlilik sağlama noktasında bir dizi yapısal zayıflıkla karşı karşıyadır.

Konaklama altyapısının yetersizliği hem yatak kapasitesinin kısıtlılığı hem de ikincil konut kullanımı, kısa süreli ve sezonluk ziyareti besleyerek kentteki turist profilini büyük ölçüde günübirlikçiler ve yaz sezonuna bağımlı gruplarla sınırlandırmaktadır.

Konaklama dışı tesislerin eksikliği, mimari miras alanlarının turizm amaçlı işlevlendirilmesindeki yetersizlik, müzecilik ve kültür-sanat faaliyetlerinin eksikliği ve somut olmayan kültürel mirasın yeterince sunulamaması, kent merkezinin “görülmesi gereken” deneyimlerden ziyade geçiş noktası olarak algılanmasına neden olmaktadır.

Gelibolu yerel toplumunun koruma ve turizm bilincinin düşük olması ile ilçe nüfusunun ortalama yaşının yüksek olması, yeni turizm girişimlerinin ve hizmet kalitesinin geliştirilmesini güçleştiren bir zayıflık olarak sayılabilir.

Kentsel altyapı eksiklikleri ve feribot iskelesi kaynaklı trafik yoğunluğu, ziyaretçilerin şehir içinde konforlu ve kesintisiz bir deneyim yaşamasını engellemektedir. Kentsel mekân kalitesinin zayıflığı ise Gelibolu'nun turizm potansiyelini olumsuz etkilemektedir.

Gelibolu ilçe merkezindeki turizm hareketliliğinin planlanmamış olması ilçedeki turizm sektörünün kırılğanlığı artırmaktadır.

Yukarıda özet olarak belirtilmiş Gelibolu'nun zayıflıklarının giderilmesi, ilçenin turizm altyapısının iyileştirilmesi ve deneyim çeşitliliğinin artırılması için öncelikli gereklilikler arasında yer almaktadır.

3.3.3. Fırsatlar

Gelibolu ilçe merkezinin, Gelibolu Tarihi Alanı ve Troya Ören Yeri gibi dünya çapında bilinen kültürel rotaların yakınında konumlanmış ve bu rotaların henüz yeterince keşfedilmemiş bir parçası olması hem yerli hem de uluslararası ziyaretçileri çekme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Saros Körfezi'nin deniz turizmi potansiyeli ile birleşen Balkan ve Ege turizm koridoru, kente farklı coğrafyalardan yoğun bir misafir akışı sağlama fırsatı sunmaktadır. Yarımadanın kamp ve karavan turizmine uygun koyları ile İstanbul'a yakınlığı, genç turist ilgisi ve pandemi sonrasında alternatif turizme yönelen talep, Gelibolu'yu dört mevsim boyunca canlı tutma imkânı vermektedir.

Gelibolu'nun sahip olduğu gastronomi zenginlikleri, yaratıcı ve deneyimsel turizm arayışındaki ziyaretçiler için yeni lezzet rotaları ve atölye olanakları oluşturma potansiyeline sahiptir. Gastronomi odaklı turistlerin ilgisini çekebilecek potansiyelin yanı sıra bu potansiyel bir başka yönüyle ilçede son yıllarda gelişim kaydeden spor turizmi potansiyeliyle (özellikle okçuluk ve su sporları) bütünleştirilerek genç ve aktif turist profilini Gelibolu'ya çekebilecektir.

2020 yılı Covid-19 Pandemisi alternatif turizme olan ilginin artması ve Gelibolu'nun bu ilgiden pay alabilecek henüz harekete geçirilememiş potansiyele (somut ve somut olmayan kültürel miras değerleri) sahip olması önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu fırsatlar sadece turizmin gelişimi ile yaşanacak sosyo-ekonomik kalkınma değil, aynı zamanda ilçenin miras değerlerinin uzun dönemli korunabilmesinin de araçlarından biri olacaktır.

Yatırım ve teşvik programları ile Güney Marmara Kalkınma Ajansı destekleri, altyapı geliştirme ve sürdürülebilir turizm uygulamalarını hızlandırmak için ek kaynaklara ulaşabilme olanağını sağlamaktadır.

Yukarıda özet olarak belirtilmiş Gelibolu'nun fırsatları, Gelibolu'nun hem bir "ara destinasyon" hem de kendi başına çekim gücü yüksek bir turizm uğrak yeri olarak konumlanmasını güçlendirecektir.

3.3.4. Tehditler

Gelibolu turizm hareketliliğini tehdit eden başlıca unsurlar, Gelibolu'nun sahip olduğu tarihi ve kültürel miras değerlerinin korunmasındaki yetersizliklerden başlayarak, turizm sektörü dinamiklerindeki dışsal risklere kadar geniş bir yelpazede yer almaktadır.

Gelibolu geleneksel kent dokusunun bir parçası olan sivil mimarlık örneklerinin yeterince korunamaması ve korumaya ilişkin girişimlerin uzun süreli olması, uzun dönemde Gelibolu'nun en önemli turizm çekiciliklerinden birinin kaybolması riskini taşımaktadır. Bu durum, yerel toplumun mirası koruma konusundaki bilinç eksikliğiyle birleştiğinde ise koruma çalışmalarının toplumsal destekten yoksun kalmasına yol açabilecek ve turizm konsept planının başarısını olumsuz etkileyebilecektir.

Gelibolu yerel toplumunun turizm sektörünün gelişimi ile ilgili bilgi ve bilinç eksikliği, turizm sektörünün uzun dönemde karşılaşılabileceği temel tehditlerden biridir. Yerel toplumun turizmi yeterince sahiplenememesi, ilçenin hem ekonomik hem de sosyal sorunlara yoğun bir şekilde maruz kalmasına neden olabilecektir.

Marmara Denizi'nin kirlilik yükünün artması, deniz turizmi ile su sporları aktivitelerini olumsuz etkileyerek, Gelibolu'yu tercih edecek su sporları meraklılarının ilgisini olumsuz etkileyebilecektir.

1915 Çanakkale Köprüsü'nün açılmasıyla Gelibolu'daki konaklama hareketliliğinde bir azalış söz konusudur. Köprü sayesinde artan transit trafik Gelibolu'yu bir uğrak noktası olmasına olumsuz etki ederek konaklama sayılarında azalmalar gerçeklemiştir ve aynı dönemde Merkez ilçedeki konaklama artışı bunu doğrulamaktadır. Köprü kaynaklı transit trafik avantajı uzun dönemde Gelibolu'nun hem günübirlik hem de konaklamalı ziyaret edilebilirliği üzerinde kalıcı sorunları beraberinde getirebilme risklerini taşımaktadır.

2020 yılı Covid-19 Pandemisi gibi dünya genelini ilgilendiren salgın hastalıklar, ulusal ve uluslararası düzeydeki ekonomik dalgalanmalar turizm hareketliliği için kısıtlayıcı olabilmekte ve turizm faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkileri artırabilmektedir.

Turizm hareketliliğinin büyük ölçüde acentaların tercihlerine bağlı olması ve yakın çevredeki ilçelerle yaşanan yoğun rekabet, Gelibolu'nun ziyaretçi tercihlerinde geri planda kalmasına neden olabilecek risk unsurlarından biridir.

Yakın çevredeki Çanakkale Merkez ilçesi gibi turistik bölgelerle olan turizm sektörü odaklı rekabetlerin aşırı turizm arzına neden olma ihtimali ve buna bağlı olarak kitle turizmi hareketliliğinin artması, doğal ve özellikle kültürel kaynakların aşırı kullanım tahribatına olabilecek tehditleri barındırmaktadır.

Yukarıda özet olarak belirtilmiş Gelibolu'nun turizm sektörünün gelişimi kapsamında karşı karşıya olduğu tehditler, Gelibolu'nun sürdürülebilir turizmi geliştirmeyi desteklemek üzere ele alınması gereken öncelikli alanlar olarak değerlendirilmektedir. Bu tehditlerin ortadan kaldırılması için öncelikle yerel toplumdan başlamak üzere Gelibolu'nun sahip olduğu tarihi ve kültürel miras değerleri ve turizm sektörü ile ilgili farkındalık, bilgi ve bilinç kapasitelerinin artırılması ile miras değerlerinin önemlerine hassasiyet gösterilerek turizm hareketliliğine dahil edilmesi önemli olacaktır. Devamında ise diğer bir tedbir olarak turizm acentalarıyla iş birliği ağlarının oluşturulması ve ilçenin özellikle sosyal medya aracılığıyla tanıtımının yapılmasıyla Gelibolu'nun özellikle Çanakkale il bütünündeki turizm hareketliliğinden yeterli oranda yararlanabilmesi ve turizmin yerel toplumun sosyo-ekonomik kalkınmasının önemli araçlarından biri olması sağlanmalıdır.

4. Stratejik Oryantasyon

“Gelibolu Merkezi Yaratıcı Turizm Konsept Planı” çerçevesinde hazırlanan stratejik oryantasyon çalışmasında, Gelibolu’nun mevcut ve potansiyel turizm çekicilikleri (Şekil 6) ile turizm sektörünün ziyaretçi hareketlilik dinamikleri ve geleceğe dönük gelişim eğilimleri (Şekil 4) bir arada ele alınmıştır. Bu kapsamda Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü’nün (UNWTO) güncel araştırmaları ve çalışmaları, seyahat acentalarının turizm sektörüne yönelik incelemeleri ve önerileri ile ilgili akademik yayınlar ve kurumsal analizler incelenmiştir. Araştırmalardan elde edilen bulgular: turizm sektörünün yapısal dönüşümleri, talep profilleri ve müşteri deneyimine yönelik beklentileri bir araya getirilerek Gelibolu’ya özgü belirlenen yaratıcı turizm stratejik oryantasyon önerisi geliştirilmiştir.

Şekil 4: Turizm Sektörü Eğilimleri

21. yüzyıl turizminin odak noktası, “yaratıcı turizm” kavramı etrafında şekillenmektedir. Teknoloji tabanlı etkileşimler, çevresel ve sürdürülebilirlik odaklı girişimler, yerel kültür ve yaratıcı içeriklere yönelim, dijital göçebe ve uzaktan çalışma alternatifleri ile Covid-19 sonrası yükselen sağlık ve iyi-yaşam turizmi trendleri, ziyaretçilerin seyahat motivasyonunda deneyimin rolünü güçlendirmektedir. Yaratıcı turizm; ekoturizm, festivaller, kültür ve macera sporları ile yaratıcı turizm, yavaş turizm gibi alt kategorileri kapsayan, katılımcının pasif gözlemden öte, yerel halkla etkileşime girdiği, otantik süreçlere aktif dahil olduğu bir turizm modelidir (Şekil 5). Yaratıcı turistler olarak tanımlanan bu turist profili genel olarak aktif

katılımcı, kişiselleştirilmiş deneyimler ve otantiklik arayan, derinlemesine keşfetmek isteyen, sürdürülebilirlik arayışındaki profildedir.

Yaratıcı turizm, UNESCO (2006) tarafından “yerel halkla doğrudan iletişim kurarak kültür-sanat, folklorik değerler ve doğa temelli deneyimlere aktif katılım” biçiminde tanımlanır. Bu yaklaşım; öğrenme odaklı deneyimler (atölye çalışmaları, el sanatları üretimi), tatma ve duyusallık (gastronomi turları, tadım etkinlikleri), görsel-işitsel keşif (tema müzeleri, geleneksel mimari rehberlik turları) ve somut hatıra yaratma (yerel el işi ürün satın alma, sergi gezileri) unsurlarını içermektedir.

Şekil 5: Yaratıcı Turizm Faaliyetleri

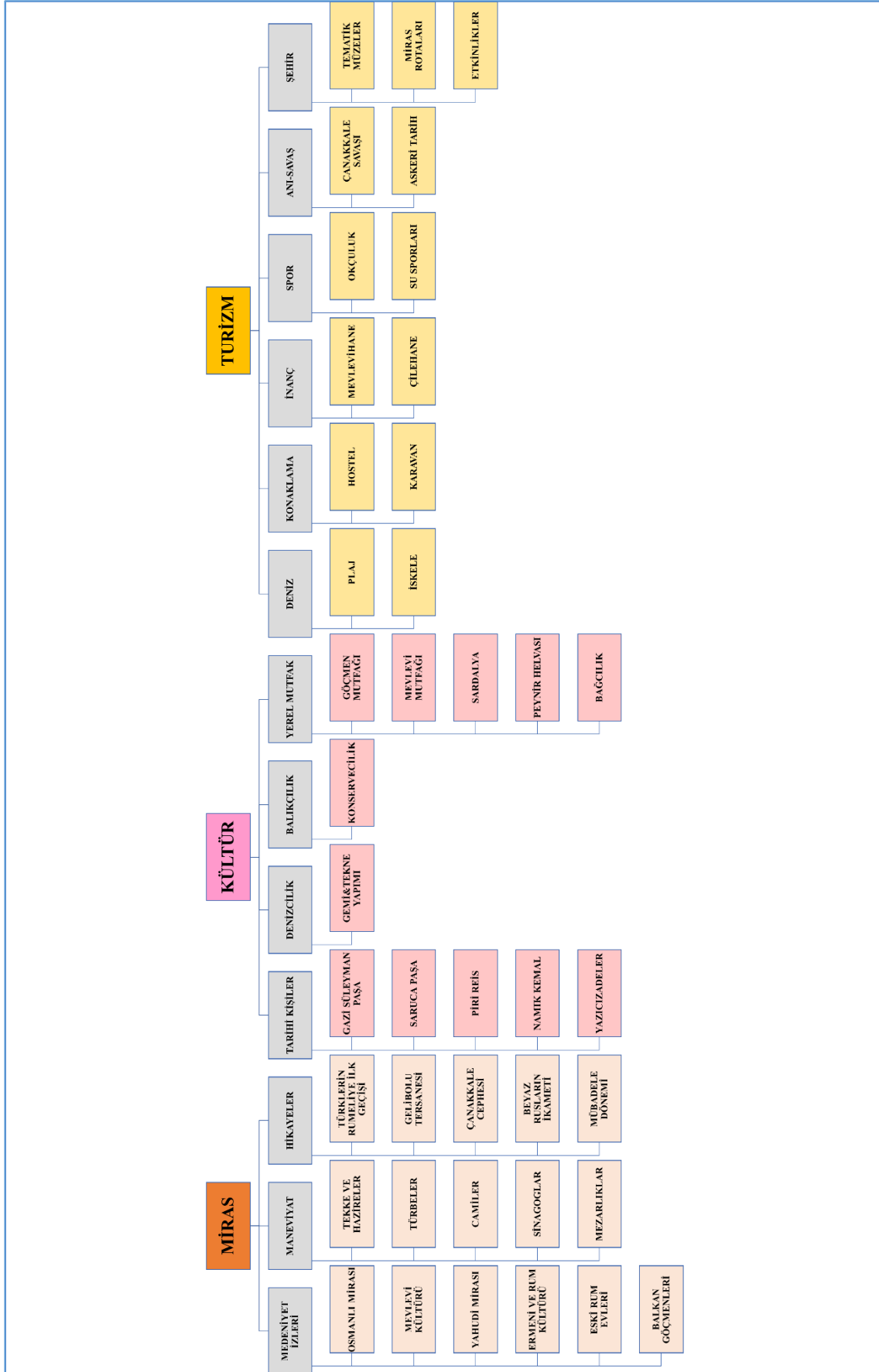

Gelibolu'nun tarihi ve kültürel miras birikimi ile doğal çekicilikleri, yaratıcı turizm odağında irdelenmiş; ziyaretçi deneyimini zenginleştirecek, yerel halkın katılımcı rolünü pekiştirecek ve miras koruma farkındalığı ve sorumluluk bilincini güçlendirecek stratejik oryantasyon çalışması dört aşamalı olarak (USP Eşsiz Satış Önerisi, Profilleme ve Tema Belirleme, Stratejik Odaklar, Turistik Hedef Kitle) Gelibolu'ya uyarlanmıştır.

4.1. USP Eşsiz Satış Önerisi

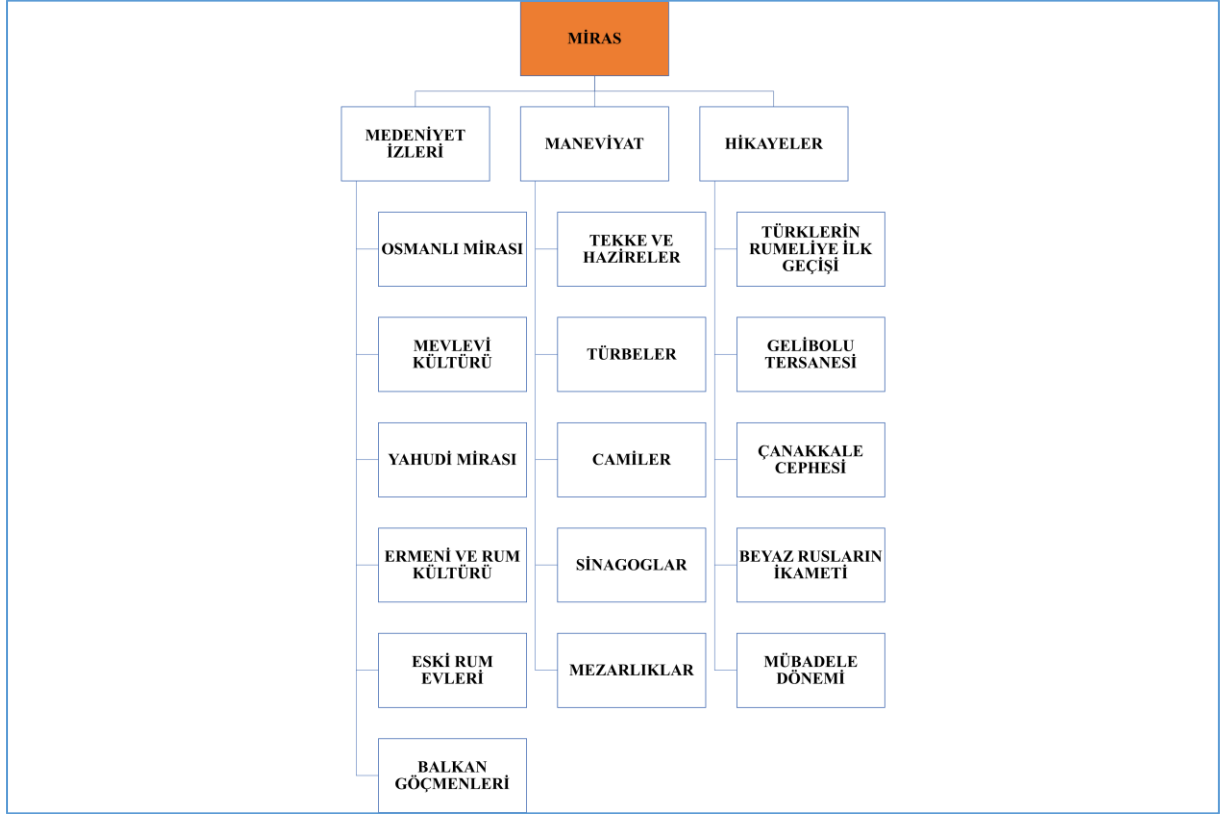
“Gelibolu Merkezi Yaratıcı Turizm Konsept Planı” kapsamında oluşturulan USP Eşsiz Satış Önerisi çalışması, turizm konsept planı alanının sahip olduğu turizm çekiciliklerinin miras, kültür ve turizm temalarında kategorileştirilmesi ile elde edilmiştir (Şekil 6).

Şekil 6: USP Eşsiz Satış Önerisi

4.1.1. Miras

Şekil 7: USP Eşsiz Satış Önerisi - Miras

Gelibolu'nun miras ekosistemi; Gelibolu'daki medeniyet izleri, maneviyat bütünlüğü ve anı değeri taşıyan hikâyeleri ile açıklanabilmektedir.

Gelibolu, farklı uygarlıkların, imparatorlukların ve toplumsal dönüşümlerin izlerini taşıyan çok katmanlı bir tarihî mirasa sahiptir. Osmanlı Mirası ve Mevlevi Kültürü, Gelibolu'nun Türk-İslam uygarlığı içindeki önemini yansıtmaktadır.

Yahudi Mirası, Ermeni ve Rum Kültürü, Eski Rum Evleri, Balkan Göçmenleri gibi unsurlar Gelibolu'nun çokkültürlü yapısını göstermektedir.

Gelibolu, inanç coğrafyası olarak ön plana çıkmaktadır ve birçok dini yapıya, türbelere ve mezarlıklara ev sahipliği yapmaktadır. Gelibolu'daki tekke ve hazireler, türbeler, camiler, havralar ve mezarlıklar, sadece inanç mirası değil aynı zamanda toplumsal hafızanın mekânsal karşılıklarıdır ve inanç turizm kapsamında rota bazlı deneyimlerle canlandırılabilir.

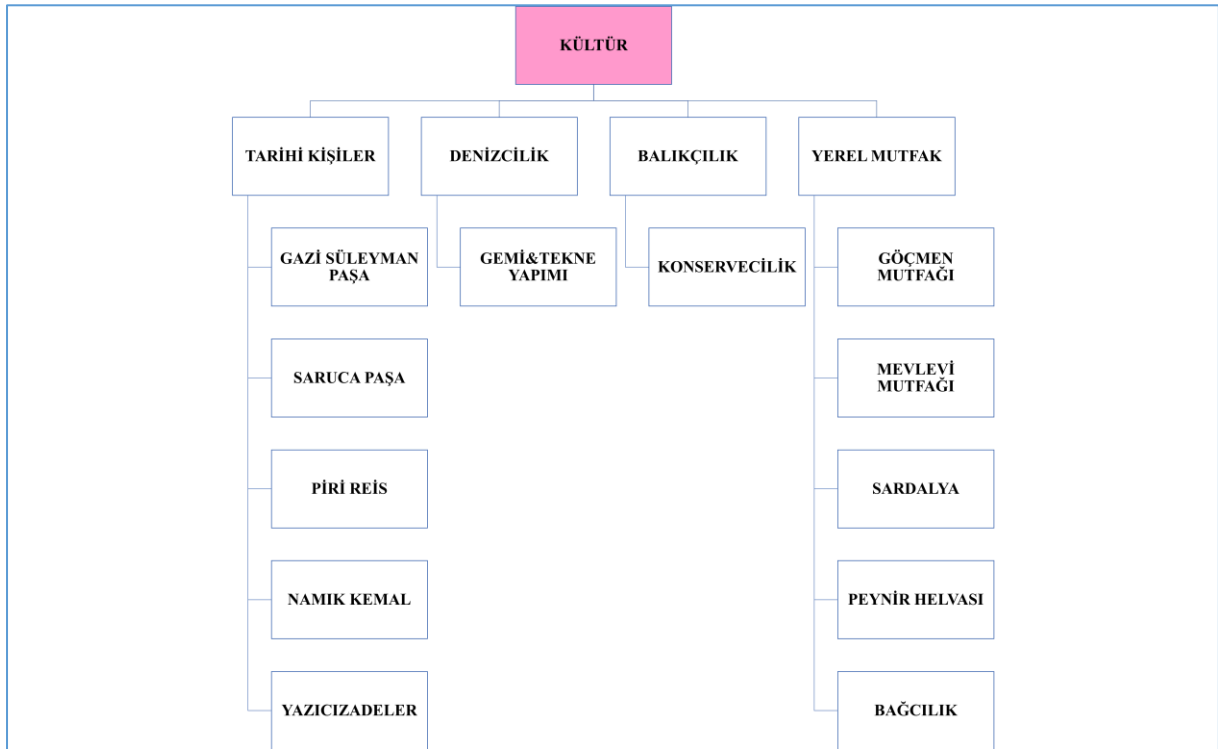
“Türklerin Rumeli'ye ilk geçişi”, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk düzenli ve büyük tersanesi olan Gelibolu Tersanesi, 1915 Çanakkale Savaşlarındaki Gelibolu'nun konumu, Beyaz Rusların Gelibolu'da kısa süre de olsa yaşamış olmaları, Mübadele Dönemi gibi olayların

tanıklığı ve bunların Gelibolu’da bıraktığı miras izleri, Gelibolu’nun askeri, göç ve toplumsal tarih açısından anı değeri taşıyan hikâyelerini sunmaktadır. Bu hikâyeler, yaratıcı turizm uygulamalarıyla ziyaretçilere sunulabilecektir.

Miras şeması, Gelibolu'yu yalnızca anıtsal miras üzerinden değil; çok katmanlı toplumsal, dini, kültürel ve etnik miras bağlamında tanıtarak derinlemesine bir kültür rotası kurmak için etkili bir temele sahip olduğunu göstermektedir.

4.1.2. Kültür

Şekil 8: USP Eşsiz Satış Önerisi – Kültür

Gelibolu’nun kültür ekosistemi; tarihi kişiler, denizcilik ve balıkçılık deneyimleri ve yerel mutfak birikimi ile açıklanabilmektedir.

Tarihsel süreç içerisinde Gelibolu’da yaşamış; Gazi Süleyman Paşa, Saruca Paşa gibi komutanlar, Piri Reis gibi coğrafyacılar, Namık Kemal gibi devlet bürokratları, Anadolu’da yaşamış önemli alimlerden olan Yazıcızadeler, Gelibolu kentinin ve kültürünün oluşumunda katkısı olmuş tarihi kişilerdir. Bu kişilerin varlıkları günümüzde anıt eserlerle yaşamaya devam etmektedir.

Gelibolu, denizcilik ve balıkçılık bakımından önemli bir kültürel deneyime sahiptir. 14. yüzyıldan itibaren gemi yapımına başlanan Gelibolu’da, günümüzde modern üretim

yöntemleriyle bu deneyim sürdürülmektedir. Balıkçılık deneyimi ise 20. yüzyıl başlarından itibaren konservecilik ile sürmüştür, günümüzde devam eden bu kültür balık konserveciliğinde Gelibolu markasını (Kızlı Sardalya) da yaratmayı başarmıştır.

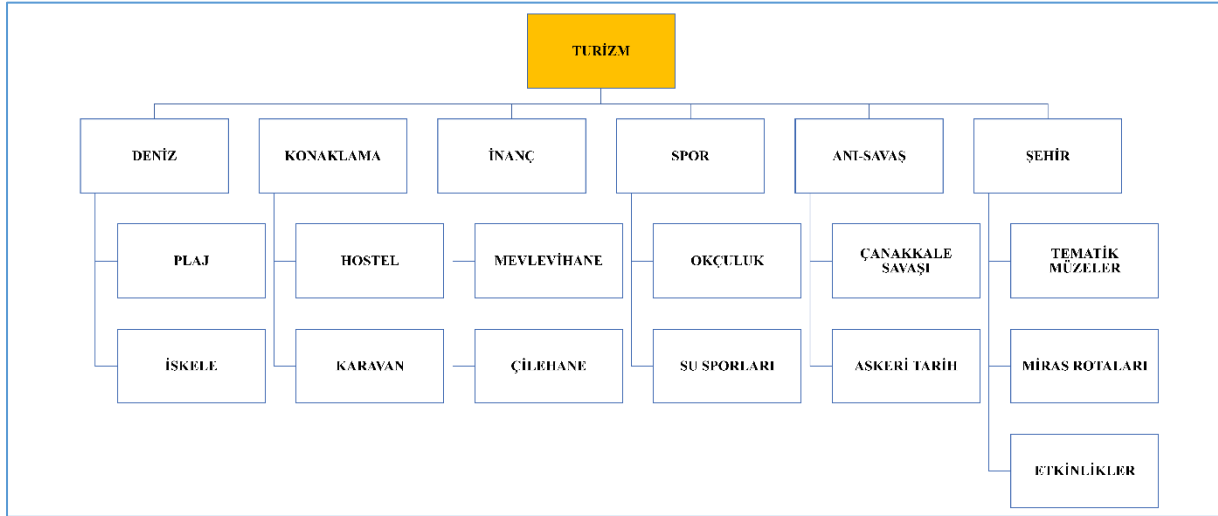
Gelibolu içerisinde yaşamış toplumların mutfak kültürlerini barındıran zengin bir gastronomi mirasına sahiptir. Bu miras, Balkan göçmenlerinin, Osmanlı saray mutfağının; Rum, Ermeni ve Yahudi toplumunun ve Mevlevi mutfağının izlerini taşımaktadır. Sardalya balığı, Gelibolu ile özdeşleşmiş deniz ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Peynir Helvası ise Gelibolu'nun coğrafi işaret alabilmiş yerel lezzetlerinden bir tanesidir. Bağcılık geleneği ise ilçenin kırsal kesiminde sürdürülmeye çalışılmaktadır.

Gelibolu'nun kültür ekosistemini oluşturan değerler, anıt eserlerin restorasyonu, müzecilik gibi uygulamalar ile korunmaya çalışılsa da bu değerlerin turizm hareketliliği içerisinde potansiyellerinin yeterince değerlendirilebildiğini söylemek oldukça zordur. Özellikle gastronomi mirası, Gelibolu'nun gizli kalmış zenginlikleri arasındadır ve günümüzde aileler tarafından hane içlerinde yaşatılmaya çalışılmaktadır. Denizcilik ve balıkçılık kültürü ise Gelibolu ekonomisinin bir parçası olarak varlığını sürdürse de turizme kazandırılması yönelik girişimler ise yeterli değildir.

Gelibolu'nun kültür ekosistemini oluşturan tarihi, kültürel ve toplumsal birikiminin yaratıcı turizm faaliyetleri kapsamında interaktif ve deneyimsel tematik müzeler ile gastronomi atölyeleri, festivaller ve yaratıcı atölyeler gibi etkinliklerle ziyaretçilere aktarılması önemli görülmektedir.

4.1.3. Turizm

Şekil 9: USP Eşsiz Satış Önerisi - Turizm

Gelibolu'nun sahip olduğu turizm ekosistemi; deniz, konaklama, inanç, spor, anı-savaş ve şehir turizmi çekicilikleri ile açıklanabilmektedir. Gelibolu, 1915 Çanakkale Savaşı kaynaklı sadece savaş anılarını değil; gastronomiden spora, inançtan şehir turizmüne uzanan çok boyutlu bir turizm potansiyeline sahip ancak bu potansiyeli tam olarak kullanamamış olması ile tanımlanabilmektedir. Turizm ekosistemi içerisinde bütüncül bir şekilde harmanlanacak bu çekicilikler, Gelibolu'yu sürdürülebilir ve yaratıcı bir turizm destinasyonu haline getirmek için güçlü bir temel sunmaktadır.

Hamzakoy Plajı, yeniden işlevlendirilebilecek feribot iskelesi ve Hamzakoy iskelesi gibi ziyaret noktalarının oluşturduğu denizle kurulan güçlü bağın turizm bakımından değerlendirilebileceğini göstermektedir. Gelibolu Feribot İskelesi gibi simgesel bir yapının gastronomi ve su sporu gibi temalarla işlevsel dönüşümünün sağlanması, kıyı turizmüne sadece yüzmeye odaklı değil deneyim temelli bir yaklaşım getirilmesini mümkün kılacaktır.

Gelibolu'da önerilen hostel tipi konaklama tesislerinin geliştirilmesi ve karavan park alanının oluşturulması, genç turist kitlesi ile doğaya yakın ve ekonomik turizm türlerine hitap edecektir. Bu yapı sayesinde sürdürülebilir, çevreyi koruyacak, güvenli ve alternatif konaklama deneyimleri sunularak Gelibolu, özellikle orta ve alt gelir düzeyine sahip profildeki turistler için erişilebilir bir destinasyon haline getirebilecektir.

Gelibolu Mevlevihanesi ve Çilehane gibi inanç merkezleri, ilçenin mistik yönünü temsil etmektedir. Bu varlıklar, manevi hafızayı canlı tutan ve ziyaretçilere kültürel derinlik sunan

önemli cazibe unsurlarıdır. Gelibolu'nun inanç turizmi potansiyeli, kültürel miras ve yaratıcı turizm ile bütünleştiğinde yüksek katma değer yaratabilecektir.

Gelibolu'da son yıllarda okçulukta ulusal ve uluslararası düzeylerde başarıları olmuş sporcuların yetişiyor olması ve Eğritiş Plajı başta olmak üzere boğaz hattının su sporlarına elverişli olması, ilçeyi spor turizmi açısından da cazip kılmaktadır. Bu alanlar, genç ve macera arayan ziyaretçileri hedefleyen etkinliklerle zenginleştirilebilecektir.

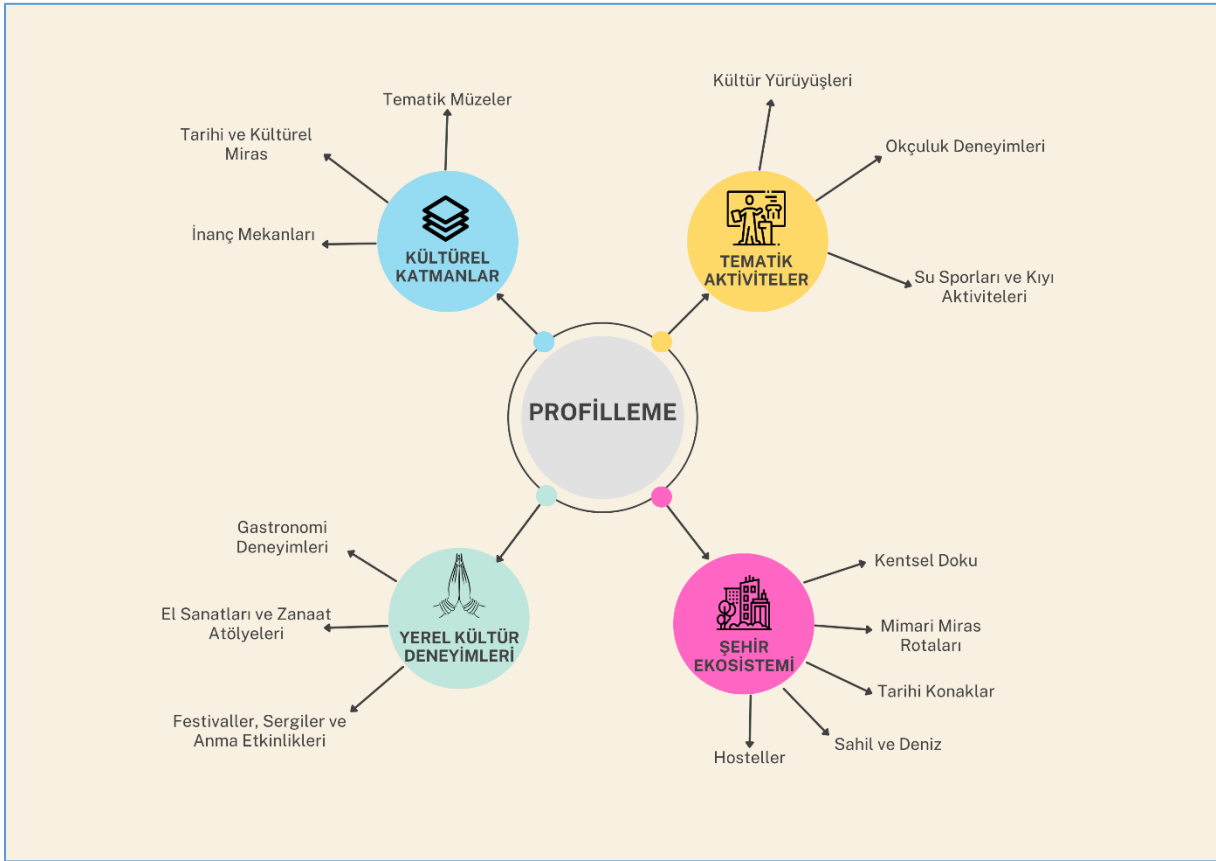
Gelibolu Yarımadası, Çanakkale Savaşları'nın tarihsel hafızasındaki yeriyle ulusal ve uluslararası ölçekte anma ve kültürel miras turizmi açısından önemli bir yere sahip olup ilçe merkezi Gelibolu Tarihi Alan kaynaklı ziyaretçi hareketliliği ile bütünleştirilebilecektir.

Gelibolu kent merkezinde kurgulanacak miras rotaları, tematik müzecilik ve etkinliklerle şehir turizminin gelişmesi sağlanabilecektir. Kültürel katmanlar arası geçişi görünür kılmak amacıyla oluşturulan miras rotaları, tematik müzelerle desteklendiğinde Gelibolu'nun bütüncül bir kültür turizmi destinasyonu haline gelmesine katkı sağlanabilecektir.

4.2. Profilleme ve Tema Belirleme

USP Eşsiz Satış Önerisi sonrasında profilleme çalışması yapılmış ve Gelibolu turizm profillemesi; alanın doğal, tarihi ve kültürel değerleriyle uyumlu dört ana tema altında kategorilendirilmiştir (Şekil 10).

Şekil 10: Turizm Profillemesi

Turizm profillemesi çalışmasıyla belirlenmiş temalara göre Gelibolu; ziyaretçilerin doğa, kültür, tarih ve yerel yaşama yakından tanıklık edebilecekleri bir turizm destinasyonu olarak tanımlanabilir. Her bir temanın, ziyaretçilerin Gelibolu'nun sahip olduğu turizm çekiciliklerini keşfetmesine olanak sağlayacak aşağıda açıklanmış ziyaretçi deneyimlerini sunması hedeflenmektedir.

4.3. Stratejik Odaklar

USP Eşsiz Satış Önerisi ve turizm profillemesi çalışmaları ile uyumlu olarak “turizm stratejik odakları” belirlenmiştir.

Gelibolu'nun tarihsel, kültürel ve sosyal kimliğini oluşturan turizm çekicilikleri, Gelibolu merkezini bir turizm destinasyonu olarak potansiyelini en üst seviyeye çıkarmak amacıyla stratejik odaklarla eşleştirilmiştir. Bu çalışma, Gelibolu'nun sorunlu yapıdaki turizm hareketliliğini, alternatif turizm çekicilikleriyle uzun vadeli bir dönemde genişleterek Gelibolu'ya olan ziyaretçi ilgisini kontrollü yöntemlerle artırmayı hedefleyen; miras, inanç, deneyim, gastronomi ve uyum olmak üzere beş stratejik odağı içermektedir (Şekil 11).

Şekil 11: Turizm Stratejik Odaları

Miras: Antik dönemden günümüze kadarki farklı uygarlıkların, imparatorlukların ve toplumsal dönüşümlerin izlerini taşıyan çok katmanlı bir tarihî mirasa sahip Gelibolu, Gelibolu Tarihi Alanı ve Troya Ören Yeri ziyaretçileri için cazip bir ziyaret noktası olma potansiyelini göstermektedir. Gelibolu'nun tarihsel katmanlarını şekillendiren bu mirasın, ziyaretçiler tarafından keşfedilmesi ve içselleştirilmesine yönelik yaratıcı ve etkileşimli sunum yöntemlerinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

İnanç: Gelibolu maneviyat bakımından Mevlevilik geleneği, tasavvufî kimliği, türbelerle örülü manevî yapısı ve çok inançlı geçmişi ile önemli bir mirasa sahiptir. Bu miras, içerisinde Hristiyan, Müslüman ve Yahudi toplulukların izlerini barındırmaktadır ve inanç turizmi hareketliliği bakımından önemli bir destinasyon olma özelliklerine sahiptir. Gelibolu

maneviyatının ve kültürel ritüellerin, ziyaretçilerin tarihsel, kültürel ve manevî deneyimleri bir arada yaşayacağı tematik rotalarla keşfetmesi öngörülmektedir.

Deneyim: Gelibolu sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel mirası ile turizm hareketliliğinin çok yönlü deneyimlenebileceği potansiyelleri barındırmaktadır. Bu potansiyellerin yaratıcı turizm faaliyetleri ile desteklenerek ziyaretçilere katılımcı, etkileşimli ve özgün deneyimler sunulması önerilmektedir. Gelibolu deneyiminin, geleneksel yaşam pratiklerinden sanat atölyelerine, sosyal etkileşim alanlarından doğa ve denizle bütünleşen rekreatif aktivitelere kadar geniş bir yelpazeyi kapsaması öngörülmektedir. Gelibolu'nun tarihî, kültürel ve toplumsal birikiminin ziyaretçilere etkili biçimde aktarılması amacıyla, bölgenin tarihine, mutfağına, denizcilik ve balıkçılık geçmişine yönelik interaktif ve deneyimsel tematik müzelerin oluşturulması ve Gelibolu'nun genç ziyaretçileri daha fazla hedefleyen sürdürülebilir bir deneyim turizmi destinasyonu olarak tasarlanması önerilmektedir.

Gastronomi: Gelibolu'nun gastronomi mirası: Balkan göçmenlerinin mutfağı, Osmanlı saray mutfağının izleri, deniz ürünleri geleneği; Rum, Ermeni ve Yahudi toplumunun mutfak kültürleri ve Mevlevi mutfağından kalan detaylarla şekillenmiştir. Gelibolu'nun sahip olduğu bu gastronomi zenginliklerinin, yerel ürünlerle ve hikâyelerle desteklenerek turizm hareketliliğine dönüştürülmesi, gastronomi keyfini odağına alan turistler için cazip bir potansiyel oluşturmaktadır. Gelibolu'nun zengin mutfağının deneyim odaklı bir iletişim aracı olarak kullanılması, ziyaretçilerine kültürel bir anlatı sunması ve gastronomi atölyeleri, festivaller ve yaratıcı atölyeler gibi etkinliklerle ziyaretçilere aktarılması öngörülmektedir.

Uyum: Miras, inanç, deneyim ve gastronomi odakları, bütünsel ve sürdürülebilir bir yaklaşımla "Gelibolu turizm ekosistemi"ni oluşturmaktadır. Ziyaretçiler, Gelibolu'nun çok katmanlı turizm çekiciliklerini konforlu ve çok yönlü deneyimleyebilmesi, turizm hareketliliğinden yüksek düzeyde memnuniyet duyması ve böylelikle turist profilinde Gelibolu'yu tekrar ziyaret etme isteklerinin artması öngörülmektedir.

4.4.Turistik Hedef Kitleleri

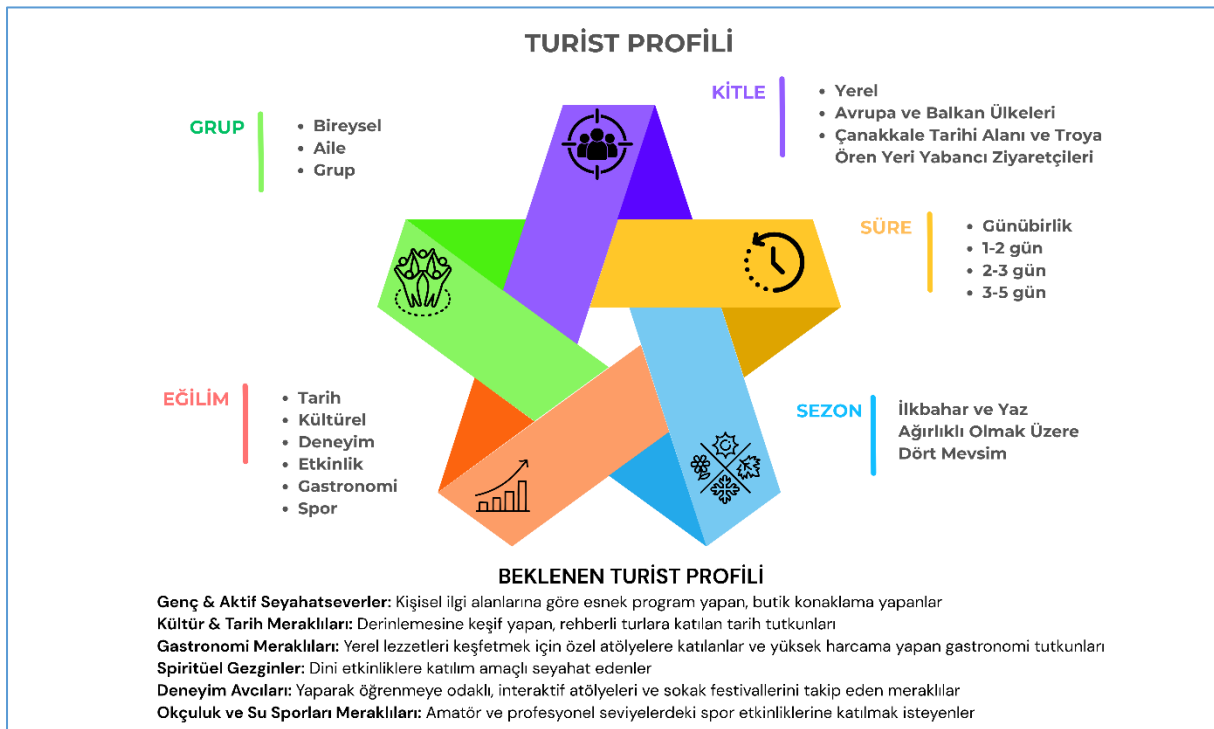
"Gelibolu Merkezi Yaratıcı Turizm Konsept Planı"nın uzun dönemli başarısını garantilemek için turistik hedef kitlelerinin ihtiyaçlarına ve ilgi alanlarına uygun bir yaklaşım geliştirilmiştir. Turizm sektörü gelişmeleri ve dünyadaki turizm trendleri konularında ayrıntılı bir inceleme yapılmış; ek olarak Gelibolu Tarihi Alanı ve Troya Ören Yeri, Çanakkale ili ilçeleri, İstanbul kaynaklı günübirlik turizm ve kısa süreli turizm hareketlilikleri incelenmiş ve elde edilen

sonuçlar turizm planına dâhil edilerek hedef kitlenin profilleri ve yabancı turist hareketliliğinin artırılması amacıyla hangi profildeki ziyaretçiler için Gelibolu'nun cazip bir turizm durağı olabileceği belirlenmiştir.

Plan kapsamında hedeflenen turist profilinin öncelikle yakın çevredeki yerel, Avrupa ve Balkan lkeleri ile Gelibolu Tarihi Alanı ve Troya Ören Yeri yabancı ziyaretilerinden oluşması; uzun dönemde ise bu profilin coğrafi olarak hem ulusal hem de uluslararası düzeyler hedeflenerek genişlemesi önerilmektedir.

Gelibolu ilçe merkezinde planlanan turizm hareketliliğine bireysel, aile ve grup düzeylerindeki ziyaretçilerin katılması; konaklama hareketliliğinin gnbirlikten başlayarak 3-5 gün olacak şekilde kurgulanması; sezonun ilkbahar ve yaz ağırlıklı olmak üzere dört mevsim boyunca sürmesi; hedeflenen ziyaretçilerin tarih, kültürel, deneyim, etkinlik, gastronomi ve spor gibi alanlara ilgi ve eğilimlerinin olması öngörülmektedir.

şekil 12: Turist Profili

Turizm konsept planı kapsamında hedeflenen turist profili altı kategoriye ayrılarak aşağıda açıklanmıştır.

Genç & Aktif Seyahatseverler: Kişisel ilgi alanlarına göre esnek program yapan, butik konaklama yapan turist profili hedeflenmiştir. Genellikle 18-35 yaş aralığında, teknolojiye yatkın, aktif sosyal medya kullanıcısı, macera ve deneyim odaklı, dijital araçlarla etkileşim

içinde deneyim yaşamayı tercih eden ve genellikle kısa süreli tatilleri tercih eden bu grup, heyecan ve yenilik arayışıyla seyahat etmekte ve macera dolu deneyimlerin olduğu destinasyonlara yönelmektedir.

Kültür & Tarih Meraklıları: Derinlemesine keşif yapan, rehberli miras turlara katılan turist profili hedeflenmiştir. Genellikle 30-65 yaş aralığında, üst-orta ve yüksek gelir ve yüksek eğitim seviyesine sahip, kültürel mirasa ve yerel halkla etkileşime değer veren bireylerden oluşan bu turistler; ziyaret ettikleri destinasyonların kültürüne dair bilgi edinmek, geleneksel lezzetleri tatmak ve tarihî yerleri keşfetmek ve özellikle sanatsal ve kültürel etkinliklere katılmayı tercih etmektedir.

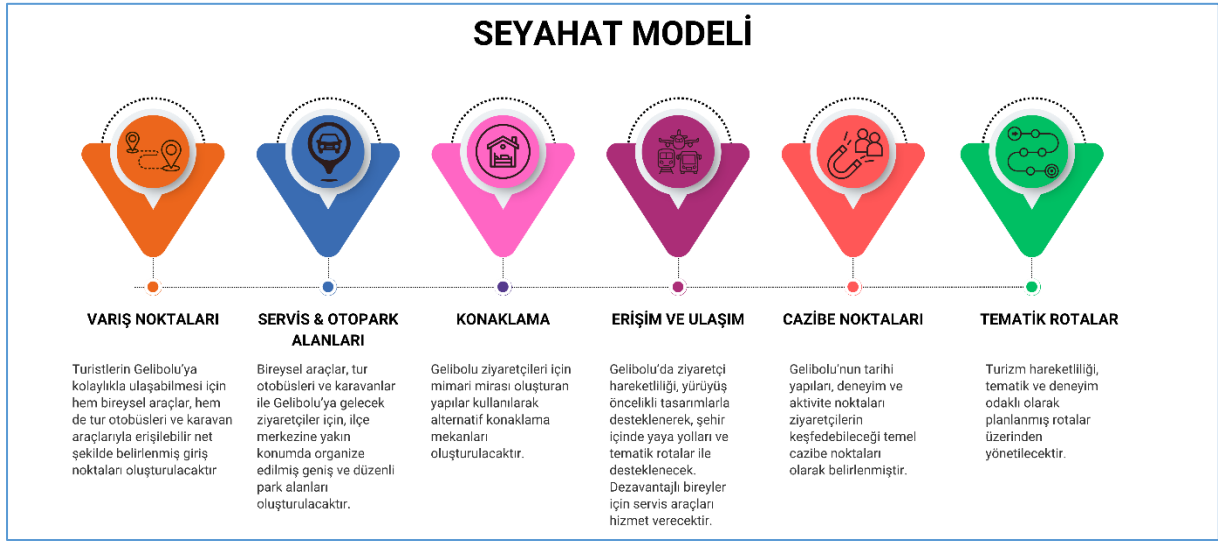
Gastronomi Meraklıları: Yerel lezzetleri keşfetmek için özel atölyelere katılanlar ve yüksek harcama yapan turist profili hedeflenmiştir. Genellikle 25-55 yaş aralığında, orta-yüksek gelir seviyesine sahip bireylerden oluşan bu turistler; yerel deneyimlere katılmayı, yerel tatları keşfetmeyi ve butik seyahatler tercih etmektedir.

Spiritüel Gezginler: Dini etkinliklere katılım amaçlı seyahat eden turist profili hedeflenmiştir. Genellikle 40 yaş ve üstü, orta ve üst gelir seviyesine sahip ve manevi deneyimler arayan bireylerden oluşan bu turistler, dini ve kültürel mirasın izlerini sürerek manevi anlamda derinleşmek amacıyla dini ziyaretler, özel ayinler ve inanç temalı etkinliklere katılıma önem vermektedir.

Deneyim Avcıları: Yapararak öğrenmeye odaklı, interaktif atölyeleri ve sokak festivallerini takip eden turist profili hedeflenmiştir. Genellikle 25-45 yaş aralığında, yaratıcı endüstrilerde çalışan, kültürel ve yaratıcı deneyim arayan, entelektüel seviyesi yüksek bireylerden oluşan bu turistler; kültürel etkileşim ve yaratıcılık odaklı destinasyonları tercih etmektedir.

Okçuluk ve Su Sporları Meraklıları: Amatör ve profesyonel seviyelerdeki spor etkinliklerine katılmak isteyen turist profili hedeflenmiştir. 20-50 yaş aralığında, orta-üst gelir seviyesine sahip, ailece yapılacak aktiviteler katılan, özel ilgi sporlarını takip eden, deniz ve su sporlarına ilgi duyan bireylerden oluşan bu turistler: dalış, yelken, kano gibi su sporlarıyla ilgilenen, çoğunlukla profesyonel ya da amatör düzeyde sporcular ve doğa sporları meraklılarından oluşmaktadır.

Şekil 13: Turizm Seyahat Modeli

Önerilen seyahat modeliyle, Gelibolu kent merkezinde gelişmesi ve yoğunlaşması beklenen turizm hareketliliğini denetim altına alarak ilçe merkezi ile kent sakinlerinin olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmesi ve ziyaretçilerin konfor içinde seyahat etmelerine olanak sağlanması öngörülmektedir. Modelin her bir aşaması, ziyaretçilerin Gelibolu'nun turizm çekiciliklerini güvenli, düzenli ve sürdürülebilir bir şekilde keşfetmelerine uygun olarak kurgulanmıştır.

1. **Variş Noktaları;** Turistlerin Gelibolu'ya kolaylıkla ulaşabilmesi için hem bireysel araçlar hem de tur otobüsleri ve karavan araçlarıyla erişilebilir net şekilde belirlenmiş variş noktaları oluşturulacaktır.
2. **Servis & Otopark Alanları:** Bireysel araçlar, tur otobüsleri ve karavanlar ile Gelibolu'ya gelecek ziyaretçiler için, ilçe merkezine yakın konumda organize edilmiş geniş ve düzenli park alanları oluşturulacaktır.
3. **Konaklama:** Gelibolu ziyaretçileri için mimari mirası oluşturan yapılar kullanılarak alternatif konaklama mekânları oluşturulacaktır.
4. **Erişim ve Ulaşım:** Gelibolu ilçe merkezinde önerilen ziyaretçi hareketliliği, yürüyüş öncelikli tasarımlarla desteklenerek tematik rotalar ile bütünleştirilecektir. Dezavantajlı bireyler için servis araçları hizmet verecektir.
5. **Cazibe Noktaları:** Gelibolu'nun tarihi yapıları, deneyim ve aktivite noktaları ziyaretçilerin keşfedebileceği temel cazibe noktaları olarak belirlenmiştir.
6. **Tematik Rotalar:** Turizm hareketliliği, tematik ve deneyim odaklı olarak planlanmış rotalar üzerinden yönetilecektir.

6. Aktivite Alanları ve Cazibe Noktaları

Gelibolu, Antik Dönem'den itibaren birçok kültüre ev sahipliği yapmış ve bu kültürlerin günümüze ulaşmayı başarabilmiş miraslarını içerisinde barındırmaktadır. Gelibolu'nun bu değerleri uyarınca turizm konsept planının ana teması olarak “**Tarihten Deneyime: Gelibolu'nun Katmanlı Hikâyesi**” sloganı belirlenmiştir.

Tarihten Deneyime: Gelibolu'nun Katmanlı Hikâyesi

Turizm konsept planının ana teması, Gelibolu'nun tarihi geçmişini ve zengin kültürel birikimini yaratıcı turizm yaklaşımıyla bir araya getirerek ziyaretçiye çok boyutlu bir deneyim sunulması zemininde ele alınmıştır. Günümüz turizm hareketliliği hem yerel halkın katılımını hem de ziyaretçinin keşfetmesini destekleyen deneyim odaklı bir turizm modeliyle yeniden tanımlanmaktadır. Gastronomiden el sanatlarına, yürüyüş rotalarından tematik müzelere kadar uzanan uygulamalar aracılığıyla Gelibolu'nun sürdürülebilir ve özgün bir şehir turizmi destinasyonu olarak kimliklendirilmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda, tarihsel derinlik ile yaratıcı sunum tekniklerinin bütünleştirilerek geliştirilen gelecek turizm hareketliliği sayesinde ziyaretçilerin Gelibolu ile hem duygusal hem de kültürel etkileşim zeminini güçlendirmeleri hedeflenmektedir.

Gelibolu'ya ilişkin belirlenen cazibe noktaları, turizm konsept planının kapsamında geliştirilen turizm stratejik odakları ile uyumlu olarak yedi başlıkta belirlenmiştir.

Miras
İnanç
Deneyim
Gastronomi Müzecilik
Rotalar
Turizm Altyapısı

Cazibe noktalarının her biri için mekânın cazibesi, gerekli yatırım, gelir potansiyeli, gelişme potansiyeli ve önem kategorilerinde puanlama yapılmıştır. Bu puanlama sonucunda, cazibe noktaları 1 (en yüksek; 16-20 puan), 2 (11-15 puan) ve 3 (en düşük; 1-10 puan) olarak önceliklendirilmiştir (Tablo 12, 13, 14). Puanlama çalışması sonrasında, turizm konsept planının ana temasına uygun olarak yedi başlık altında temalar (slogan) belirlenmiştir.

Tablo 12: Cazibe Noktaları – 1

Tür	Adı	Mekânın Cazibesi (1-5)	Gerekli Yatırım (1-5)	Gelir Potansiyeli (1-5)	Gelişme Potansiyeli	Cazibe Noktasının Özellikleri	Önem (1-5)	Toplam	Öncelik (1-3)
Miras	Azebler Namazgahı	5	2	1	orta	özgün mimari, yerel kültür	5	13	2
Miras	Cerrah Hüseyin Ağa Camisi	3	1	1	düşük	özgün mimari	2	7	3
Miras	Gazi Süleyman Paşa Camii	5	1	1	düşük	özgün mimari, tarih	5	12	2
Miras	Gelibolu Deniz Feneri	5	3	5	yüksek	özgün mimari, yerel kültür	5	18	1
Miras	Gelibolu Fransız Mezarlığı	5	2	4	orta	tarih, merak	5	16	1
Miras	Gelibolu İç Limanı	5	4	5	yüksek	özgün mimari, tarih, manzara	5	19	1
Miras	Gelibolu Kalesi	5	4	5	yüksek	özgün mimari, tarih, manzara	5	19	1
Miras	Gelibolu Rus Anıtı	5	1	4	orta	tarih, merak	5	16	1
Miras	Gelibolu Şehitliği	5	1	1	orta	tarih, merak	5	12	2
Miras	Gelibolu Yahudi Mezarlığı	5	3	5	yüksek	yerel kültür, merak	5	18	1
Miras	Kadı İskele Camii	3	1	1	düşük	özgün mimari	2	7	3
Miras	Kalafat Mehmet Paşa Mezarı	4	2	1	düşük	yerel kültür, inanç	2	9	3
Miras	Saruca Paşa Hamamı	4	5	5	yüksek	özgün mimari	4	18	1
Miras	Subaşı Has Ahmet Bey Hamamı	3	5	1	düşük	özgün mimari	2	11	3
Miras	Şehit Denizaltıcular Anıtı	5	1	1	düşük	tarih, merak	4	11	2
Miras	Şengül Hamamı	5	1	5	yüksek	özgün mimari	5	16	1
Miras	Telli Çeşme	3	2	3	düşük	özgün mimari	2	10	3
Miras	Yazıcızade Camii	4	1	1	düşük	özgün mimari, yerel kültür, inanç	2	8	3
Miras	Yel Değirmenleri	5	5	5	yüksek	tarih, merak	5	20	1

Tablo 13: Cazibe Noktaları – 2

Tür	Adı	Mekânın Cazibesi (1-5)	Gerekli Yatırım (1-5)	Gelir Potansiyeli (1-5)	Gelişme Potansiyeli	Cazibe Noktasının Özellikleri	Önem (1-5)	Toplam	Öncelik (1-3)
İnanç	Bayraklı Baba Türbesi	5	1	1	düşük	yerel kültür, inanç	3	10	1
İnanç	Çilehane	5	4	2	orta	tarih, inanç, merak	5	16	1
İnanç	Emir Ali Baba Türbesi	4	1	1	düşük	yerel kültür, inanç	2	8	3
İnanç	Gelibolu Mevlevihanesi	5	5	5	yüksek	tarih, inanç, merak	5	20	1
İnanç	Hallac-ı Mansur Türbesi	4	3	1	düşük	yerel kültür, inanç	4	12	2
İnanç	Saruca Paşa Türbesi	5	2	1	düşük	doğa, deniz, konfor	4	12	2
İnanç	Seyyidler Halveti Mezarlığı	3	2	3	düşük	yerel kültür, inanç	1	9	3
İnanç	Sinan Paşa Türbesi	5	2	1	düşük	yerel kültür, inanç	4	12	2
İnanç	Şerbetçi Baba Türbesi	3	1	1	düşük	yerel kültür, inanç	1	6	3
İnanç	Yazıcızade Mehmet Efendi Türbesi	4	3	1	düşük	yerel kültür, merak	4	12	2
Deneyim	Çamlık Kamp ve Rekreasyon Alanı	4	3	5	yüksek	doğa, aktivite, eğlence	4	16	1
Deneyim	Fener Parkı	5	3	4	yüksek	aktivite, manzara	4	16	1
Deneyim	Gelibolu İskelesi	5	3	5	yüksek	aktivite, eğlence	5	18	1
Deneyim	Hamzakoy Plajı	5	2	4	yüksek	deniz, aktivite	5	16	1
Deneyim	Hamzakoy İskelesi	3	3	2	orta	aktivite, eğlence	3	11	2
Deneyim	Hosteller	5	3	5	yüksek	özgün mimari, deneyim, merak	5	18	1
Deneyim	Mimarlık ve Tasarım Akademisi	5	4	3	yüksek	yerel kültür, deneyim, merak	5	17	1
Deneyim	Sanat Sokağı	5	4	5	yüksek	yerel kültür, deneyim, merak	5	19	1
Deneyim	Eğritaş Su Sporları Merkezi	5	4	5	yüksek	aktivite, heyecan	4	18	1
Deneyim	Fener Parkı Tırmanış Parkuru	5	2	3	orta	aktivite, heyecan	4	14	2

Tablo 14: Cazibe Noktaları – 3

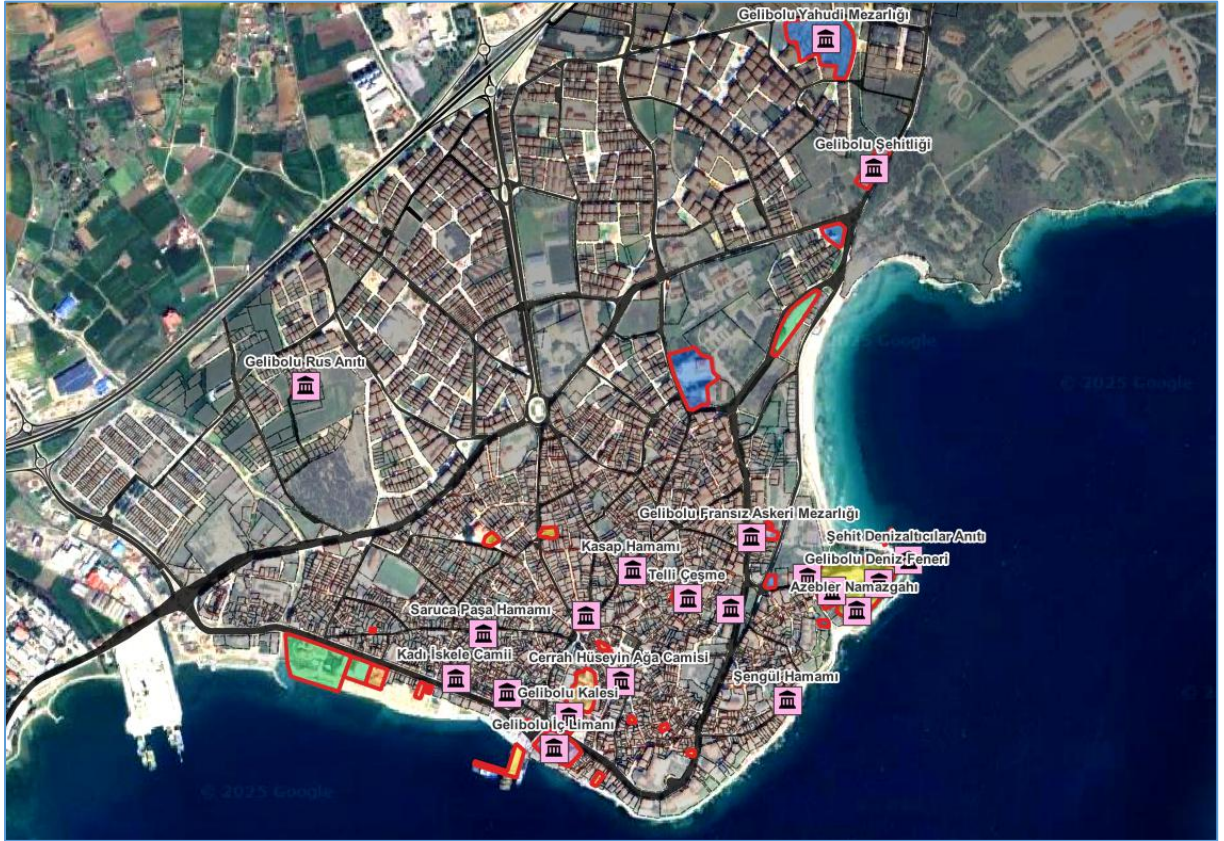
Tür	Adı	Mekânın Cazibesi (1-5)	Gerekli Yatırım (1-5)	Gelir Potansiyeli (1-5)	Gelişme Potansiyeli	Cazibe Noktasının Özellikleri	Önem (1-5)	Toplam	Öncelik (1-3)
Gastronomi	Gelibolu Gastronomi Akademisi	5	4	5	yüksek	yerel kültür, deneyim, merak	5	19	1
Gastronomi	Gelibolu Gastronomi Müzesi	5	4	5	yüksek	yerel kültür, deneyim, merak	5	19	1
Gastronomi	Gelibolu Lezzetleri Sokağı	5	3	5	yüksek	yerel kültür, deneyim, merak	5	18	1
Müzecilik	Antika Traktör Müzesi	3	1	3	düşük	deneyim	2	9	3
Müzecilik	Denizcilik Müzesi	5	5	5	yüksek	yerel kültür, deneyim	5	20	1
Müzecilik	Gelibolu Kent Müzesi	5	5	5	yüksek	yerel kültür, deneyim	5	20	1
Müzecilik	Gelibolu Yahudileri Anıt Evi	5	5	5	yüksek	yerel kültür	5	20	1
Müzecilik	Sardalya Müzesi	5	5	5	yüksek	yerel kültür, deneyim, merak	5	20	1
Rotalar	Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası	5	3	3	yüksek	özgün mimari, tarih	5	16	1
Rotalar	Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası	5	3	3	yüksek	yerel kültür, deneyim, merak	5	16	1
Rotalar	Gelibolu Gastronomi Rotası	5	5	5	yüksek	özgün mimari, tarih	5	20	1
Rotalar	Gelibolu Belleği Rotası	5	4	3	yüksek	yerel kültür, deneyim, merak	5	17	1
Rotalar	Hamzakoy- Marina Promenadı	5	2	4	yüksek	denetim, aktivite, eğlence	5	16	1
Turizm Altyapısı	Gelibolu Marina	5	5	5	yüksek	yüksek ziyaretçi profili	5	20	1
Turizm Altyapısı	Hamzakoy Karavan Park	5	2	5	yüksek	güvenli ve konforlu hareketlilik	5	17	1
Turizm Altyapısı	Tur Otobüsleri ve Ziyaretçi Otopark Alanı	5	3	3	orta	güvenli ve konforlu hareketlilik	5	16	1
Turizm Altyapısı	Gelibolu Ziyaretçi Karşılama Merkezi	5	4	3	yüksek	güvenli ve konforlu hareketlilik	5	17	1

6.1. Miras

Tema: Zamanın İzlerini Gelibolu’da Takip Et

Gelibolu, farklı uygarlıkların, imparatorlukların ve toplumsal dönüşümlerin izlerini taşıyan çok katmanlı bir tarihi mirasa sahiptir. Antik dönemden Osmanlı’ya, Cumhuriyet tarihinden Balkan ve Yahudi toplumunun kültürlerine uzanan bu birikimin, kentin sokaklarında, mimarisinde ve anlatılarındaki canlılığını korumasının sağlanarak ziyaretçilere sunulması önerilmektedir. Gelibolu’nun tarihsel sürekliliğini ziyaretçilere aktaracak şekilde: miras alanlarının işlevlendirilmesi, anlatılarla bütünleştirilmesi ve deneyimlenerek öğrenilmesi öngörülmektedir. Gelibolu kentinin hafızasını hem koruyan hem de turizme uyumlaştıran bu yaklaşımla sürdürülebilir kültürel miras yönetimi hedeflenmektedir.

Harita 15: Cazibe Noktaları – Miras

Azebler Namazgahı: Osmanlı İmparatorluğu’ndan günümüze kadar ulaşmayı başaramış bu ibadet alanının tarihsel öneminin ziyaretçiler tarafından içselleştirilebilmesi için yapı çevresinde dijital rehberler ve bilgilendirme panolarının yerleştirilmesi önerilmektedir.

Fotoğraf 29: Azebler Namazgahı

Camiler: Osmanlı İmparatorluğu sosyal ve ekonomik yaşamının yanı sıra mimari mirasını da oluşturan cami yapılarına dijital rehberler ve bilgilendirme panolarının yerleştirilerek Gelibolu'nun sahip olduğu mirasın tanıklığında ziyaret edilmesi önerilmektedir.

Hamamlar: Osmanlı İmparatorluğu sosyal ve ekonomik yaşamının yanı sıra mimari mirasını da oluşturan hamam yapılarının restorasyonunun tamamlanarak ziyaret edilmesi; dijital rehberler ve bilgilendirme panolarının yerleştirilerek ziyaretçiler deneyiminin iyileştirilmesi; Aynı zamanda, “Şengül Hamamı”nın restore edilerek yeniden işlevlendirilmesi ile benzer tekniklerle hamam yapılarının turizm hareketliliğine dahil edilmesi önerilmektedir.

Fotoğraf 30: Gelibolu Hamamları (Örnek Restorasyon Çalışması)

Gelibolu Deniz Feneri: Gelibolu denizcilik tarihinin önemli bir bileşeni olan deniz fenerinin restore edilerek turizme kazandırılması önerilmektedir. Fener yapısı içerisinde dijital rehberler ve bilgilendirme panolarının yerleştirilerek fenerin tarihsel birikiminin sunulduğu küçük ölçekli müze yapısı olarak tasarlanması ve deniz fenerinin Gelibolu toplumu bakımından öneminin ziyaretçiler tarafından anlaşılabilmesi önerilmektedir.

Fotoğraf 31: Gelibolu Deniz Feneri ve Müzesi (Önerilen)

Gelibolu Kalesi ve İç Limanı: Gelibolu Kalesi ve iç limandan oluşan miras alanının, miras değerleriyle olan uyumsuzlukların giderilmesi, çevresindeki mekânsal kalitenin artırılması ile Gelibolu’da öngörülen turizm hareketliliği içerisinde önemli bir durak ve manzara noktası olması öngörülmektedir. Miras alanının uygun kısımlarında dijital rehberler ve bilgilendirme panoları ile görünürlüğünün artırılarak ziyaretçi deneyiminin zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Fotoğraf 32: İç Liman

Gelibolu Fransız Askeri Mezarlığı: 1854 – 1856 arasındaki Kırım Harbi’nde Osmanlı ordusuyla birlikte savaşan Fransız askerlerinin anısını yaşatan bu anısal mekânın görünürlüğünün artırılarak turizm hareketliliğine kazandırılması öngörülmektedir. Miras alanının uygun kısımlarında dijital rehberler ve bilgilendirme panolarının yerleştirilmesi ve halihazırda bekçi kulübesi olarak kullanılan yapının da alanın tarihsel önem ve değerini yansıtacak küçük ölçekli bir anı evi (tanıtım ve hafıza alanı) olarak düzenlenmesiyle ziyaretçi deneyiminin zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Fotoğraf 33: Gelibolu Fransız Mezarlığı

Gelibolu Rus Anıtı: 20. yüzyıl başlarında Gelibolu’da kısa bir süre ikamet eden Beyaz Ruslar’ın anısını yaşatan bu anıtsal mekânın dijital rehberler ve bilgilendirme panoları ile görünürlüğünün ve çevre düzenlemesi ile de mekânsal kalitesinin artırılarak turizm hareketliliğine kazandırılması önerilmektedir.

Fotoğraf 34: Gelibolu Rus Anıtı

Gelibolu Şehitliği: Türk toplumu bakımından manevi değeri yüksek bu anıtsal mekânın dijital rehberler ve bilgilendirme panoları ile görünürlüğünün artırılarak turizm hareketliliğine kazandırılması önerilmektedir.

Gelibolu Yahudi Mezarlığı: Geçmişte Gelibolu’da yaşamış Yahudi toplumunun mirasını oluşturan mezarlığın, anıt mekân olarak ziyarete açılması önerilmektedir. Bu kapsamda mezarlık içerisinde peyzaj düzenlemelerinin yapılması, anıt evinin oluşturulması, dijital rehberler ve bilgilendirme panolarının yerleştirilmesi öngörülmektedir.

Fotoğraf 35: Gelibolu Yahudi Mezarlığı (Önerilen)

Şehit Denizaltıcılar Anıtı: Gelibolu askeri denizcilik tarihinin küçük ölçekli bir sunumu olarak düzenlenmiş anıt yapının sunduğu ziyaretçi deneyiminin, dijital rehberler ve bilgilendirme panoları ile iyileştirilmesi önerilmektedir.

Yel Değirmenleri: 20. yüzyıl başlarına kadar şimdiki Fener Parkı'nın bulunduğu bölgede varlığını sürdüren yel değirmenlerinin Gelibolu'nun sahip olduğu mirasın önemli bir parçası olarak günümüz mimarlık teknikleri ile canlandırılması ve ziyaret edilmesi önerilmektedir. Yel değirmenlerinin aynı zamanda tarihsel birikiminin sunulduğu küçük ölçekli müze yapıları tasarlanması önerilmektedir.

Fotoğraf 36: Yel Değirmenleri (Önerilen)

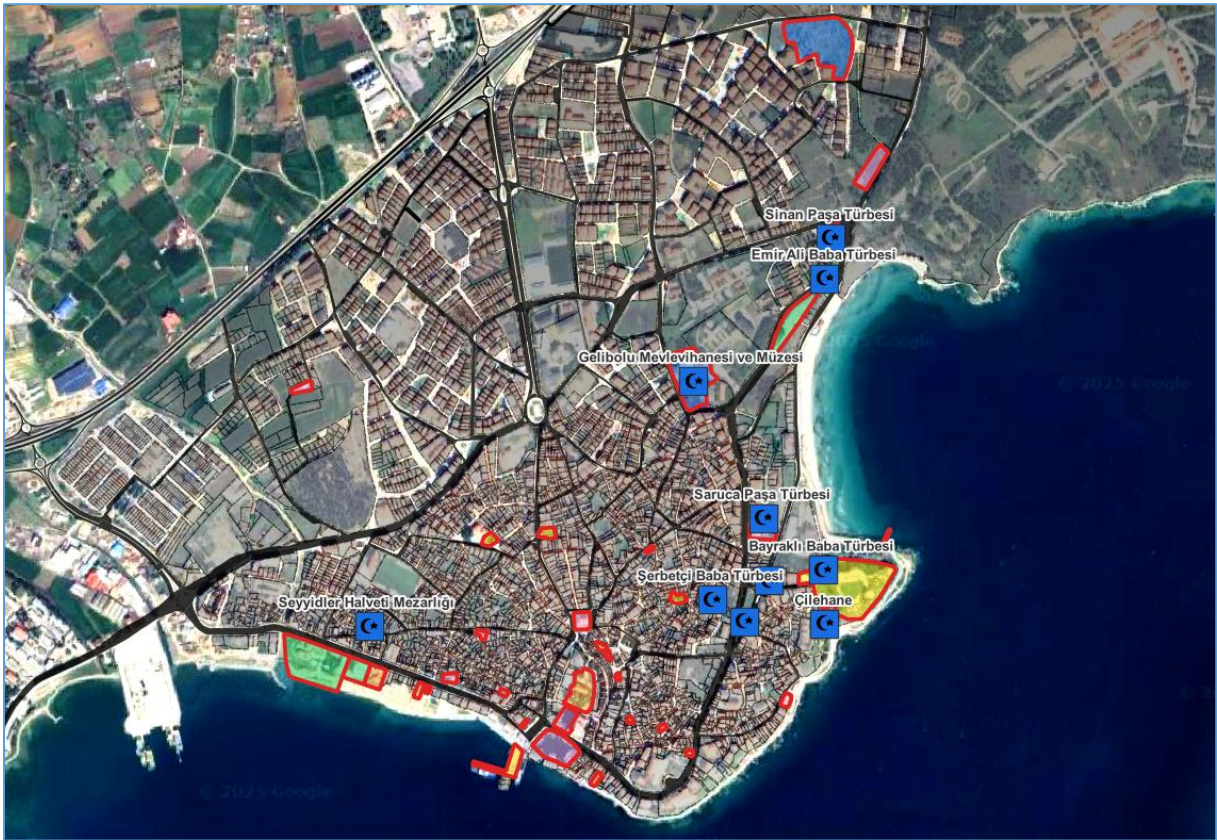

6.2. İnanç

Tema: Gelibolu: Maneviyat Üzerine Kurulu Bir Yolculuk

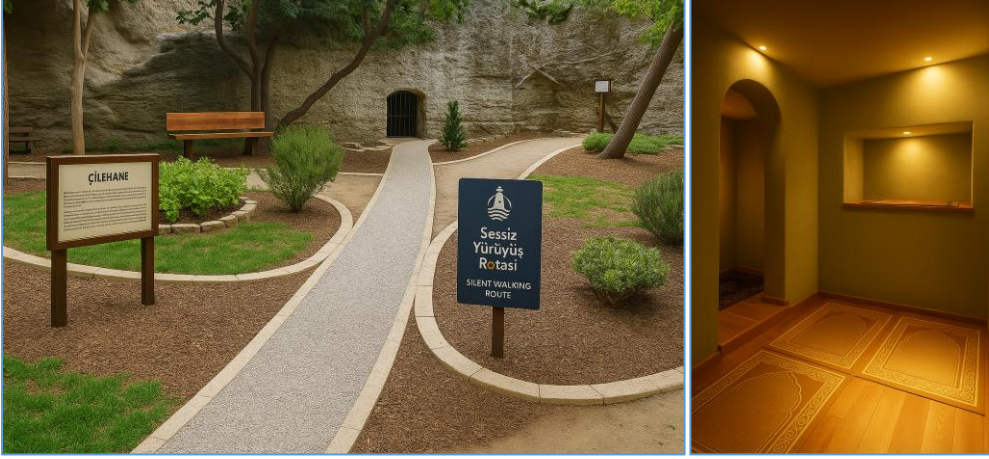
Mevlevilik geleneği, tasavvufi kimliği, türbelerle örülü manevî yapısı ve çok inançlı geçmişiyle maneviyat bakımından önemli kılan mirasa sahip; Hristiyan, Müslüman ve Yahudi toplumların izlerini barındıran Gelibolu'nun, bir inançlar mozaği olarak ziyaretçilere içsel bir keşif fırsatı sunması önerilmektedir. Ziyaretçilerin tarihsel, kültürel ve manevî deneyimleri bir arada yaşayacağı tematik rotaların oluşturulması ve bu deneyimlerin etkinlikler ve anlatılarla bütünleştirilmesi öngörülmektedir.

Harita 16: Cazibe Noktaları – İnanç

Çilehane: İslam Dini ve tasavvuf kültüründe önemli bir mekân olan yapının bahçesiyle birlikte yeniden düzenlenerek görünürlüğünün artırılması, dijital rehberler ve bilgilendirme panoları yerleştirilerek ziyaretçi deneyiminin zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Fotoğraf 37: Çilehane (Önerilen)

Gelibolu Mevlevihanesi: Mevlevi kültürünün ayakta kalan ve mimari olarak en önemli temsilcilerinden biri olan külliye'nin bütün mimari bileşenleri ile yeniden ayağa kaldırılması ve bahçesiyle birlikte yeniden düzenlenerek etkinlik (Şeb'i Arus, Sema Gösterileri, Musiki Eğitimi, Mevlevi Okumaları, Konser, Dinleti vb.), ilave olarak eğitim ve müzecilik faaliyetlerinin yürütüleceği bir alan olarak işlevlendirilmesi; Mevlevihane'de önerilen faaliyetlerin yürütülmesinde yapının tarihsel, dini ve kültürel miras değerlerine hassasiyet gösterilmesi önerilmektedir.

Müze yapısının, günümüzde bir kısmı ayakta kalan yemekhane (Aşevi) yapısında ya da mevlevihanenin bahçesinde uygun bir alanda yeni bir yapı olarak kurgulanması; müzenin, Mevlevi Kültürü'nün yanı sıra Gelibolu'daki diğer inanç sistemlerinin de ziyaretçilere aktarıldığı tematik bir müzecilik sunumuna sahip olması önerilmektedir.

Fotoğraf 38: Gelibolu Mevlevihanesi Önerisi

Türbeler, Hazireler ve Mezarlar: Gelibolu yerel toplumunun tarihsel, sosyal ve kültürel derinliğine tanıklık eden bu anıt mekânlarının yapı kitabelerinin dijital rehberler ve bilgilendirme panoları aracılığıyla ziyaretçiler tarafından anlaşılmasının sağlanarak inanç turizmi hareketliliğine kazandırılması önerilmektedir.

6.3. Deneyim

Tema: Gelibolu: Hikâyeye Tanık Olma Hali

Gelibolu'nun doğal ve kültürel çekiciliklerinin, yaratıcı turizmin temel ilkeleriyle uyumlu olarak ziyaretçilere katılımcı, etkileşimli ve özgün deneyimlerle sunulması önerilmektedir. Gelibolu deneyiminin, geleneksel yaşam pratiklerinden sanat atölyelerine, hostel gibi sosyal etkileşim alanlarından doğa ve denizle bütünleşen rekreatif aktivitelere kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaları öngörülmektedir. Tematik deneyim noktaları, ziyaretçinin sadece izleyici değil, doğrudan katılımcı olmasına olanak sunması ve Gelibolu'nun genç ziyaretçileri daha fazla hedefleyen sürdürülebilir bir deneyim turizmi destinasyonu olarak tasarlanması önerilmektedir.

Harita 17: Cazibe Noktaları - Deneyim

Çamlık Kamp ve Rekreasyon Alanı: Gelibolu'nun batısında kalan ve çam ağaçları ile şekillenmiş alanda, Gelibolu ziyaretçi profilinin çeşitlendirilmesi amacıyla çadır kampı ve rekreasyon faaliyetleri önerilmektedir. Aynı zamanda, bu alanın Gelibolu'ya gelen günübirlik ziyaretçiler tarafından ziyaret edilmesi öngörülmektedir. Alanda; otopark alanı, ticari üniteler, yürüyüş yolları, oturma ve dinlenme üniteleri, temel hijyen tesisleri, çöp toplama ve geri dönüşüm noktaları ile ziyaretçi bilgilendirme panoları; orman örtüsü ile uyumlu, yöreye özgü ahşap malzemelerinin kullanıldığı, ekolojik ve sürdürülebilir mimariye sahip bir yapıda “macera parkuru”nun tasarlanması önerilmektedir.

Fotoğraf 39: Çamlık Kamp ve Rekreasyon Alanı (Önerilen)

Hosteller: Gelibolu'nun turizm konaklama altyapısında orta ve alt gelir grubuna dahil turistlere yönelik alternatif bir kapasite oluşturularak özellikle gençler ve aktif seyahat severlerin Gelibolu'da konaklama yapmalarının cazibesinin artırılması önerilmektedir. Hosteller aracılığıyla Gelibolu'daki sadece dönemsel değil, turizm sezonu (haziran-ağustos) dışında da bir turizm ve ziyaretçi hareketliliğinin oluşturulmasıyla hem Gelibolu'nun turizm çekiciliği hem de kente turizm kaynaklı sağlanan sosyo-ekonomik faydalar artırılabilir.

Hostellerin genç turistler açısından ekonomik uygunluk, sosyalleşmeye imkân tanıyan ortamlar ve yerel kültürle etkileşim olanağı cazibelerini yaratması; esnek, samimi ve düşük maliyetli konaklama alternatifleri olması; turizm hareketliliğine katılan gençlerin kolektif alanlarda etkileşim kurması ve Gelibolu seyahat deneyimini birlikte üretmesi öngörülmektedir.

Gelibolu’da yer alan hostellerde "Genç Gezginler Ağı" benzeri bir etkinlik ağının kurgulanması ve bu ağ aracılığıyla ortak sosyal etkinlikler (film gösterimi, kitap geceleri, sanat atölyeleri, gece yürüyüşleri, yerel mutfak deneyimi günleri, spor etkinlikleri vb.) düzenlenmesi, bu etkinliklere yerel halkın da dâhil edilerek yerel halk ile turistler arasındaki hem sosyal bağları geliştirilmesi hem de kültürel alışverişin desteklemesi ve bu sayede Gelibolu’da öngörülen turizm hareketliliğinin toplumsal kapsayıcılığını artırması beklenmektedir. Hostellerde konaklayacak genç turistlerin deneyimlerini dijitalleştirerek sosyal medya paylaşımları aracılığıyla Gelibolu’nun turizm tanıtımına da dolaylı bir katkı sunmaları öngörülmektedir.

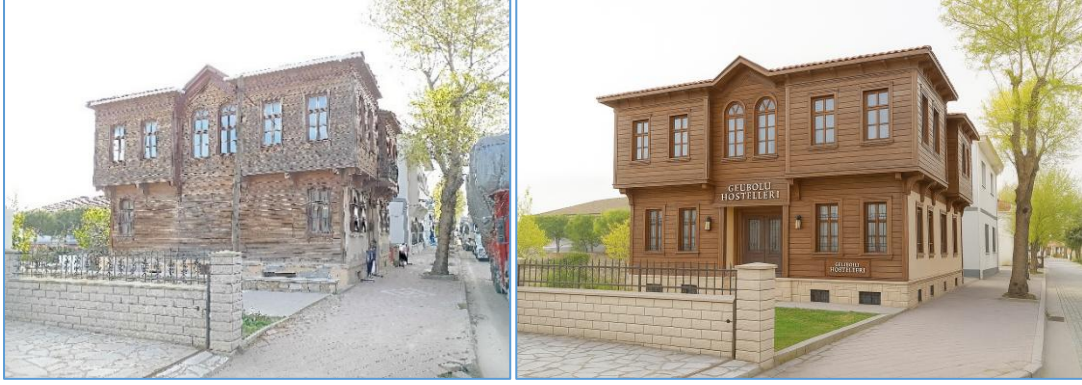
Özellikle genç turistlerin tarih, kültür ve yerel yaşamla etkileşim kurabileceği bu hostellerin, Gelibolu’nun tarihi kimliği ve yerel mimari dokusunun korunarak yaşatılmasının araçlarından biri olması önemli görülmektedir.

Hostellerin Gelibolu’nun mimari mirasını oluşturan geleneksel yapılarda olması; mülk sahipleri ile ortak projeler geliştirilerek geleneksel yapıların hostel olarak kullanılması ve ziyaretçilerin aynı zamanda Gelibolu’nun mimari mirasına tanıklık etmeleri öngörülmektedir.

Fotoğraf 40: Hostel Olarak İşlevlendirilmesi Önerilen Geleneksel Yapılar - 1

Fotoğraf 41: Hostel Olarak İşlevlendirilmesi Önerilen Geleneksel Yapılar - 2

Fotoğraf 42: Hostel Olarak İşlevlendirilmesi Önerilen Geleneksel Yapılar - 3

İskele Yapıları: Mevcut feribot iskelesi ile Hamzakoy'daki iskele yapısının yerel toplumun geçmişteki deneyimlerinin bir parçası olarak korunarak turizm amaçlı yeniden işlevlendirilmesi öngörülmektedir. İskele yapılarının deniz ve gastronomi turizmine yönelik düzenlenmesi; feribot iskelesinde Gelibolu toplumunun hafızasında önemli bir yere sahip olan feribot taşımacılığını yansıtan ve Çanakkale Boğazı'nın her iki yakası arasındaki geçişlerinin tarihsel birikiminin simgeleyen bir anı mekânı ya da müze oluşturulması önerilmektedir.

Fotoğraf 43: Feribot İskelesi (Önerilen)

Fotoğraf 44: Hamzakoy İskelesi (Önerilen)

Mimarlık ve Tasarım Akademisi: Gelibolu'nun sahip olduğu geleneksel kent dokusunun korunması ve yeniden canlandırılmasında turizm hareketliliğinin bir araç olarak kullanılması önerilmektedir. Geçmişte Rum Kilisesi ve Cumhuriyet İlkokulu olarak kullanılan yapının restorasyonunun ve iç mekân düzenlemelerinin tamamlanarak mimarlık ve tasarım akademisi olarak düzenlenmesi öngörülmektedir. Akademiye Gelibolu yerleşiminin geleneksel kent dokusuna özgü mimari bileşenlerin ziyaretçiler tarafından tanınması, koruma atölyelerinin gerçekleştirilmesi ve akademinin varlığı sayesinde yerel toplumda mimari miras koruma farkındalığının gelişmesi beklenmektedir.

Fotoğraf 45: Mimarlık ve Tasarım Akademisi (Önerilen)

Sanat Sokağı: Gelibolu kent merkezindeki Cerrah Hüseyin Ağa Camii ile Gastronomi Akademisi olarak önerilen Pazar Hamamı arasında kalan ve anıt ağaçların sıralandığı sokakta kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel kent dokusunun canlandırılarak sokağın Gelibolu'nun geleneksel el sanatları ve tasarım atölyeleriyle zenginleştirilmesi önerilmektedir. Sanat sokağının, Gelibolu turizm hareketliliğinde sıklıkla ziyaret edilen bir durak noktası olması öngörülmektedir.

Fotoğraf 46: Gelibolu Sanat Sokağı (Önerilen)

Eğritaş Su Sporları Merkezi: Eğritaş Plajında yer alması önerilen tesiste, Saros Körfezi'ndeki su sporları faaliyetlerine alternatif bir merkez oluşturulması öngörülmektedir. Tesisin ekolojik ve sürdürülebilir mimariye sahip bir yapıda olması; amatör ve profesyonel düzeylerde rüzgâr sörfü, kitesurf, yelken ve su kayağı gibi aktiviteler sunulması, eğitim ve atölye faaliyetlerinin düzenlenmesi önerilmektedir.

Fotoğraf 47: Eğritaş Su Sporları Merkezi

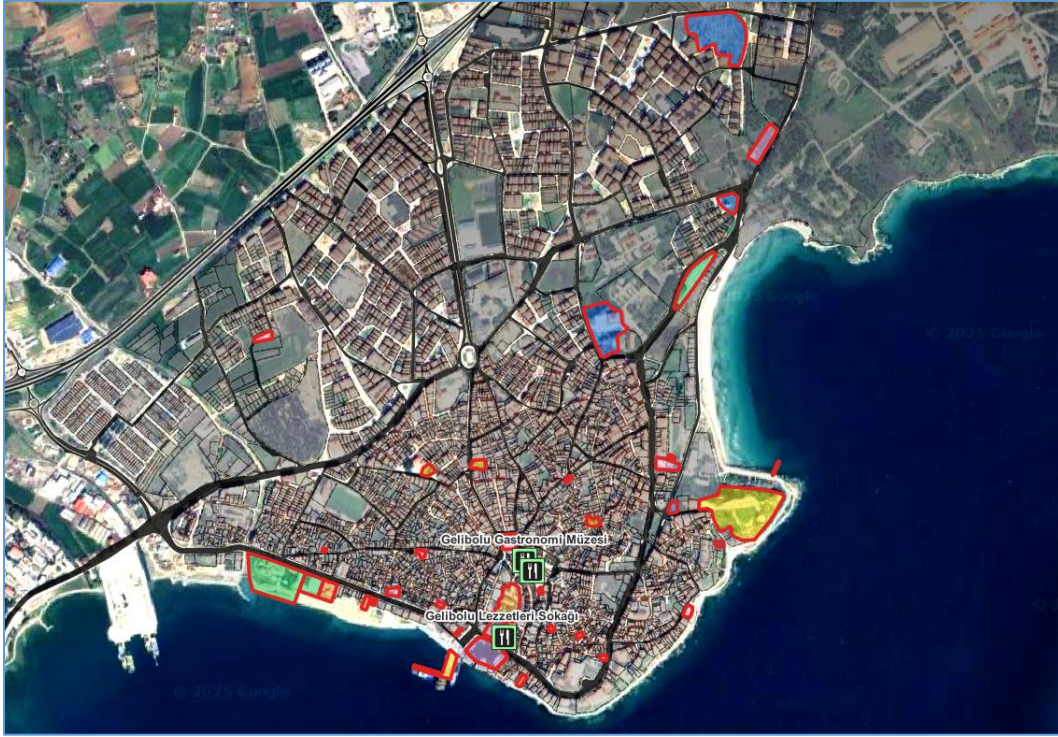

6.4. Gastronomi

Tema: Gelibolu: Tarihten Tabaka Gelibolu'nun Lezzet Hafızası

Gelibolu'ya Balkan göçmenlerinin getirdiği tatlar, Osmanlı saray mutfağının izleri, deniz ürünleri geleneği; Rum, Ermeni ve Yahudi toplumlarının mutfak kültürleri, Mevlevi mutfağından kalan detaylarla ve Türk mutfağıyla şekillenen Gelibolu'nun zengin mutfağının kültürel bir anlatı olarak sunması önerilmektedir. Gelibolu mutfağının yalnızca yeme-içme değil, aynı zamanda turizm deneyimi odaklı bir iletişim aracı olarak kullanılması öngörülmektedir. Yerel tariflerin atölyelerle aktarılması, sokak lezzetlerinin yeniden sunumu, tematik müzeler ve tadım etkinlikleriyle Gelibolu, bir "gastronomi durağı" olabilme potansiyelini gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Harita 18: Cazibe Noktaları – Gastronomi

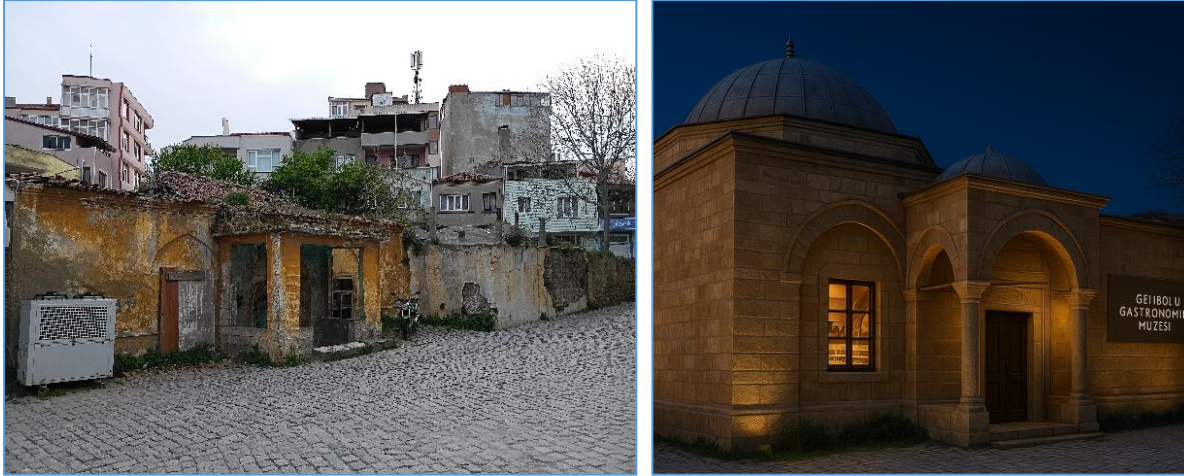
Gelibolu Gastronomi Akademisi: Akademinin, Gelibolu'nun sahip olduğu mutfak kültürünün araştırılması ve belgelenmesi çalışmalarının yürütülmesinin yanı sıra bu kültürü keşfetmek isteyenlerin buluşma noktası olması ve ziyaretçilere kültürel bir yolculuk sunması önerilmektedir. Pazar Hamamı'nın güneyinde kalan ve geleneksel yapıların bütünleştirilerek "Gelibolu Gastronomi Akademisi" olarak düzenlenmesi öngörülmektedir. Yapının iç mekânının, özgün mimari detayları korunarak gastronomi akademisine uygun modern ve teknolojik altyapıda tasarlanması önerilmektedir. Akademinin hem geleneksel mutfağın korunmasına hem de yenilikçi sunumların geliştirilmesine hizmet etmesi; atölye çalışmalarıyla hem yerel halk hem de turistlerin Gelibolu mutfağı deneyimi yaşaması öngörülmektedir.

Fotoğraf 48: Gelibolu Gastronomi Akademisi (Önerilen)

Gelibolu Gastronomi Müzesi: Müzede, Gelibolu'nun geleneksel mutfağının geçmişten günümüze gelişimi ve farklı mutfaklara ait öğelerin ziyaretçilere sunulması öngörülmektedir. Geçmişte hamam olarak kullanılan Pazar Hamamı'nın restorasyonunun tamamlanarak müze olarak düzenlenmesi önerilmektedir. Müzede sergilenecek mutfak araç-gereçleri, tarif kitapçıkları, mutfak ritüelleri gibi öğelerle ziyaretçilere gastronomik bir zaman yolculuğu deneyiminin sunulması sağlanabilecektir.

Fotoğraf 49: Gelibolu Gastronomi Müzesi (Önerilen)

Gelibolu Lezzetleri Sokağı: Gelibolu'nun zengin mutfağının bir gastronomi kimliği olarak sunulduğu alanda, yerel halkın yüzyıllardır tükettiği yemeklerin hem görsel hem de damak hafızasına hitap eden bir deneyime dönüşmesi öngörülmektedir. Piri Reis Müzesi'nin arka kısmında kalan alanın "Gelibolu Lezzetleri Sokağı" olarak tasarlanması ve bu sokağın hem yerli hem yabancı ziyaretçilere açık bir lezzet rotası olarak kurgulanması; açık mutfak stantları ve yürüyüşlü tadım turları gibi etkinlikler önerilmektedir.

Fotoğraf 50: Gelibolu Lezzetler Sokağı (Önerilen)

6.5. Müzecilik

Tema: Hafızanın İzinde: Gelibolu'nun Bellek Müzeleri

Gelibolu'nun çok katmanlı tarihi, sosyal ve kültürel geçmişini farklı bakış açılarıyla, yerel belleğin izini süren, kente kimlik kazandıran tarihsel birikimi deneyim odaklı müzecilik yaklaşımıyla odaklı ziyaretçiye sunulması önerilmektedir. Ziyaretçilerin Gelibolu'nun farklı dönemlerine, yaşam tarzlarına ve toplumsal hafızasına tanıklık etmesi sağlanarak zihinlerinde Gelibolu belleğinin tam olarak yer etmesi öngörülmektedir.

Harita 19: Cazibe Noktaları – Müzecilik

Denizcilik Müzesi: Günümüzde Karayolları Genel Müdürlüğü hizmet binası olarak kullanılan alandaki geleneksel yapıların restorasyonunun tamamlanarak Gelibolu'nun denizcilik kültürünün tarihini ve önemini sergileyen tematik bir müze olarak düzenlenmesi önerilmektedir. Müzede, Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde faaliyet gösteren Gelibolu Tersanesi'nden günümüze süregelen Gelibolu denizcilik birikiminin: koleksiyon parçaları, dijital rehberler ve interaktif öğrenme uygulamaları ile deniz araçları, haritalar ve hikâyelerle boğaz geçişleri, balıkçılık ve askeri denizcilik canlandırma teknikleri ile ziyaretçilere sunulması öngörülmektedir. Müzede hem gemi-tekne yapımı hem de balıkçılık araç-gereç ve tekniklerinin atölyelerle deneyimleme olanağı sunulabilecektir.

Fotoğraf 51: Denizcilik Müzesi (Önerilen)

Gelibolu Kent Müzesi: Gelibolu Kalesi'nin içerisindeki Gelibolu Belediyesi'nin de bulunduğu alanın, kentin tarihini ve kültürel mirasını gözler önüne seren ve ziyaretçileri Gelibolu'nun geçmiş yolculuğuna çıkaracak "kent müzesi" olması önerilmektedir. Gelibolu Belediye binasının iç mekân yapısının müzeciliğe uygun modern ve teknolojik altyapıda düzenlenmesi veya alanda yeni bir müze yapısının tasarlanması önerilmektedir. Müzede, Antik Dönemden günümüze kadar geçen süreçte Gelibolu'nun tanıklığı ve hikâyelerinin; koleksiyon parçaları, dijital rehberler interaktif öğrenme uygulamaları ve bilgi panelleri aracılığıyla ziyaretçilere sunulması öngörülmektedir. Müzenin ziyaretçilere nostaljik ve tarihsel bir perspektif sunması beklenmektedir. Piri Reis Müzesi ve Gelibolu Savaş Hatıraları Koleksiyon Evi'ndeki koleksiyon parçalarının kent müzesine taşınarak burada sergilenmesi önerilmektedir.

Fotoğraf 52: Gelibolu Kent Müzesi (Önerilen)

Gelibolu Yahudileri Anıt Evi: Geçmişte Gelibolu'da yaşayan Yahudi toplumunun Havra olarak kullandıkları ve günümüzde büyük ölçüde yıkılmış durumdaki geleneksel yapının restorasyonunun tamamlanarak anıt evi olarak düzenlenmesi önerilmektedir. 20. yüzyıl başlarına kadar Gelibolu'nun bir parçası olan Yahudi toplumuna ilişkin hatıraların: koleksiyon

parçaları, fotoğraf, harita ve dijital rehberler aracılığıyla ziyaretçilere sunulması öngörülmektedir.

Fotoğraf 53: Gelibolu Yahudileri Anıt Evi (Önerilen)

Sardalya Müzesi: Geçmişte Alaaddin Konsere Fabrikası olarak kullanılan geleneksel yapının restorasyonunun tamamlanarak “Sardalya Müzesi” olarak düzenlenmesi önerilmektedir. Müzede Gelibolu’nun sosyal ve ekonomik kimliğinin bir parçası olan “Sardalya Balığı” ve balık konserveciliğinin tarihsel bağlamı ve Gelibolu deneyiminin koleksiyon parçaları, dijital rehberler ve interaktif öğrenme uygulamaları ile ziyaretçilere sunulması öngörülmektedir.

Fotoğraf 54: Sardalya Müzesi (Önerilen)

6.6. Rotalar

Tema: Gelibolu: Katıl, Keşfet, Deneyimle

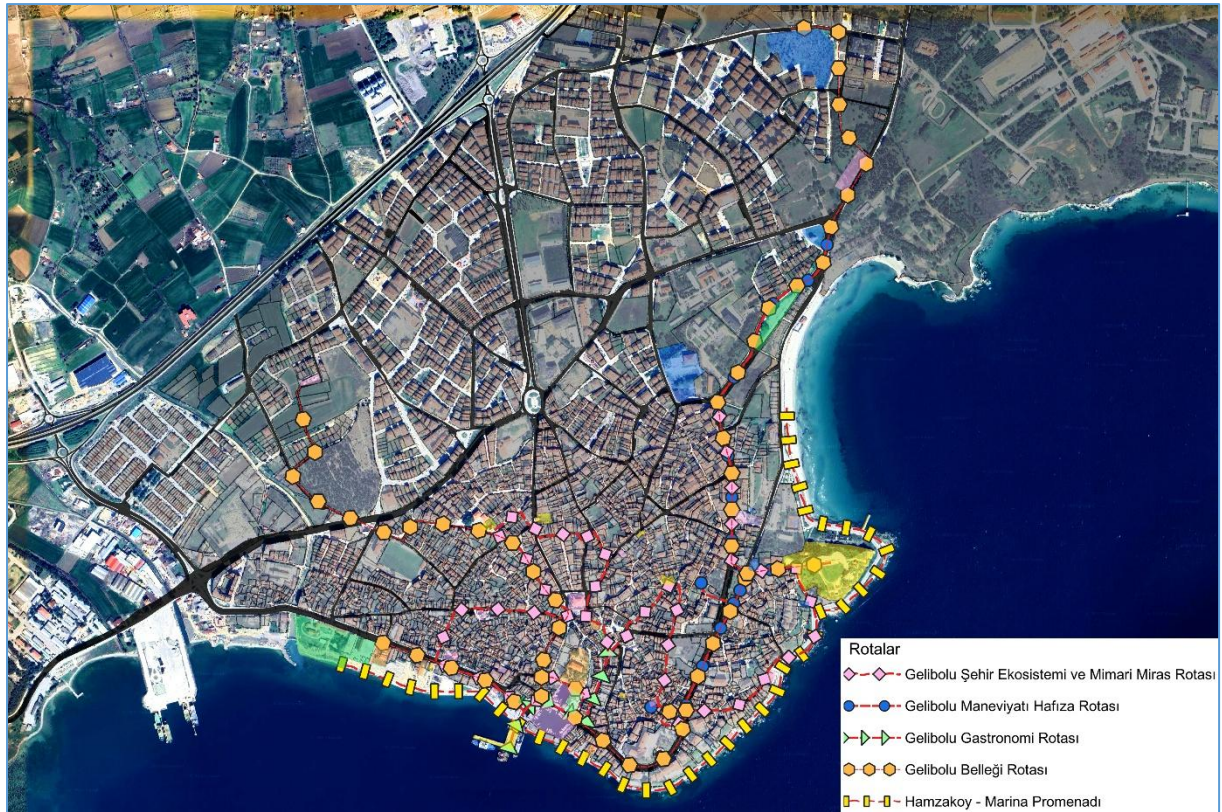
Gelibolu şehir merkezine entegre edilen yürünebilir rotaların, ziyaretçilere sadece fiziksel bir keşif değil, aynı zamanda tarihsel, kültürel ve duygusal bir deneyim sunması önerilmektedir. Bu tema kapsamında geliştirilen rotaların, Gelibolu'nun mimari mirasından, manevi izlerine ve kıyı şeridi deneyimlerine kadar çok katmanlı bir anlatı sunmayı öngörülmektedir. Her bir rotanın, ziyaretçiye kendi içinde bütüncül bir tema etrafında şekillenen bir keşif imkânı sunması hedeflenmektedir.

Turizm konsept planı kapsamında; miras, kültür, inanç, hafıza, gastronomi, şehir ve peyzaj türlerinde olmak üzere beş adet rota önerilmektedir.

Tablo 15: Rotalar

Türü	Adı
Miras - Kültür - Şehir	Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası
Miras - İnanç	Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası
Miras - Hafıza	Gelibolu Belleği Rotası
Gastronomi	Gelibolu Gastronomi Rotası
Kültür - Şehir - Peyzaj	Hamzakoy - Marina Promenadı

Harita 20: Cazibe Noktaları – Rotalar

Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası: Gelibolu'nun geleneksel kent dokusunu oluşturan sivil mimari örnekleri ve anıtsal yapılar ile kamusal mekânlar arasındaki etkileşimi ortaya çıkararak ziyaretçilere kültürel miras ile yaşanabilir çevre ilişkisini deneyimleme imkânı sunulması öngörülmektedir. Bu kapsamda yürüyüş odaklı mimari miras rehberli turları, ekolojik mimari seminerleri, fotoğraf rotaları; mimarlık camiası, mimarlık ve sanat tarihine ilgi duyanlar için açık hava etütlerinin düzenlenmesi; rota üzerinde işaretlemeler ve bilgilendirme panolarının yerleştirilmesi önerilmektedir.

Rotanın Gelibolu Kalesi ve Gelibolu Mevlevihanesi ile 11 adet ara duraktan oluşan 4,6 km uzunluğunda bir turizm rotası olması önerilmektedir (Şekil 14).

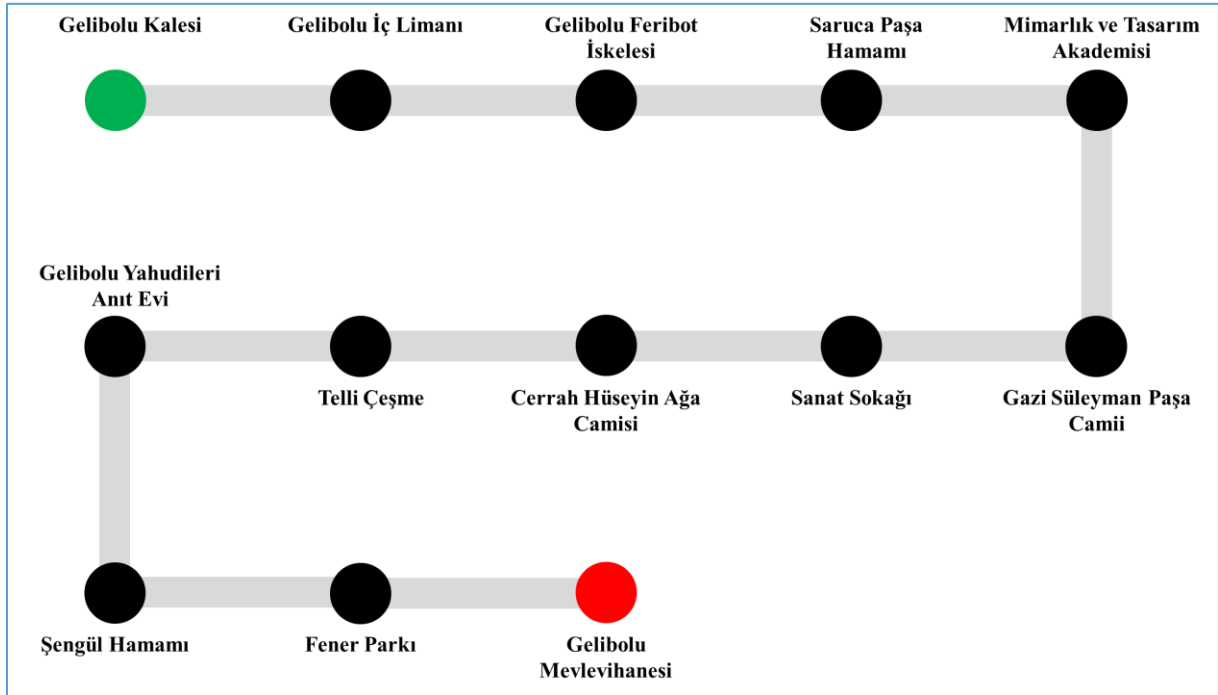
Tablo 16: Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası Kapsamı

Uzunluk (km)	Başlangıç	Ara Duraklar			Bitiş
4,6	Gelibolu Kalesi	Gelibolu İç Limanı	Gelibolu Feribot İskelesi	Saruca Paşa Hamamı	Gelibolu Mevlevihanesi
		Mimarlık ve Tasarım Akademisi	Gazi Süleyman Paşa Camii	Sanat Sokağı	
		Cerrah Hüseyin Ağa Camisi	Telli Çeşme	Gelibolu Yahudileri Anıt Evi	
		Şengül Hamamı	Fener Parkı		

Harita 21: Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası

Şekil 14: Gelibolu Şehir Ekosistemi ve Mimari Miras Rotası

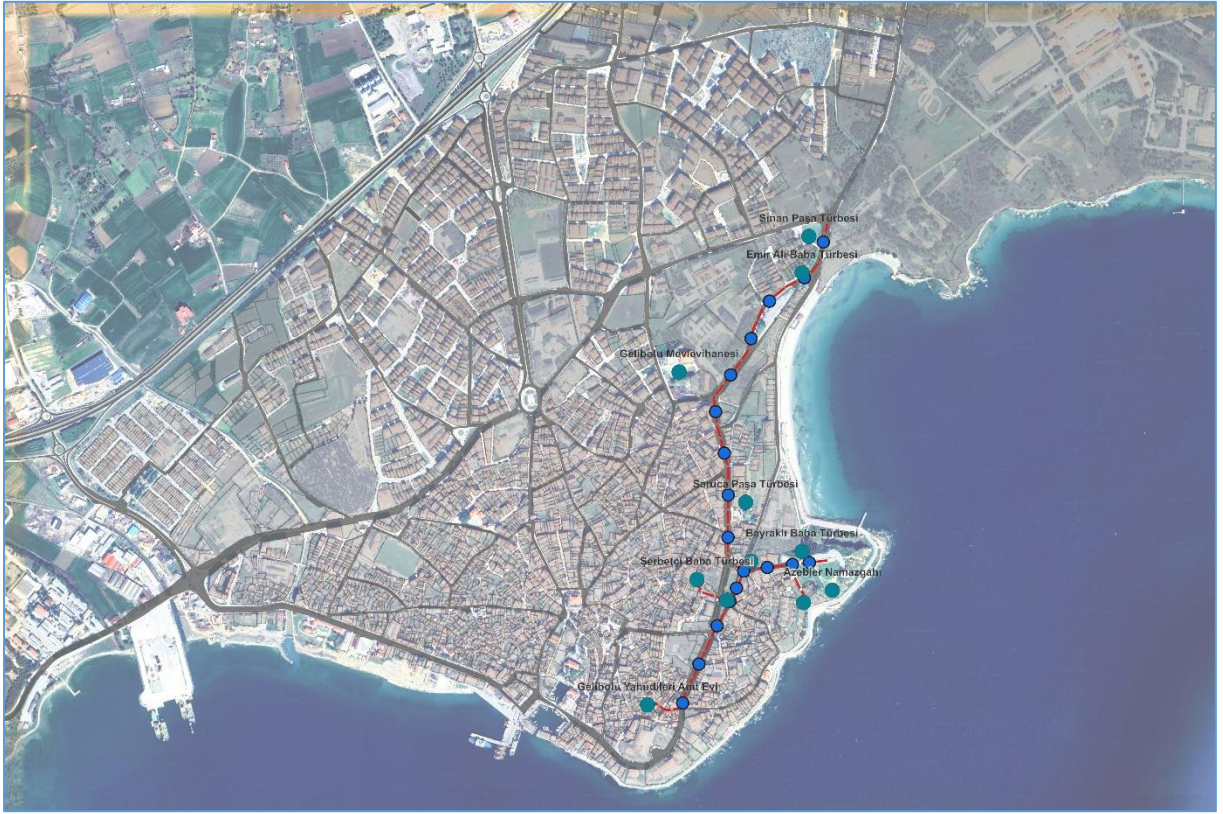
Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası: Gelibolu'nun çok katmanlı inanç geçmişini oluşturan Mevlevihane, Çilehane, Namazgah ile türbeler, hazireler ve mezarlıkların ziyaretçiler tarafından derinlemesine keşfedilmesi önerilmektedir. Manevî değerlerin izlerini süren ziyaretçilerin, Gelibolu'nun inanç kültürüne dair daha derin bir bağ kurması ve ziyaretçi deneyiminin kalitesinin artırılması öngörülmektedir. Bu kapsamda manevi hafıza yürüyüşleri, kültürel etkileşim atölyelerinin düzenlenmesi, rota üzerinde işaretlemeler ve bilgilendirme panolarının yerleştirilmesi önerilmektedir.

Rotanın Gelibolu Yahudileri Anıt Evi ve Saruca Paşa Türbesi ile 9 adet ara duraktan oluşan 3,8 km uzunluğunda bir turizm rotası olması önerilmektedir (Şekil 15).

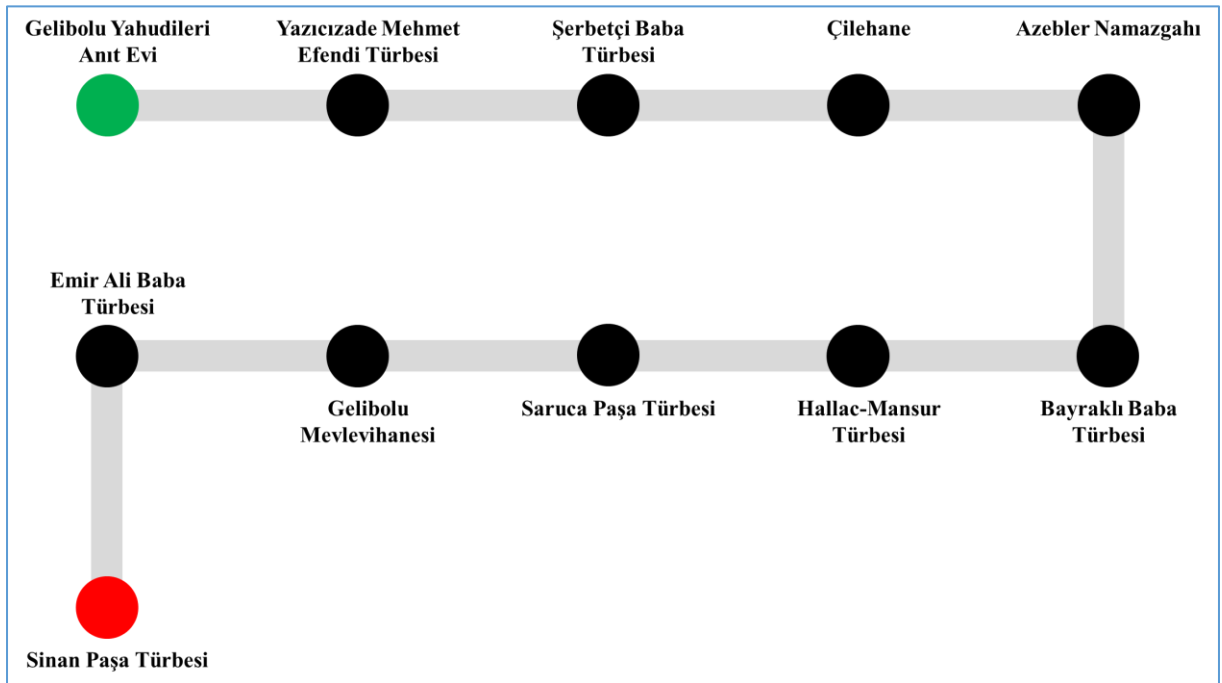
Tablo 17: Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası Kapsamı

Uzunluk (km)	Başlangıç	Ara Duraklar			Bitiş
3,8	Gelibolu Yahudileri Anıt Evi	Yazıcızade Mehmet Efendi Türbesi	Şerbetçi Baba Türbesi	Çilehane	Sinan Paşa Türbesi
		Azebler Namazgahı	Bayraklı Baba Türbesi	Hallac-ı Mansur Türbesi	
		Saruca Paşa Türbesi	Gelibolu Mevlevihanesi	Emir Ali Baba Türbesi	

Harita 22: Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası

Şekil 15: Gelibolu Maneviyatı Hafıza Rotası

Gelibolu Belleği Rotası: Gelibolu'nun denizcilik tarihinden askeri izlerine, çok kültürlü toplum yapısından kent yaşamına kadar uzanan belleğini oluşturan kültürel mirasının, mekânlar üzerinden turizm hareketliliği ile bütünleştirilmesi önerilmektedir. Ziyaretçilerin, Gelibolu'nun somut ve somut olmayan belleğiyle buluşulan, deneyimsel ve çok katmanlı bir keşif yolculuğuna çıkarılarak belleklerinde Gelibolu izinin yer etmesi öngörülmektedir.

Rotanın Denizcilik Müzesi ve Gelibolu Yahudi Mezarlığı ile 8 adet ara duraktan oluşan 7,1 km uzunluğunda bir turizm rotası olması önerilmektedir (Şekil 16).

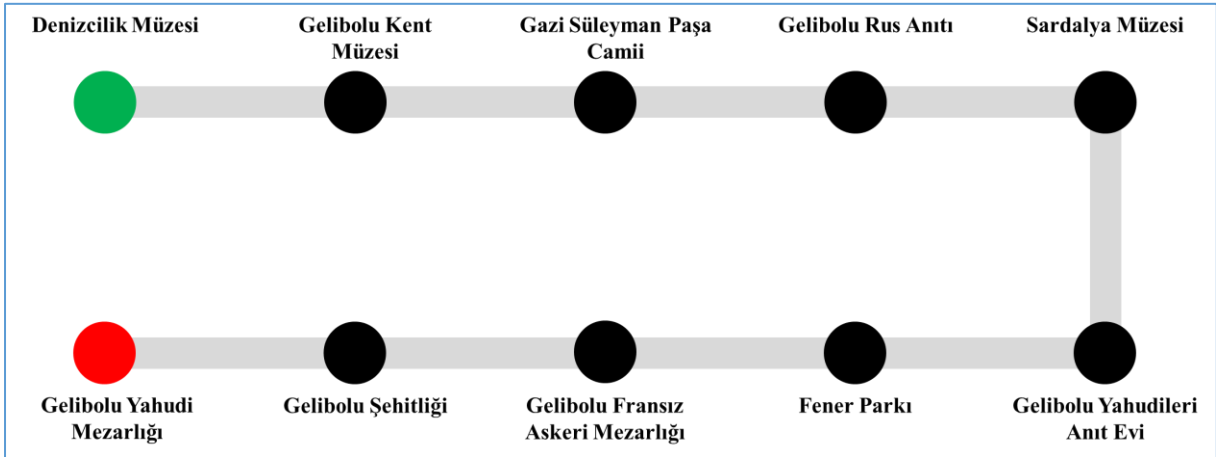
Tablo 18: Gelibolu Belleği Rotası Kapsamı

Uzunluk (km)	Başlangıç	Ara Duraklar			Bitiş
7,1	Denizcilik Müzesi	Gelibolu Kent Müzesi	Gazi Süleyman Paşa Camii	Gelibolu Rus Anıtı	Gelibolu Yahudi Mezarlığı
		Sardalya Müzesi	Gelibolu Yahudileri Anıt Evi	Fener Parkı	
		Gelibolu Fransız Askeri Mezarlığı	Gelibolu Şehitliği		

Harita 23: Gelibolu Belleği Rotası

Şekil 16: Gelibolu Belleği Rotası

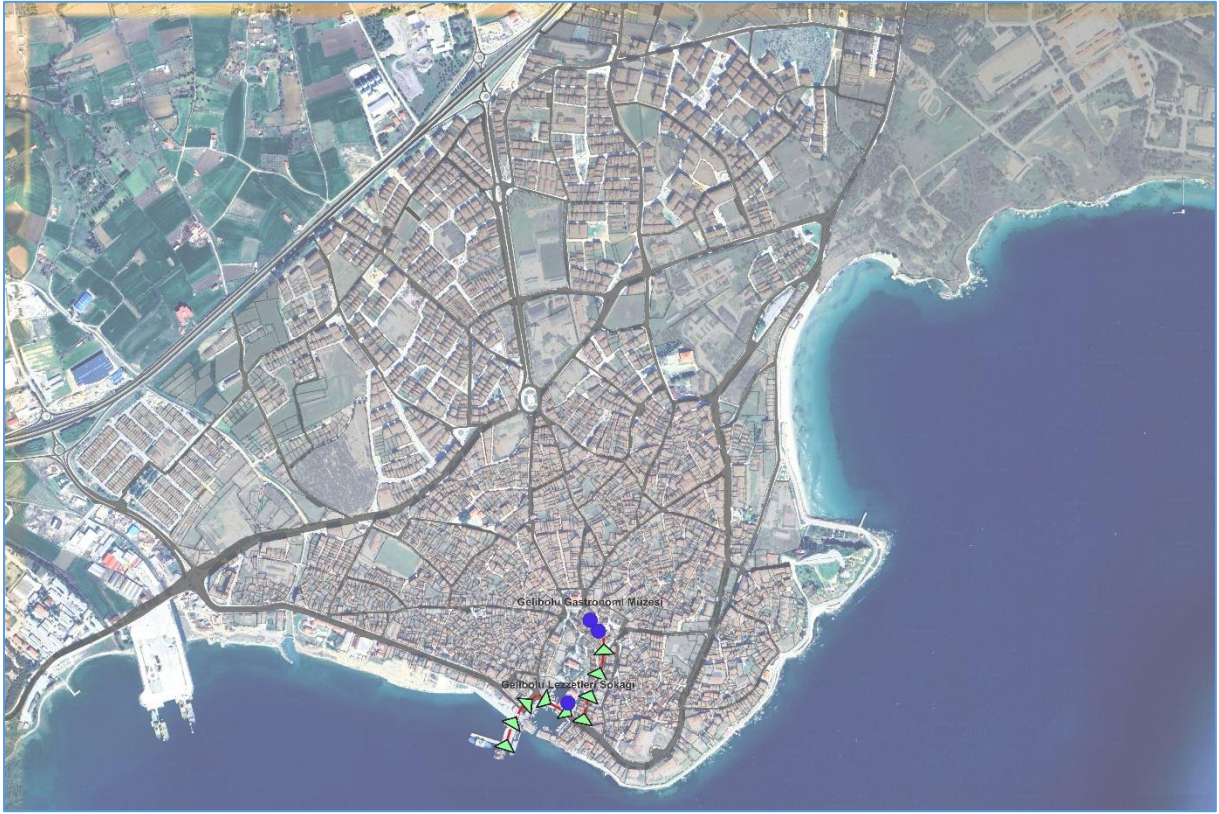
Gelibolu Gastronomi Rotası: Gelibolu'nun tarih boyunca farklı medeniyetlerin, toplulukların ve kültürlerin buluşma noktası olması, mutfağına da çok katmanlı ve özgün bir karakter kazandırmış ve bu kültürel belleğinin tatma, öğrenme ve üretme etkinlikleriyle ziyaretçilere sunulması önerilmektedir. Ziyaretçiler, lezzetler üzerinden anlatılan hikâyelerle Gelibolu mutfağının hikâyesinin hafıza yolculuğuna çıkarak Gelibolu ile derinden bağ kurmaları ve ziyaretçi deneyiminin artırılması öngörülmektedir.

Rotanın Gelibolu Gastronomi Müzesi ve Gelibolu Feribot İskelesi ile 2 adet ara duraktan oluşan 0,6 km uzunluğunda bir turizm rotası olması önerilmektedir (Şekil 17).

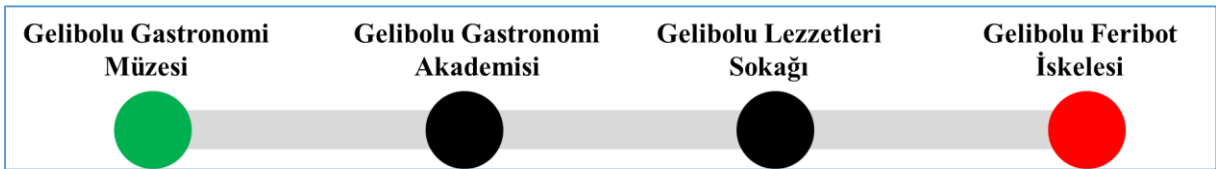
Tablo 19: Gelibolu Gastronomi Rotası Kapsamı

Uzunluk (km)	Başlangıç	Ara Duraklar		Bitiş
0,6	Gelibolu Gastronomi Müzesi	Gelibolu Gastronomi Akademisi	Gelibolu Lezzetleri Sokağı	Gelibolu Feribot İskelesi

Harita 24: Gelibolu Gastronomi Rotası

Şekil 17: Gelibolu Gastronomi Rotası

Hamzakoy - Marina Promenadı: Bu rotada gerçekleştirilecek Gelibolu bütüncül turizm aktivitesinin bir parçası olarak sahil yürüyüşü, kıyı ekosistemine duyarlı rekreasyon ve yavaş yaşam odaklı faaliyetlerle ziyaretçilerin Gelibolu'nun doğal ritmine uyum sağlaması ile ziyaretçi deneyiminin zenginleştirilmesi öngörülmektedir. Rota üzerinde: sessiz sabah yürüyüşleri ve yoga etkinlikleri, deniz canlıları ve kıyı ekosistemi gözlemleri, kıyı sanatları ve sahil temalı el sanatları gibi atölyelerin düzenlenmesi, küçük ölçekli gastronomi duraklarının tasarlanması önerilmektedir.

Rotanın Hamzakoy Plajı ve Gelibolu Marina ile 2 adet ara duraktan oluşan 2,7 km uzunluğunda bir turizm rotası olması önerilmektedir (Şekil 18).

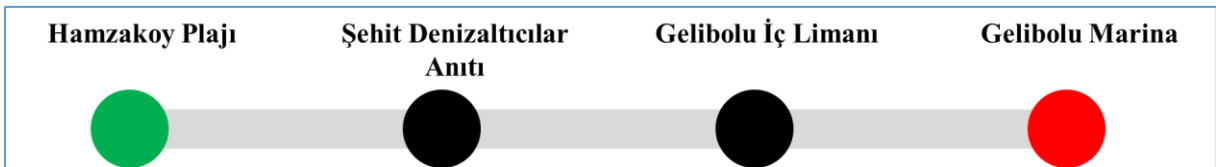
Tablo 20: Hamzakoy - Marina Promenadı Kapsamı

Uzunluk (km)	Başlangıç	Ara Duraklar	Bitiş
2,7	Hamzakoy Plajı	Şehit Denizaltıcılar Anıtı Gelibolu İç Limanı	Gelibolu Marina

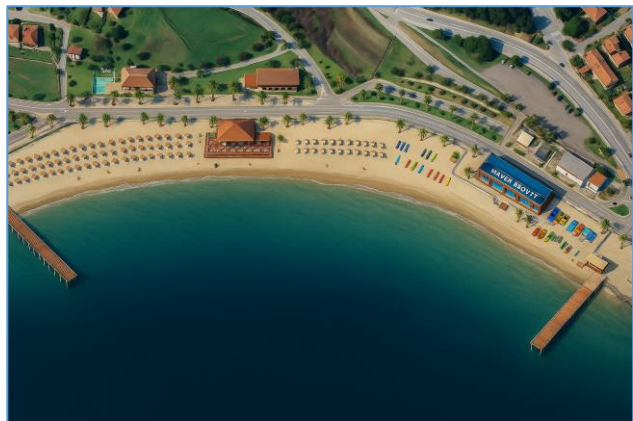
Harita 25: Hamzakoy - Marina Promenadı

Şekil 18: Hamzakoy - Marina Promenadı Rotası

Fotoğraf 55: Hamzakoy Plajı (Önerilen)

6.7. Turizm Altyapısı

Tema: Gelibolu: Tanıklığın Konforla Bütünleşme Hali

Gelibolu turizm hareketliliğinin sürdürülebilir ve denetlenebilir bir modelde yönetilebilmesi için lojistik ve yönlendirme altyapısının sunularak ziyaretçi memnuniyetinin en üst seviyeye çıkarılması önerilmektedir. Bu kapsamda önerilen yat limanı, ziyaretçi karşılama merkezi, tur otobüsleri ve ziyaretçi otopark alanı ile ziyaretçilerin sürdürülebilir ve konforlu şekilde karşılanması ve Gelibolu’da nitelikli bir turizm deneyimine tanıklık etmeleri beklenmektedir.

Harita 26: Cazibe Noktaları - Turizm Altyapısı

Gelibolu Marina: Gelibolu’nun Ege Denizi ve Marmara Denizi arasındaki deniz turizmi hareketliliğine yatçılık ile katılanlar için varış noktası veya ara durak olması önerilen marinanın, modern altyapısı ve kapsamlı hizmetleri ile Gelibolu’nun deniz turizmine açılan kapısı niteliğinde olması öngörülmektedir. Marinanın, Gelibolu Belediyesi tarafından taslak projelerin hazırlandığı alanda (Piri Reis Kordon Boyu batı kesimi) konumlandırılması, mimarisinin ekolojik ve sürdürülebilir bir yapıda olması; marina sahası içerisinde, yeme-içme ve alışveriş noktalarının oluşturulması önerilmektedir. Marinanın, yüksek profilli turistlerin Çanakkale Boğazı geçişleri için bir ara durak olması ve Gelibolu’yu keşfetme isteğini oluşturacak güvenli ve nitelikli denizcilik hizmetleri sunması önemli görülmektedir.

Fotoğraf 56: Gelibolu Marina (Önerilen)

Gelibolu Ziyaretçi Karşılama Merkezi: Gelibolu ziyaretçileri için turizm hareketliliklerine başlamadan önce ilk durak olması önerilen merkezin, Kore Kahramanları Caddesi üzerinde Gelibolu İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün bitişiğinde ve Çanakkale İl Özel İdaresi mülkiyetindeki geleneksel yapıda yer alması öngörülmektedir. Yapının restorasyonunun tamamlanarak iç mekân yapısı, mimari detayları korunarak ziyaretçi karşılama merkezine uygun modern ve teknolojik altyapıda düzenlenmesi önerilmektedir. Karşılama merkezinde yer alacak interaktif haritalar, tanıtıcı broşürler ve dijital rehberler aracılığıyla, ziyaretçilere Gelibolu turizm altyapısı ile ilgili kapsamlı bir rehberlik ve bilgi hizmeti sunularak ziyaretçi memnuniyeti arttırılabilecektir.

Fotoğraf 57: Ziyaretçi Karşılama Merkezi (Önerilen)

Hamzakoy Karavan Park: Gelibolu Yarımadası'nın özellikle Saros Körfezi kıyılarındaki karavan turizmi hareketliliğinin Gelibolu ilçe merkezindeki turizm hareketliliğine entegre edilerek turist profiline çeşitlendirilmesi öngörülmektedir. Karavan parkının, Hamzakoy Plajı'nın kuzeyinde kalan konaklama tesisleri ile Muhittin Reis Caddesi arasında kalan hazine mülkiyetindeki alanda düzenlenmesi öngörülmektedir.

Parkın, ekolojik ve sürdürülebilir mimariye sahip bir yapıda olması önerilmektedir. Parkta; duş, tuvalet ve lavabolar gibi temel hijyen tesisleri; içme suyu, atık su, elektrik ve internet ihtiyacına yönelik altyapı; çöp toplama ve geri dönüşüm noktaları ve dinlenme alanları, açık hava etkinlikleri için uygun alanlar, kafe ve küçük marketler gibi sosyal tesisler oluşturulması ve karavan parkının yönetimi için rezervasyon sistemi geliştirilerek Gelibolu ile ilgili ziyaretçilere rehberlik hizmetinin sunulması önerilmektedir.

Önerilen karavan parkı sayesinde Gelibolu ilçe merkezinde artması beklenen karavan turizmi hareketliliğinin kontrollü ve denetlenebilir bir modelde sürdürülmesi sağlanabilecektir. Bilinçsiz ve altyapı olanaklarına sahip olmayan bir karavan turizmi deneyimi beraberinde çevre kirliliği, gürültü kirliliği ve asayiş sorunlarına neden olabilmektedir. Bu sorunların önüne geçebilmek için altyapı olanaklarına sahip bir alanda karavancılık faaliyetlerinin yürütülmesi önemlidir. Gelibolu'da önerilen karavan park sayesinde ziyaretçilerin şehir merkezinde gelişigüzel parklanma yapmaları engellenerek taşıt trafiğine olan olumsuz etkileri ile karavan parkta sunulacak altyapı tesisleriyle birlikte de günümüzde şikâyet konusu olan karavan turizmi kaynaklı çevre kirliliği, gürültü ve asayiş gibi sorunlarına önüne geçilmesi beklenmektedir. Önerilen karavan parkın bir diğer katkısı ise bilinçli ve çevresel etik değerlere önem veren turist profiline Gelibolu'yu ziyaret etmesi sağlanabilecek ve turizmin toplam kalitesinde iyileşmeler gerçekleşebilecektir.

Fotoğraf 58: Karavan Park (Önerilen)

Tur Otobüsleri ve Ziyaretçi Otopark Alanı: Gelibolu ilçe merkezinde gelişmesi beklenen turizm hareketliliğinin gelişiminden ilçe merkezi ve kent sakinlerinin olumsuz etkilenmesinin önüne geçebilmek amacıyla Kore Kahramanları Caddesi üzerinde “Gelibolu Otogarı”nın bulunduğu alanın tur otobüsleri bekleme alanı ve ziyaretçi otopark alanı olarak kullanılması önerilmektedir. Ziyaretçilerin bu alanlardan yürüyerek turizme hareketliliğine katılması, dezavantajlı bireyler için ise servis olanaklarının sunulması öngörülmektedir.

Gelibolu turizm hareketliliği için önerilen ziyaretçi yönetimi, uzun dönemde artması öngörülen ziyaretçi hareketliliğinin kent merkezi ve bağlantılı sokaklardaki kamusal mekân kalitesine olumsuz etkisini ortadan kaldırarak sürdürülebilir turizmi teşvik etmesi ve Gelibolu'nun tarihi kimliğini koruma katkısı sunması beklenmektedir.

Fotoğraf 59: Tur Otobüsleri ve Ziyaretçi Otopark Alanı (Önerilen)

7. Vizyon ve Stratejik Uyum

“Gelibolu Merkezi Yaratıcı Turizm Konsept Planı” kapsamında alanın doğal, tarihi ve kültürel değerlerini yansıtan; kültürel katmanlar, tematik aktiviteler, yerel kültür deneyimleri ve şehir ekosistemi olarak belirlenmiş temalar ile uyumlu vizyon geliştirilmiştir.

Bu vizyon, Gelibolu ilçe merkezi ile sınırlandırılmış alanın sahip olduğu tarihi ve kültürel miras değerlerini, sürdürülebilir turizm esaslarına uygun şekilde korumayı ve bu değerleri dört mevsim boyunca şehir turizmi ile ziyaretçilere sunmayı hedeflemektedir. Bu vizyonun başarısının anahtarı, Gelibolu’yu ilgi alan ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından geliştirilmiş diğer plan ve projelerle uyumunun sağlanmasıyla doğrudan ilişkilidir.

Turizm konsept planı kapsamında önerilmiş mekânsal kararlar, kamu ve özel mülkiyetteki alanları kapsayan ve alternatifleri içerir turizm cazibe noktalarıdır. Bu kararlar, çok sayıda paydaşı ilgi alan, kamu ve özel sektörün birlikte hareket edeceği, kamunun özel sektörü ve kişileri teknik ve mali olarak desteklemesi gereken uygulama süreci ile karşı karşıyadır; bu sürecin katılımcı ve paydaşların birlikte hareket ettiği karar alma ve uygulama süreci olarak yürütülmesi gerekmektedir.

Yukarıda açıklanmış hususlar itibariyle Gelibolu merkezi için uzun vadeli olarak belirlenen vizyonun hayata geçirilmesi, çok boyutlu stratejiler ve bu stratejilere esas faaliyetlerin geliştirilerek turizm konsept planının uygulanma süreçlerinde eşgüdümün sağlanmasına bağlıdır. Bu kapsamda aşağıda 11 başlıkta açıklanmış önerileri esas alacak faaliyetlerin paydaşlar tarafından geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Stratejik Uyum Önerileri

- 1. Sürdürülebilir Turizm Yönetimi Yapısının Kurulması:** Gelibolu'da turizmi yönlendirecek ve denetleyecek; paydaş temelli, kapsayıcı ve şeffaf bir turizm yönetim modeli oluşturulmalıdır. Bu yapı içerisindeki karar alma süreçlerinde kamu, özel sektör ve yerel halkın ortaklaştığı turizm stratejilerinin geliştirmeli; paydaş toplantıları ve çalıştaylar düzenlenmelidir. Gelibolu'daki turizm hareketliliğinin uzun vadeli gelişimine yönelik politika ve stratejiler bu yapının koordinasyonunda yürütülmelidir.
- 2. Turizm İzleme ve Denetim Sisteminin Kurulması:** Gelibolu ziyaretçi verileri, turizm sektörünün gelişimi, turizm faaliyetlerinin Gelibolu'ya olan etkileri periyodik olarak dijital sistemler üzerinden açık veriye dayalı denetim mekanizmaları üzerinde izlenmeli ve raporlaması yapılmalıdır. Bu sistemden elde edilen sonuçlar turizm yönetim yapısı ile paylaşılmalı, gerekirse turizm politika ve stratejileri gözden geçirilmelidir.
- 3. İş Birliği Ağının Oluşturulması:** Yereldeki kamu otoritesi, sivil toplum kuruluşları, turizm işletmeleri ve akademik kurumlar arasında ortaklık temelli bir iş birliği ağı oluşturulmalıdır. Yerel-uluslararası düzeyde bilgi, deneyim ve kaynak paylaşımı desteklenmelidir.
- 4. Turizm Konsept Planının Uygulama Etaplarının Belirlenmesi:** Turizm konsept planı kapsamında önerilen cazibe noktalarının işlevlendirilmesine yönelik kısa, orta ve uzun vadeli etaplama yapılmalı ve uygulanabilirlik takvimi oluşturulmalıdır. Bu yaklaşım dikkate alınarak önerilmiş cazibe noktalarının uygulamaya dönük projelerinin maliyet yönü araştırılmalı, en az maliyetle en çok turizm çekimi yaratacak cazibe noktalarına öncelik verilmelidir.
- 5. Etkinlik Planlaması ve Takviminin Oluşturulması:** Yıl boyu sürdürülebilir turizm hareketliliğini desteklemek amacıyla temalı etkinlikler belirlenmelidir. Kültürel festivaller, spor organizasyonları ve deneyim atölyeleri bu takvimde yer almalıdır. Takvim, ziyaretçi çeşitliliğini artıracak şekilde yapılandırılmalıdır.
- 6. Akıllı Turizm ve Dijitalleşme Uygulamalarının Geliştirilmesi:** Gelibolu turizm hareketliliğinin altyapısı mobil uygulamalar, dijital haritalar ve artırılmış gerçeklik destekli rehberlik sistemleri desteklenmelidir. Ziyaretçilerin erişimini kolaylaştıran, deneyimi zenginleştiren dijital çözümler yaygınlaştırılmalıdır.
- 7. Hızlı Tanıtım ve Bilinirlik Artırma Faaliyetleri:** Gelibolu'nun yaratıcı turizm potansiyelini ulusal ve uluslararası mecralarda tanıtacak kısa, orta ve uzun vadeli

kampanyalar yürütülmelidir. Sosyal medya iş birlikleri ve dijital tanıtım platformları kullanılmalıdır. Tanıtım dili, yerel değerleri vurgulayan hikâyelerle oluşturulmalıdır.

8. **Toplum Katılımı ve Farkındalık Eğitimleri:** Gelibolu yerel toplumunun turizm hareketliliğinde aktif rol üstlenmesi için bilinçlendirme ve kapasite geliştirme eğitimleri ve atölyeleri düzenlenmelidir. Özellikle kültürel miras bilincinin kısa sürede gelişiminin sağlanabilmesi için sürdürülebilir turizm ve girişimcilik temalı içerikler ön plana çıkarılmalıdır.
9. **Somut Olmayan Kültürel Mirasın Turizme Kazandırılması:** Gelibolu'ya özgü gelenekler, ritüeller, zanaatlar, halk hikâyeleri ve yerel yaşam biçimleri derlenerek envanter haline getirilmelidir. Bu değerler yaratıcı turizm kapsamında atölyeler, anlatı rotaları, gastronomi etkinlikleri ve kültürel performanslar aracılığıyla ziyaretçilere sunulmalıdır. Böylece yerel kültür yaşatılırken turizme yenilikçi ve kimlik temelli içerikler kazandırılmış olacaktır.
10. **Mekânsal Yapı ve Altyapı Kalitesi İyileştirmeleri:** Gelibolu'nun kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel dokusu canlandırılmalı, kamusal mekânların kalitesi iyileştirilmelidir. Turizm hareketliliğinin gerçekleşeceği akslarda yaya ulaşımı, yönlendirme sistemleri, dinlenme alanları ve çevre düzenlemesi uygulamaları geliştirilmelidir.
11. **Sürdürülebilir Turizm Yaklaşımının Benimsenmesi:** Gelibolu şehir turizminin orta ve uzun dönemde olmak üzere ilçe bütününe yayılması sağlanmalıdır. Bu yapılırken bütün planlama süreçlerinde çevresel, ekonomik ve kültürel sürdürülebilirlik ilkeleri esas alınmalı; enerji verimliliği, atık yönetimi, karbon ayak izi azaltımı gibi uygulamalar yerel ölçekte teşvik edilmelidir. Turizm işletmelerinde çevre dostu etiketlemeler ve yeşil sertifikasyon uygulamalarına başlanmalı ve kısa sürede yaygınlaştırılmalıdır. Gelibolu ilçe merkezine yönelik kurgulanan turizm konsept planı, ilçe bütününde olmak üzere kırsal turizm altyapısı, ekoturizm ve agro-turizme yönelik projeler ve yaratıcı turizm temelli etkinliklerle desteklenerek genç turistlerin ilgisi çekilmelidir.

KAYNAKÇA

- Acar, K. (2016). Rusça Kaynaklarda Gelibolu ve Beyaz Ruslar. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*(20), s. 1-33.
- AFAD. (2025). Afet ve Acil Durum Başkanlığı: <https://tdth.afad.gov.tr/TDTH/main.xhtml> adresinden alındı
- Aktaş, A. C. (2021). Turist Rehberlerinin Yorumlayıcı Rolünün Turist Destinasyon Sadakati Üzerine Etkisi: Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*(5 (1)), s. 678-703. doi:10.26677/TR1010.2021.687
- Arıca, R. (2023). *Piri Reis'in Kitâb-I Bahriyye'sine Göre Livâ-İ Menteşe (Muğla) Sahilleri ve Adaları*. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı.
- Arıker, S. (2019). *Gelibolu Vilayeti (1913-1926)*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Atabay, M. (2018). Gelibolu Vilayetinde Mübadele Öncesi ve Sırasında Yaşananlar. *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi*(1/2), s. 97-116.
- Atabay, M. (2022). Gelibolu Ticaret ve Sanayi Odası Kayıtlarına Göre Cumhuriyet Döneminde Yahudi Tüccarlar (1923-1969). *Çanakkale Türk Araştırmaları Yıllığı*(33), s. 1-11.
- Aydoğan Çiftçi, M. (2020). *Yaratıcı Turizmin Etkilediği Destinasyon Bileşenlerinin Belirlenmesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Aygutalp, A. (2025). *Yaratıcı Turizm: Turist Tipolojileri, Yaratıcı Turizm Etkinliklerine Katılım Niyeti Ve Destinasyon Tercihini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Tokat: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı.
- Bahtiyar, E. (2025). Gelibolu Tarihi: <https://gelibolutarihi.blogspot.com/2019/12/geliboluda-yeldegirmenleri-1.html> adresinden alındı
- Batır, S. B. (2024). *Damaktaki Gelibolu, Gelibolu Mutfak Kültürü*. Çanakkale.
- Bir Nefes Çanakkale*. (2025). Bir Nefes Çanakkale: <https://canakkale.com.tr/ne-yapmalı/etkinlikler/uluslararası-gelibolu-altın-sardalya-kültür-ve-sanat-festivali> adresinden alındı

- Birdir, K., Dalgıç, A., Güler, O., & Kayaalp, Y. (2015). Hüzün Turizmi: Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkını Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Deneyimleri. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*(3/4), s. 12-23.
- Cavlak, N., & Cop, R. (2019). Yerli ve Yabancı Turist Deneyimi: Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Milliyet Temelinde Bir Analiz. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(3), s. 163-173. doi:http://dx.doi.org/10.17123/atad.656006
- Çalışkan, V., & İbrahimov, A. (2019). Gelibolu'da Zorunlu Bir Gurbetin Misafirleri: Gelibolulu Ruslar. *Beyaz Rusların Gelibolu Gurbetinin 100. Yıldönümü* (s. 47-112). içinde Ankara: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- ÇATAB. (2024). *ÇATAB 2024 Yılı Faaliyet Raporu*. Çanakkale: Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı.
- Çolakoğlu, F. A., Çolakoğlu, S., Ormancı, H. B., & Yüzgeç, İ. U. (2023). Gelibolu Balıkçılığı ve Tarihi. *Akademik Et ve Süt Kurumu Dergisi*(6), s. 28-34.
- ÇOMÜ. (2019). *Çanakkale Turizm Envanteri ve Strateji Çalışması*. Çanakkale: Güney Marmara Kalkınma Ajansı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- ÇTSO. (tarih yok). *Çanakkale Turizmde Yeni Markasını Ortaya Çıkarıyor*. Çanakkale: Güney Marmara Kalkınma Ajansı, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası.
- Demirarslan, D. (2014). Mekan Tasarım Özellikleri Açısından Gelibolu Mevlevihanesi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*. doi:DOI:10.12973/hbvd.72.132
- Demirarslan, D. (2018). Kentsel ve Kültürel Bellek Bağlamında Tarihi Bir Şehir ve Yakın Çevresi: Gelibolu. *International Journal of Social Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(22), s. 910-932. doi:DOI:10.26450/jshsr.442
- Demirarslan, D. (2018). Kentsel ve Kültürel Bellek Bağlamında Tarihi Bir Şehir ve Yakın Çevresi: Gelibolu. *International Journal of Social Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(22), s. 910-932.
- Denizci Toplum. (2025). Denizci Toplum Türk Denizcilik Kültürü Hareketi: <https://denizcitoplum.com/haber/geliboluda-bulunan-sehit-denizalticilar-aniti-bakimsiz-durumda/> adresinden alındı
- Durmuş, F. (2019). *Osmanlı Arşiv Belgeleri ve Arkeolojik Kalıntılar Işığında Gelibolu Yahudi Cemaati*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Osmanlı Arkeolojisi Anabilim Dalı.
- Gelibolu Gaste. (2025). <https://www.gelibolugaste.com/camlık-piknik-alani-sezona-hazirlaniyor/> adresinden alındı

- GMKA. (tarih yok). *Çanakkale Turizm Yatırım Rehberi*. Çanakkale: Güney Marmara Kalkınma Ajansı.
- Gözükızı, Ö., & Fırat, M. (2020). *Gelibolu Yarımadası Yemekleri*. Çanakkale.
- İner, G. (2024). Tarihin İzlerini Taşıyan Bir Kente Yakından Bakmak: Mimar Gözüyle Gelibolu. *Kent Araştırmaları Dergisi (Journal of Urban Studies)*, 15(42).
doi:<https://doi.org/10.31198/idealkent.1406727>
- İşıpek, A. R. (2025). <https://www.osmanlidonanmasi.com/project-view/gelibolu-piri-reis-muzesi/> adresinden alındı
- Kalem Gazetesi. (2025). <https://www.canakkalekalem.com/gelibolu-da-bir-cilehane-oldugunu-biliyor-muydunuz/118586/> adresinden alındı
- Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (2022). *İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE -2022)*. Ankara: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.
- Kazancı, M. (2017). *Kültürel Değerlere Yönelik Destinasyon Seçiminde Seyahat Motivasyonları Çanakkale'ye Gelen Yerli Ziyaretçiler Üzerine Bir Araştırma*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Korkmaz, Ş. (2017). II. Mahmud Döneminde Yapılan 1832 Tarihli Arazi ve Emlak Sayımı: Gelibolu Örneği. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*(22), s. 87-108.
- Kültür Envanteri. (2025). <https://kulturenvanteri.com/yer/gelibolu-fransiz-mezarligi/#17.1/40.411007/26.677639> adresinden alındı
- OECD. (2014). *Tourism and the Creative Economy*. OECD Studies on Tourism. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264207875-en> adresinden alındı
- Oral, F. (2006). *Gelibolu'da Geleneksel Konut Mimarisi*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı.
- Özgür, S. (2006). *Çanakkale Rehberi*. İstanbul: Özgür Medya Tanıtım Hizmetleri.
- Özmen, R. (2019). *Destinasyon Çekiciliği Olarak Gastronomi Turizmi: Çanakkale Örneği*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2024). <https://sanayi.gov.tr/bolgesel-kalkinma-faaliyetleri/strateji-belgeleri/01154b> adresinden alındı
- Şimşek, S. (2007). Avrupa ile Asya Arasında Önemli Bir Geçiş Noktası Gelibolu'da Tarikatlar ve Tekkeler. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*(22), s. 251-310.

- Tasavvuf Vakfı. (2025). *Gelibolu Mevlevihanesi*. <https://gelibolumevlevihanesi.org/> adresinden alındı
- Tetik, M. (2018). *Rumeli'de İlk Osmanlı Şehri Gelibolu'nun Tarihi ve Kentsel Gelişimi (1354-1601)*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı.
- Tombul, M. (2015). *Çanakkale Kültür Envanteri*. İstanbul: Çanakkale Valiliği.
- Topdemir, H. G. (2013). Bilim Tarihçisi Gözüyle Piri Reis. *Bilim ve Teknik Dergisi*(Haziran), s. 42-45.
- TUTAP. (2025). *Gelibolu Savaş Müzesi*. Türkiye Tanıtma ve Kültürümüzü Yaşatma Platformu: https://www.tutap.com.tr/detay_tanitim/gelibolu-savas-muzesi/353 adresinden alındı
- TÜRÇEV. (2025). *Hamzakoy Plajı*. Mavi Bayrak Türkiye: https://www.mavibayrak.org.tr/turkiye/plaj.aspx?plaj_refno=1626 adresinden alındı
- Türk Patent ve Marka Kurumu. (2024). *Gelibolu Peynir Helvası*. Coğrafi İşaretler Portalı: <https://ci.turkpatent.gov.tr/coGRAFI-isaretler/detay/10282> adresinden alındı
- Türkiye Kültür Portalı. (2025). *Assos Antik Kenti - Çanakkale*. Türkiye Kültür Portalı: <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/canakkale/gezilecekyer/assos> adresinden alındı
- Ülkü, O. (1998). *Gelibolu'da Bulunan Türk Dönemi Mimari Eserleri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı.
- Ülkü, O. (2018). Gelibolu Mevlevihanesi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*.
- Yalçınkaya, P. (2018). *Çanakkale'nin UNESCO Yaratıcı Şehirler Gastronomi Teması Kapsamında Potansiyelinin Değerlendirilmesi*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.
- Yazıcı, M. (2010). Gelibolu'da Mevlevi İzleri. *Dünyada Mevlana İzleri - Bildiriler*, s. 507-520.
- Yıldırım, H. M. (2019). Ziyaretçi Memnuniyetinin Ölçülmesinde Önem Performans Analizinin (ÖPA) Kullanılması: Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Örneği. *Journal of Travel and Hospitality Management*(16 (1)), s. 154-166.
- Youtube. (2025). https://www.youtube.com/watch?v=D1t_C8hCQhQ adresinden alındı

Hazırlayan

Bu raporun tüm hakları Güney Marmara Kalkınma Ajansına aittir. İçeriğinden yalnızca Yada Global Pazarlama İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi sorumludur ve herhangi bir şekilde T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ya da Güney Marmara Kalkınma Ajansının görüş veya tutumunu yansıtmamaktadır. Raporunda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.